Lokalna razvojna strategija LAG-a SAVA

za razdoblje 2023. – 2027.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Podmjera 19.1. „Pripremna pomoć“ – provedba tipa operacije 19.1.1. » Pripremna pomoć“

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020.
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Verzija 1.1

SADRŽAJ

POPIS KRATICA 5
1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS 7
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a 7
1.1.1. Područje LAG-a 7
Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u 8
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske 9
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u 10
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a 11
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a 12
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština 12
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a 13
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a 14
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a 15
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a 16
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a 17
Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a 18
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a 19
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a 20
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a 20
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja 22
Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a 23
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020.na području LAG-a 24
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a 25
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a 25
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a 25
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a 26
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a 26
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a 27
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a 27
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a 28
1.3. Demografske značajke LAG područja 30
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a 30
Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a 31
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022. 32

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS 37
3.1. Opis partnerstva 37
Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a) 38
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS 38
Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju 38
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS 38
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS 39
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA 41
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize 41
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a 41
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS 45
5.1. Prikaz potreba LAG područja 45
Tablica 25: Potrebe LAG područja 45
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS 48
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS 48
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje 50
Tablica 27: Intervencije u LRS 50
Tablica 28: Projekti suradnje 52
Tablica 29: Opis intervencija 53
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima 76
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP 77
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP 77
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS 79
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS 79
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS 80
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS 80
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP 82
7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS 83
7.1. Financijski plan provedbe LRS 83
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS 83
7.2. Akcijski plan provedbe LRS 84
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS 84
8. PRILOZI 85
Prilog 1. Tablični prikazi podataka o naseljima i broju stanovnika na području LAG-u SAVA 85
Tablica 1. Naselja i broj stanovnika u Općinama na području LAG-a SAVA 85
Tablica 2. Naselja i broj stanovnika u Gradu Jastrebarsko 87

Tablica 3. Naselja i broj stanovnika u Gradu Samobor 88
Tablica 4. Naselja i broj stanovnika u Gradu Sveta Nedelja 90
Tablica 5. Naselja i broj stanovnika u Gradu Zaprešić 91
Prilog 2. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) na području LAG-a SAVA 91
Tablica 1. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Općinama na području LAG-a SAVA 91
Tablica 2. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Jastrebarsko 92
Tablica 3. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Samobor 93
Tablica 4. Nepokrenta kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Sveta Nedelja 94
Tablica 5. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Zaprešić 94
Prilog 3. Nepokretna kulturna dobra (kulturno-povijesne cjeline i arheologija) na području LAG-a SAVA 94
Tablica 1. Kulturno-povijesne cjeline i arheologija u Općinama i Gradovima u LAG-u SAVA 94
Prilog 4. Pokretna kulturna dobra na području LAG-a SAVA 95
Tablica 1. Pokretna kulturna dobra u Općinama na području LAG-a SAVA 95
Tablica 2. Pokretna kulturna dobra u Gradu Jastrebarsko 96
Tablica 3. Pokretna kulturna dobra u Gradu Samobor 96
Tablica 4. Pokretna kulturna dobra u Gradu Sveta Nedelja 97
Prilog 5. Nematerijalna kulturna dobra na području LAG-a SAVA 97
Tablica 1. Nematerijalna kulturna dobra u Općinama i Gradovima u LAG-u SAVA 97
Prilog 6. Komunalna i društvena infrastruktura na području LAG-a SAVA 98
Tablica 1. Stanje komunalne infrastrukture u JLS na području LAG-a SAVA 98
Tablica 2. Stanje društvene infrastrukture u JLS na području LAG-a SAVA 99
Tablica 3. Informacijsko-komunikacijska infrastruktura u JLS na području LAG-a SAVA 101
Prilog 7. Gospodarske značajke područja LAG-a SAVA 102
Tablica 1. Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007 po pojedinim JLS 2018. 102
Tablica 2. Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007 po pojedinim JLS 2019. 103
Tablica 3. Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007 po pojedinim JLS 2020. 104
Tablica 4. Broj poduzetnika prema veličini tvrtke – 2018. 105
Tablica 5. Broj poduzetnika prema veličini tvrtke – 2019. 105
Tablica 6. Broj poduzetnika prema veličini tvrtke – 2020. 106
Prilog 8. Demografske značajke područja LAG-a SAVA 107
Tablica 1. Usporedba broja stanovnika i gustoće naseljenosti 2011. i 2021. 107
Tablica 2. Udio visokoobrazovanog stanovništva na području LAG-a SAVA 107
Prilog 9. Problemsko stablo 108
Bibliografija 112

POPIS KRATICA

APPRRR Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

BDP Bruto domaći proizvod

CLLD eng. Community Led Local Development - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom

DZS Državni zavod za statistiku

EK Energetski kabel

EU Europska unija

EPFRR Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

ESF Europski socijalni fond

EVPG Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva

HGK Hrvatska gospodarska komora

HOK Hrvatska obrtnička komora

HZJZ Hrvatski zavod za javno zdravstvo

IBAN (eng. International Bank Account Number) međunarodni broj bankovnog računa

IR Indeks razvijenosti

JLS Jedinica lokalne samouprave

KV Kvalificirani radnik

VKV Visokokvalificirani radnik

LAG Lokalna akcijska grupa

LEADER fran. Liaison Entre Actions de Dévelopment de l'Economie Rurale – Program Europske unije za razvoj ruralnih područja

LRS Lokalna razvojna strategija

MB Matični broj

MKM Ministarstvo kulture i medija

MP Ministarstvo poljoprivrede

NN Narodne novine

OIB Osobni identifikacijski broj

OIE Obnovljivi izvori energije

OP Opći cilj

OPG Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

OŠ	Osnovna škola
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
PP	Park prirode
RH	Republika Hrvatska
RNO	Registar neprofitnih organizacije
SŠ	Srednja škola
SOPG	Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo
SP	Specifični cilj
SP ZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.
TZ	Turistička zajednica
UO	Upravni odbor (tijelo LAG-a)
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU
ZŽ	Zagrebačka županija

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

Po načelu uvjetno-homogene (fizionomske) regionalizacije, područje LAG-a SAVA smješteno je unutar panonsko-peripanonske regije, jedne od triju uvjetno-homogenih megaregija Hrvatske. Daljnjom fizionomskom regionalizacijom navedene megaregije područje LAG-a pozicionira se unutar zapadno peripanonske makroregije koju čine devet izdvojenih uvjetno-homogenih subregija. Prostor LAG-a podijeljen je u dvije subregije zapadne peripanonske makroregije, veći dio u zagorsko-prigorskom prostoru zagrebačke urbane regije, a manji dio u sjevernom nepropusnom Pokuplju. Heterogenost historijsko-geografskog razvoja i reljefne konfiguracije glavne su značajke ovog LAG-a. (Magaš, 2013.)

Drugim važnim principom regionalizacije teritorija Hrvatske, tzv. nodalno-funkcionalnom regionalizacijom, LAG SAVA izdvaja se unutar gravitacijskog područja nacionalnog središta i najvećeg makroregionalnog centra Grada Zagreba. To se područje naziva zagrebačka regija koja obuhvaća, osim Zagreba i širi prsten okolnih općinskih i gradskih teritorija (Magaš, 2013.). Velika funkcionalna ovisnost, ali i istovremena korist od razvojnih impulsa i potencijala koje nudi milijunska metropola glavna su obilježja navedene nodalno-funkcionalne regije.

Područje LAG-a graniči na sjeveru s Krapinsko-zagorskom županijom, na jugu s Karlovačkom županijom, dok na istoku graniči s Gradom Zagrebom. Na sjeverozapadu se nalazi državna granica s Republikom Slovenijom. Unutar same Zagrebačke županije graniči s pet općina i to redom na sjeveroistočnom dijelu s općinama Bistra i Jakovlje, na jugozapadnom dijelu s općinama Krašić i Žumberak te na jugoistočnom s općinom Pisarovina. Teritorij LAG-a iznosi 781,1 km2 što predstavlja 25,40 % teritorija ZŽ te 1,38 % kopnenog teritorija RH.

LAG SAVA smješten je unutar teritorija Zagrebačke županije, točnije na njezinom zapadnom dijelu i obuhvaća teritorij 11 JLS-a. To su redom gradovi Jastrebarsko, Samobor, Sveta Nedelja i Zaprešić te općine Brdovec, Dubravica, Klinča Sela, Luka , Marija Gorica, Pušća i Stupnik. U sklopu navedenih JLS-a nalazi se 223 naselja, 32 % svih naselja Zagrebačke županije. Neke od općina su male (Luka, Marija Gorica, Pušća), a neke su deseterostruko veće od njih (Jastrebarsko, Samobor). Prosječna veličina općine/grada s obzirom na broj JLS-a bi bila 71,07 km2. Iz Tablice 1. vidi se da toj prosječnoj veličini odgovara tek Općina Klinča Sela te da je većina JLS-a s područja LAG-a ispod te veličine (8 JLS-a). Unutar JLS-a nalaze se naselja različite veličine (vidi Prilog 1.), od naselja s manje od deset stanovnika do naselja od nekoliko tisuća stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 2021 (izvor: DZS) neka naselja su i bez stanovnika. Prema tipu naselja, većinu čine ruralna naselja (219), dok je samih gradskih jezgra malo (4). Područje LAG-a Sava dio je šireg metropolskog područja grada Zagreba i u tom kontekstu ima nekoliko značajnih komparativnih prednosti, prije svega zbog vrlo dobre povezanosti sa Zagrebom, te visokog stupnja očuvanosti krajolika, koje ujedno predstavljaju i glavne prostorne i razvojne resurse LAG-a.

Sjedište LAG-a SAVA nalazi se u Zaprešiću koji je 2013. inicirao pokretanje LAG-a zajedno s Općinom Brdovec, te Gradovima Svetom Nedeljom i Samoborom. Kasnije su se LAG-u pridružile Općine koje su i danas u sastavu LAG-a a zadnji se LAG-u pridružio Grad Jastrebarsko.

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

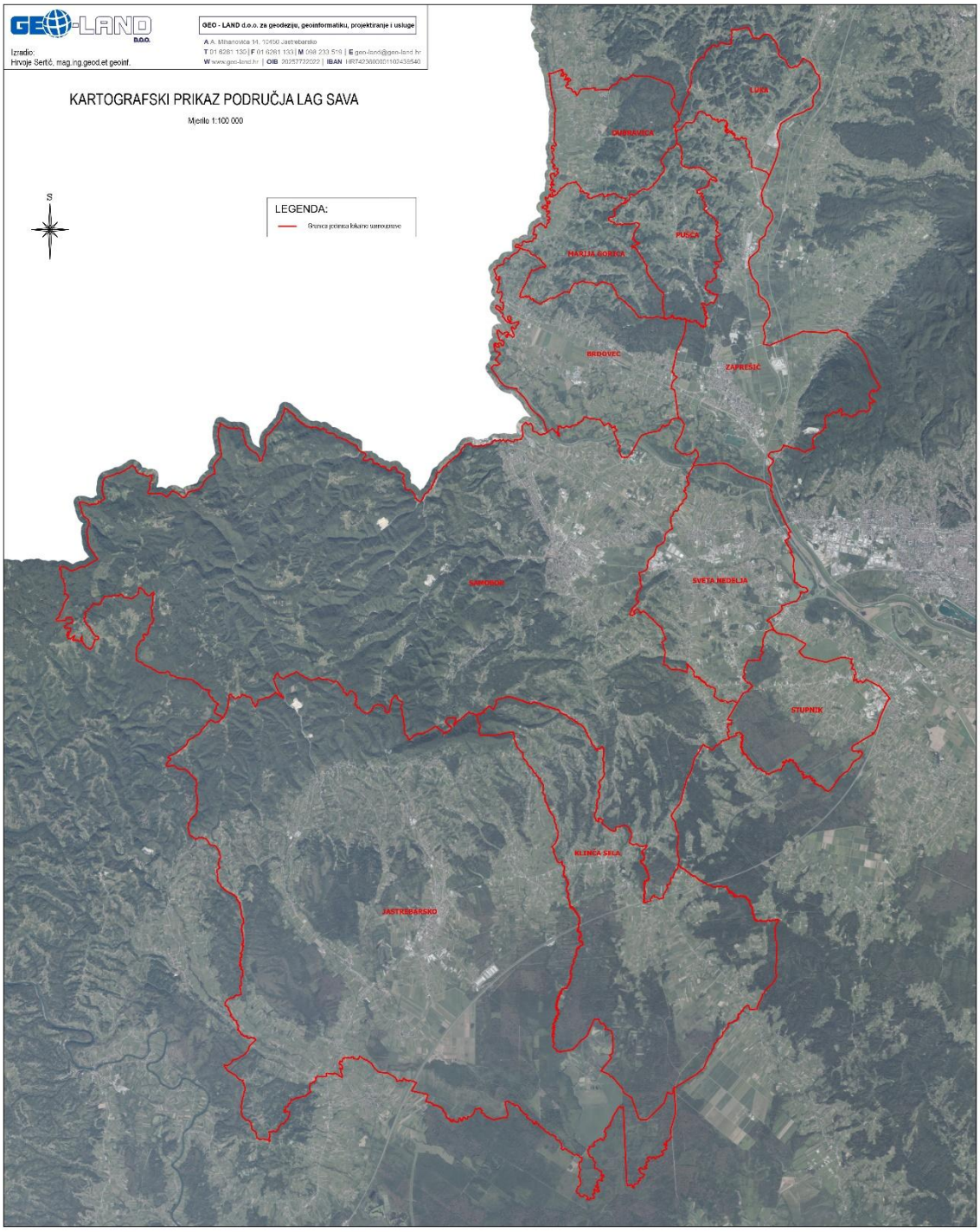

Autor: Geoland d.o.o.

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Izvor: Katalog LAG-ova - Odobrene Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi) u Republici Hrvatskoj

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km²)	Broj kućanstava u JLS
Brdovec	10.737	Prilog 1.	Prilog 1.	37,51	286,24	3.424
Dubravica	1.192			20,47	58,23	409
Jastrebarsko	14.562			226,58	64,27	4.807
Klinča Sela	5.044			77,31	65,24	1.530
Luka	1.265			17,18	73,63	395
Marija Gorica	2.094			17,10	122,46	708
Pušća	2.564			17,07	150,21	800
Samobor	37.435			252,58	148,21	12.693
Stupnik	3.886			24,88	156,19	1.158
Sv. Nedelja	18.221			37,49	486,02	5.825
Zaprešić	24.133			53,64	449,91	8.686
Ukupno LAG	**121.133**			**781,81**	**154,94**	**40.435**
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	07345374254					
Adresa sjedišta	Ulica bana Josipa Jelačića 48, 10290 Zaprešić					
Adresa podružnica	n/p					
Kontakt telefon	01 4008 135, 095 5937 630					
Kontakt e-mail	info@lagsava.hr					
Mrežna stranica	www.lagsava.hr					

Izvor: *Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u*

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Na području LAG-a SAVA, prema morfostrukturnom principu, diferencirano je nekoliko osnovnih tipova reljefa, denudacijsko-tektonski, denudacijsko-akumulacijski i akumulacijsko-tektonski. U akumulacijsko-tektonskom tipu zastupljeno je nekoliko orografskih podtipova nizinskog reljefa, oblikovanih denudacijskim i akumulacijskim djelovanjem Save, Sutle, Krapine, Kupe i Kupčine u zonama srednjeg i donjeg vodenog toka. To su poloji, riječne terase, terasne nizine i fluvio-močvarna nizina. Denudacijsko-akumulacijski tip obuhvaća dva orografska tipa reljefa: ravnjački i brdski oblikovana fluvijalnim i padinskim procesima. Od ravnjačkih podtipova zastupljene su predgorske stepenice južnog ekspozicijskog položaja neposredno vezane uz Samoborsko gorje. Marijagoričko pobrđe i dio Vukomeričkih gorica predstavnici su pobrđa, podtipa brdskog orografskog tipa reljefa, na prostoru LAG-a SAVA. Denudacijsko-tektonski tip obuhvaća gorski orografski tip reljefa koji se diferencirana na dva podtipa: gromadna i otočna gorja te gorski masivi, od kojih su oba zastupljena na području LAG-a. Žumberačko-samoborsko gorje predstavnik je gorskih masiva, dok je Medvednica predstavnik gromadnih i otočnih gorja.

Klima na području LAG-a SAVA u neposrednoj je vezi s osnovnim klimatskim faktorima, a to su geografski položaj Hrvatske u sjevernom umjerenom pojasu, raspodjela i utjecaj kopna i mora te reljef. Takav geografski položaj uvjetuje kontinuiranu izmjenu morskih i kopnenih zračnih masa nad Hrvatskom. Kontinentalni prostor, unutar kojeg je smješten LAG SAVA, otvoren je kontinentalnim utjecajima s prostranstva euroazijskog kopna (Magaš, 2013). Navedeni čimbenici uvjetovali su povoljne i umjerene klimatske prilike bez čestih temperaturnih ekstrema te uz pravilnu izmjenu četiri godišnja doba (Magaš, 2013). Prema Koppenovoj klasifikaciji, klima na području LAG-a SAVA nalazi se u pojasu umjereno tople vlažne klime s toplim ljetima. Srednja godišnja temperatura varira između 10 do 12 °C, izuzev prostora Žumberačko-samoborskog gorja i Medvednice gdje srednja godišnja temperatura varira između 8 do 10 °C. Srednja temperatura u siječnju varira između -2 do 0 °C na većinskom dijelu LAG-a, dok u izoliranim enklavama Žumberačko-samoborskog gorja varira u rasponu između -4 do -2 °C. Na skoro čitavom teritoriju LAG-a SAVA srednja srpanjska temperatura varira između 20 do 22 °C, izuzetak su izolirane enklave kao i u slučaju srednje siječanjske temperature, s tim da srednja srpanjska temperatura na njihovom prostoru varira između 18 do 20 °C. Srednja godišnja količina padalina u južnom i jugoistočnom dijelu LAG-a varira između 1000 do 1500 mm, dok u sjevernom i sjeverozapadnom dijelu varira između 800 do 1000 mm.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Područje LAG-a SAVA bilježi najstarije arheološke nalaze životinjskog svijeta koji pripadaju gornjem paleozoiku. Zub nosoroga *Rhinocerosa* i zubi praslona *Dinotherium gigantum,* što je jedini nalaz ove vrste u Hrvatskoj, pronađeni su nedaleko od crkve u Mariji Gorici. Tragovi naseljenosti datiraju još iz doba neolitika, mlađe kameno doba, oko 4000 g. pr. Kr., o čemu svjedoči Arheološka zona općine Marija Gorica, gdje je na Škribula brijegu, u Hrastini, pronađena kamena sjekira izrađena metodom bušenja i brušenja, a neolitski čovjek koristio ju je kao univerzalni alat. Na prostoru općine Marija Gorica pronađeni su i arheološki nalazi datirani u starije željezno doba, a najnovije otkriće je grob konjanika s konjem iz 7.-6. st. pr. Kr. Arheološko nalazište Budinjak, u Samoboru, također svjedoči o naseljenosti iz razdoblja kasnog brončanog i starijeg željeznog doba. U antici, uz rijeku Savu, živjela su panonska plemena koja su, tijekom vremena, pala pod rimsku vlast čije tragove pronalazimo na arheološkom nalazištu antičkog, ladanjsko-gospodarskog, kompleksa Laduč-Drenje (općina Brdovec), datiraju iz vremena 1. do 4. st. po. Kr. Značajnije plemićke obitelji koje su imale utjecaj na čitavo područje LAG-a, bili su Celjski, Frankopani, Erdödy i Kulmeri.

Uz urbana naselja u kojima o naseljenosti preko starog i srednjeg vijeka svjedoče kompleksne kulturno-povijesne cjeline: župne crkve, kapele, groblja prisutni od osnutka naselja u srednjem vijeku (trgovišta, slobodne varoši), do javnih građevina kao što su škole, zgrade općine, parkovi (Jastrebarsko), glavni trgovi, i ruralna naselja imaju svoj kontinuitet, od čega je ponešto očuvano i za budućnost (organski prilagođena gradnja uskih „centara“ ruralnih naselja kao u slučaju Marije Gorice), tradicijske kuće i okućnice (Slavetić), tradicionalna gradnja (zaseoci Brezovac i Pavkovići). Na području LAG-a prisutan je i veći broj plemićkih kurija i dvoraca koji datiraju od 16. stoljeća nadalje i u različitom su stupnju očuvanosti i upotrebljivosti (kurija Rauch, dvorac Vraniczany, dvorac Oršić, dvorac Erdödy, itd.). Uz ove, očuvan je i veći broj zgrada u Samoboru i Jastrebarskom, izgrađenih u 18. ili 19. st. a koje su i danas u upotrebi. Osim bogate kulturne materijalne baštine prostor LAG-a krasi i bogata nematerijalna baština od koje valja spomenuti govor Dubravice i kajkavski donjosutlanski dijalekt kao predstavnike usmene predaje, izričaja i jezika. Ostalu nematerijalnu baštinu sačinjavaju različita znanja i vještine (izrada samoborskog kraluša, izrada ogrlice pletene koladre, priprema kolača rudarske greblice, itd.).

Pokretna kulturna dobra na području LAG-a SAVA mogu se pronaći u svim JLS osim u Dubravici i Zaprešiću, prema MKM. Na području ostalih JLS ova dobra uključuju prvenstveno zbirke sakralnog inventara pojedinih crkava i/ili liturgijske opreme, oltare i orgulje. Gradovi Jastrebarsko i Samobor odlikuju se i ne sakralnim pokretnim kulturnim dobrima, kao što su transportna volovska kola, stara vatrogasna kola i stara drvena kočija (Jastrebarsko), odnosno stara lokomotiva Jung Jungenthal i zbirke inkunabula i starih rijetkih knjiga (Samobor). Uz ove, važno je istaknuti i etnografsku zbirku na području Jastrebarskoga.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Brdovec	**9** (Prilog 2, Tablica 1)			**1** (Prilog 3, Tablica 1)	**1** Prilog 4, Tablica 1)	**2** (Prilog 4, Tablica 1)	**1** (Prilog 5, Tablica 1)
Dubravica	**4** (Prilog 2, Tablica 1)						**2** (Prilog 5, Tablica 1)
Luka	**2** (Prilog 2, Tablica 1)				**1** (Prilog 4, Tablica 1)	**1** (Prilog 4, Tablica 1)	
Klinča Sela	**2** (Prilog 2, Tablica 1)				**1** (Prilog 4, Tablica 1)		
Marija Gorica	**6** (Prilog 2, Tablica 1)	**1** (Prilog 3, Tablica 1)		**1** (Prilog 3, Tablica 1)	**1** (Prilog 4, Tablica 1)	**1** (Prilog 4, Tablica 1)	**1** (Prilog 5, Tablica 1)
Pušća	**4** (Prilog 2, Tablica 1)	**1** (Prilog 3, Tablica 1)			**1** (Prilog 4, Tablica 1)	**1** (Prilog 4, Tablica 1)	**1** (Prilog 5, Tablica 1)
Stupnik	**2** (Prilog 2, Tablica 1)					**1** (Prilog 4, Tablica 1)	
Jastrebarsko	**24** (Prilog 2, Tablica 2)	**2** (Prilog 3, Tablica 1)			**6** (Prilog 4, Tablica 2)	**10** (Prilog 4, Tablica 2)	**1** (Prilog 5, Tablica 1)
Samobor	**49** (Prilog 2, Tablica 3)	**2** (Prilog 3, Tablica 1)		**3** (Prilog 3, Tablica 1)	**9** (Prilog 4, Tablica 3)	**11** (Prilog 4, Tablica 3)	**4** (Prilog 5, Tablica 1)
Sveta Nedelja	**7** (Prilog 2, Tablica 4)	**1** (Prilog 3, Tablica 1)			**2** (Prilog 4, Tablica 4)	**2** (Prilog 4, Tablica 4)	**1** (Prilog 5, Tablica 1)
Zaprešić	**6** (Prilog 2, Tablica 5)						**1** (Prilog 5, Tablica 1)
Ukupno LAG SAVA	**113**	**7**		**5**	**22**	**29**	**12**

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Najveći stupanj zaštite na prostoru LAG-a SAVA ima područje Žumberačko-samoborskog gorja koje je 1999. godine proglašeno parkom prirode. Karakterizira ga velika bioraznolikost koju sačinjavaju vrijedne ekološke, krajobrazne i kulturno-povijesne vrijednosti. Područje ovog parka prirode smatra se jednim od najvrjednijih prirodnih i kulturnih područja kontinentalne Hrvatske. Na prostoru LAG-a postoji još jedan park prirode, a to je PP Medvednica čije su glavne značajke šume (bukve, jele, javora, jasena i hrasta kitnjaka) velike biološke vrijednosti uslijed čega je unutar parka zaštićeno 8 šumskih rezervata. Zbog razlika u visini kao i zbog prisustva brojnih potoka i izvora, ovaj prostor karakteriziraju raznolika staništa koja su zaslužna za bogat biljni i životinjski svijet. U parku je zabilježeno preko 1300 biljnih vrsta, a zbog raznolikosti šuma ptičji svijet broji 70 gnjezdarica. Drugu kategoriju zaštićenih prirodnih područja čine posebni rezervati kojih je na području LAG-a proglašeno devet, raspoređenih u tri skupine: botanički rezervati, ornitološki rezervati i specijalni rezervati šumske vegetacije. Također zastupljene su i ostale kategorije prirodne zaštite kao što su: park-šuma te spomenici parkovne arhitekture (Tablica 3.). Iz Tablice 3. vidi se da se prirodna područja pod zaštitom protežu na administrativnom području nekoliko JLS-ova kao što je to slučaj s PP Žumberak – Samoborsko gorje, ornitološkim rezervatom uz rijeku Savu i na jezerima Crne mlake. Dio LAG-a na kojemu se rasprostire Grad Samobor odlikuje se najvećim brojem i površinom zaštićenih prirodnih područja: park prirode, ornitološki rezervat, botanički vrt, 3 park šume, geomorfološki spomenik prirode poznat kao Grgosova špilja, 4 spomenika parkovne arhitekture uz 1 pojedinačno stablo, stablo tise.
Drugi JLS-ovi koji se odlikuju većim brojem zaštićenih područja i raznovrsnošću su Jastrebarsko i Klinča Sela na čijem području se nalaze park prirode Žumberak-Samoborsko gorje te 2 ornitološka rezervata. Na suprotnom kraju LAG-a nalazi se općina Dubravica u kojoj se nalazi botanički vrt Cret Dubravica u kojemu obitavaju neke od kritično ugroženih biljnih vrsta i vrsta gljiva te biljka mesožderka rosika. Na području Grada Zaprešića najznačajniji je PP Medvednica, ali je također važan i spomenik parkovne prirode uz dvorac Lužnicu uz već spomenuti ornitološki rezervat.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godišnja proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Park prirode	Medvednica	17936,19	1981.	Zaprešić
Park prirode	Žumberak-Samoborsko gorje	34235,98	1999.	Jastrebarsko, Klinča Sela, Samobor
Posebni rezervat šumske vegetacije	Japetić	26,27	1975.	Jastrebarsko
Posebni rezervat šumske vegetacije	Stupnički lug	16,27	1964.	Stupnik
Ornitološki rezervat	Jastrebarski lugovi	62,5	1967.	Jastrebarsko, Klinča Sela
Ornitološki rezervat	Sava-Strmec	269,92	1971.	Samobor, Sveta Nedelja, Zaprešić
Ornitološki rezervat	Crna mlaka	693,96	1980.	Jastrebarsko, Klinča Sela
Botanički vrt	Brežuljak kod Smerovišća	3,04	1963.	Samobor
Botanički vrt	Cret Dubravica	8,49	1966.	Dubravica
Park šuma	Tepec-Palačnik	308,45	1970.	Samobor
Park šuma	Okić-grad	6,58	1970.	Samobor, Klinča Sela
Park šuma	Stražnik	23,31	1970.	Samobor
Spomenik prirode - geomorfološki	Otruševačka spilja	0	1974.	Samobor
Spomenik parkovne arhitekture	Lug Samoborski – Park oko dvorca	6,46	1964.	Samobor
Spomenik parkovne arhitekture	Jastrebarsko – park uz dvorac	10,1	1964.	Jastrebarsko
Spomenik parkovne arhitekture	Samobor – park Bistrac	2,13	1969.	Samobor
Spomenik parkovne arhitekture	Samobor – park Mojmir	1,02	1976.	Samobor
Spomenik parkovne arhitekture	Samobor – park u Langovoj 39	0,61	1962.	Samobor
Spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo	Samobor - Tisa	0	1963.	Samobor
Spomenik parkovne arhitekture	Lužnica – park oko dvorca	11,65	2019.	Zaprešić
Ukupno LAG	20			

Izvor: *Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja*

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

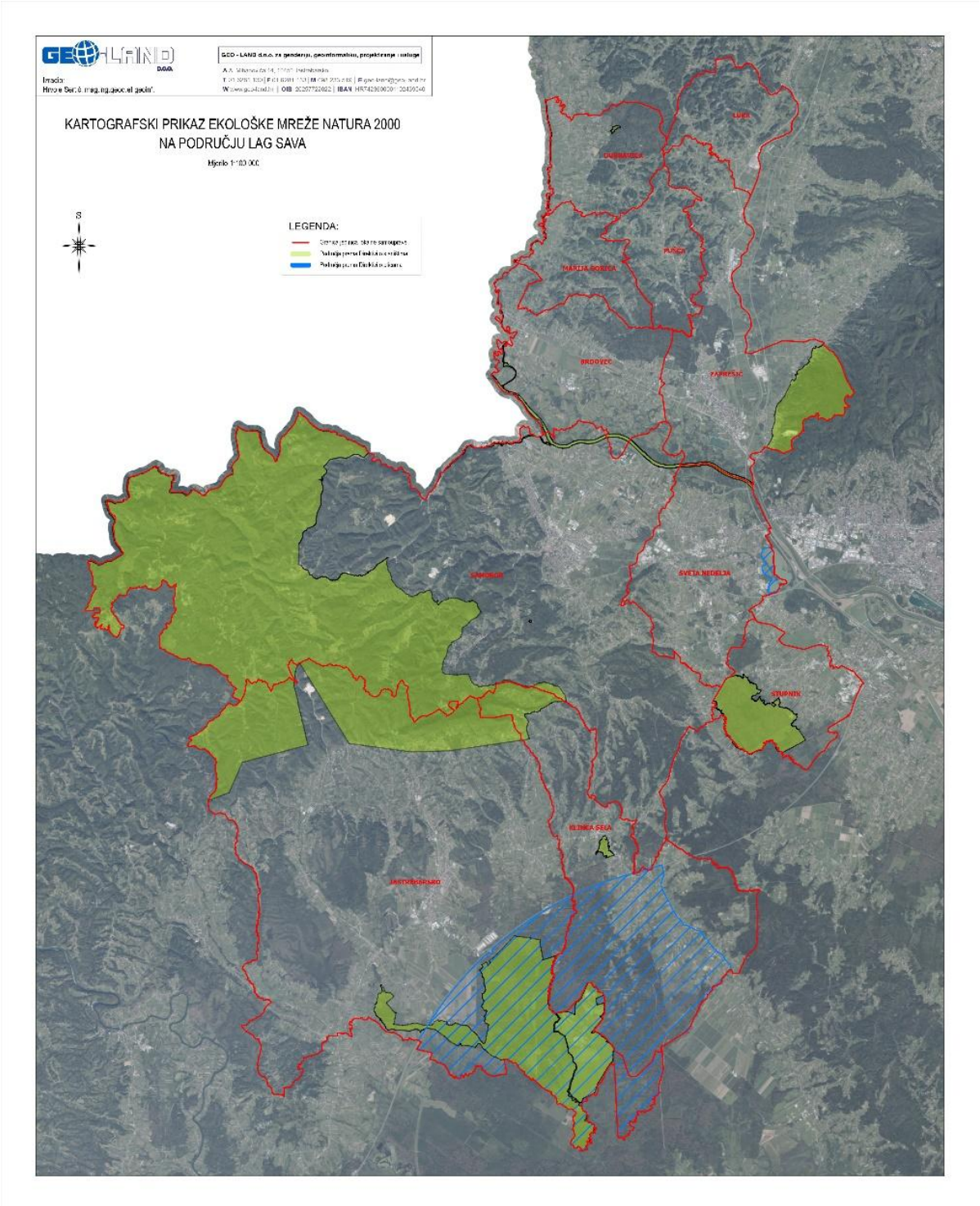

Izvor: Bioportal, web portal informacijskog sustava zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Prema podacima koje su dostavile pojedine JLS i javni isporučitelji (Tablica 4 te Prilog 6, Tablica 1), na području LAG-a SAVA ne postoje zračne, morske ni riječne luke. Većina se prometa odvija cestama različitih vrsta, od čega najviše kilometara imaju nerazvrstane ceste, a najmanje autoceste. Važno je napomenuti da 6 JLS nema niti 1 km autoceste, a 4 imaju ukupno 0 km državnih cesta uz to. Željezničkih pruga je zapravo manje od 50 km, budući da u Općini Dubravica postoji 5 km pruge koja nije u funkciji. 3 JLS nemaju biciklističke staze, u 2 JLS su tek u izgradnji, te se broj kilometara iz Tablice 4. odnosi na preostalih 6 JLS. U biciklističkim stazama prednjači Jastrebarsko s mrežom od 256 km.

Na području LAG-a nalaze se i nadzemni i podzemni elektro energetski kablovi. Telekomunikacijska mreža je razgranata na području svih 11 JLS, a sastoji se od podzemnih i nadzemnih kabela različitih operatera. JLS su dostavile podatke za operatera Hrvatski Telekom, dok za ostale podaci nisu prikupljani. Infrastruktura za Internet se za većinu JLS-ova sastoji od bakrene parice, dok je svjetlovod dominantna infrastruktura (čak 9,43%) na području 1 JLS (Stupnik). Koaksijalni kabel kao infrastruktura je vrlo malo zastupljen, tek u 5 JLS (0,33 % do 7,8 %). Većina JLS-ova ima između 50 i 80 % priključaka u odnosu na broj adresa. Uz Stupnik, Sveta Nedelja i Zaprešić imaju više od 80 % priključaka u odnosu na broj adresa (vidi Prilog 6, Tablica 3). Plinovodna i vodovodna mreža su također razgranate, s potencijalnom nadogradnje i širenja. Tamo gdje ne postoji plinovod, lokalno se stanovništvo grije na kruta goriva (drvo, peleti), tekuća goriva (nafta). Iako nismo pronašli egzaktne podatke o obnovljivih izvorima energije koji se koriste u kućanstvima, zbog trenutno Važećeg Zakona o gradnji, novi objekti grade se s određenim udjelom obnovljivih izvora energije, a uslijed sufinanciranja obnovljivih izvora energije putem raznih fondova, povećava se broj objekata koji koriste ili dizalice topline, fotonaponske ćelije, geotermalnu energiju i sl.

Na području LAG-a u pojedinim JLS-ovima postoji međutim izazov kanalizacijskog sustava (vidi Prilog 6, Tablica 1), budući da dio kućanstava i dalje nije umrežen, a na području Općine Luka, prema podacima JLS-a, on niti ne postoji. U Općini Marija Gorica je situacija bila slična, no sustav od 12,69 km je trenutno u izgradnji. Njime se neće u potpunosti riješiti potrebe zajednice, no to je početak procesa. Ukupno na području LAG-a postoje 3 pročišćivača otpadnih voda (Brdovec, Jastrebarsko, Zaprešić) , centri za gospodarenje otpadom i pretovarni centri ne postoje na području LAG-a SAVA i trenutno nije planirana njihova izgradnja.

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	52,39
Državna cesta	Km	101,13
Županijska cesta	Km	242,65
Lokalna cesta	Km	216,85
Nerazvrstana cesta	Km	1335,5
Željeznička pruga	Km	53,71
Biciklističke staze	Km	290,54
Međunarodne zračne luke	Broj	n/p
Ostale zračne luke	Broj	n/p
Morske luke	Broj	n/p
Riječne luke	Broj	n/p
Elektr. ener. kablovi	Km	3789,34
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	62,74
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	14,97
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	1,10
Plinovod	Km	783,07
Vodovod	Km	1871,94
Kanalizacija	Km	645,97
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	3
Centri za gospod. otpadom	Broj	0
Pretovarni centri	Broj	n/p

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave, HEP Samobor, Hrvatski Telekom, Hrvatske ceste, Hrvatske vode*

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Na području LAG-a SAVA nalazi se 75 društvenih i kulturnih domova (Tablica 5.), što na prvu zvuči kao idealan broj za 11 JLS na čijem području LAG djeluje. Uvid u raspodjelu ovih domova, kao i ostatka društvene infrastrukture otkriva neravnomjernost raspodjele pojedinih elemenata. U slučaju društvenih i kulturnih domova, najviše ih se nalazi na području Grada Samobora (34), odnosno Općine Brdovec (11) i Grada Sveta Nedelja (10). Na području ostalih JLS, prosječan je broj društvenih i kulturnih domova 2.5 , s time da području Općine Dubravice takva infrastruktura ne postoji (vidi Prilog 6, Tablica 2). Na cijelom području LAG-a postoje svega 2 kazališta (Jastrebarsko, Zaprešić) te 4 kino dvorane (Brdovec, Jastrebarsko, Samobor, Zaprešić). U istim JLS se nalaze i 4 muzeja. Iz Tablice 2. u Prilogu 6 vidi se da jedni te isti JLS-ovi, pretežito urbani, imaju različite oblike društvene infrastrukture, dok ruralni JLS-ovi imaju „izlete" u neke tipove infrastrukture zbog podudarnosti različitih faktora (Brdovec – arheološko nalazište i drugi kulturni spomenici; Marija Gorica – rodni kraj književnika Ante Kovačića). Za većinu ruralnih JLS-ova, ovi oblici društvene infrastrukture su trenutno nedostupni ali ih smatraju svojim prioritetima (rezultati anketiranja JLS-ova, vidi Poglavlje 4). Iz priložene Tablice 2 (Prilog 6), vatrogasni domovi predstavljaju oblik infrastrukture koji je dostupan i zanimljiv i ruralnim zajednicama, pa tako svih 11 JLS u sastavu LAG-a ima barem 1 vatrogasni dom. Jastrebarsko (20) i Samobor (19) imaju najveći broj društava koja vode takve domove.

Sukladno očekivanju, bolnička je infrastruktura te, uz nju, domovi zdravlja, dostupna u urbanim JLS-ovima na području LAG-a. HZZO je, na upit LAG-a, dostavio podatke o ordinacijama, a ne ambulantama, pa se podaci u tablici odnose na broj ordinacija na području LAG-a SAVA. Pri tome su obuhvaćene ordinacije koje imaju sklopljen ugovor s HZZO-om, a ostale ne. Podatke o privatnim ordinacijama nismo uspjeli pribaviti. Velik broj ordinacija zahtjeva adaptacije različitih razmjera i novu opremu kako bi odgovarale na potrebe pacijenata.

Infrastruktura predškolskih i školskih ustanova opet je usredotočena na urbane JLS. Zaprešić i Samobor prednjače po broju vrtića te OŠ. U ruralnim je JLS prisutan barem 1 objekt vrtića, dok drugih oblika za predškolske objekte nema na njihovu području. SŠ su dostupne samo na području 3 urbane JLS: Jastrebarsko, Samobor i Zaprešić prema kojima onda obično gravitiraju učenici iz ruralnih JLS te iz Grada Svete Nedelje. Neki roditelji i djeca biraju također polaženje SŠ u Gradu Zagrebu, izvan područja LAG-a SAVA. Sportske građevine otvorenog tipa se nalaze u svim JLS-ovima, dok se zatvorene mogu pronaći na području urbanih JLS (Jastrebarsko, Samobor, Sveta Nedelja, Zaprešić) te na području Općine Luka. Domovi za nezbrinutu djecu se nalaze na području 2 JLS: Samobor i Brdovec, a ustanove za rehabilitaciju ovisnika samo na području 1 JLS (Brdovec). Domovi za starije i nemoćne mogu se naći u svim JLS osim na području Općina Dubravica i Marija Gorica. Najveći broj je smješten na području Gradova Jastrebarsko i Zaprešić. Valja napomenuti kako JLS-ovi izdvajaju znatna sredstva za energente kojima se opskrbljuje društvena infrastruktura na njihovom području, što unutar trenutnog nestabilnog razdoblja te fluktuacije cijena energenata predstavlja dugoročni problem.

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	75
Kazališta	Broj	2
Kino dvorane	Broj	4
Knjižnice	Broj	6
Muzeji	Broj	4
Vatrogasni dom	Broj	69
Ambulanta	Broj	123
Dom zdravlja	Broj	8
Bolnica	Broj	2
Vrtići	Broj	35
Ostali predškolski objekti	Broj	11
Osnovne škole	Broj	20
Srednje škole	Broj	6
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	23
Sportske građevine (otvorene)	Broj	84
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	6
Dom za starije i nemoćne	Broj	33
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	1

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave jedinice područne (regionalne) samouprave, HZZO*

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Na području LAG-a SAVA, JLS-ovi se mogu, prema indeksu razvijenosti svrstati u 4 skupine, od kojih je najbrojnija s IR 8 (4 JLS), nakon kojih slijedi IR 7 (3 JLS) te IR 6 (3 JLS), dok jedna JLS ima IR 4. Vrijednosti prosječnog dohotka (Tablica 6) na području LAG-a kreću se između 27.558,52 kn i 43.803,04 kn. Stopa je nezaposlenosti niska, te opada s porastom vrijednosti prosječnog dohotka (Tablica 6). Najveći broj nezaposlenih (Tablica 15), spada u stariju skupinu stanovništva (50-60 godina), s podjednakim udjelom muškaraca i žena. Najviše nezaposlenih se nalazi na području urbanih JLS-ova: Samobor, Zaprešić i Sveta Nedelja. Od ruralnih JLS-ova, najviše je nezaposlenih u Brdovcu, što ne iznenađuje kad se podaci usporede s brojem zaposlenih, tj. s veličinom tržišta radne snage (Tablica 16), iz koje se vidi da je Brdovac odmah iza urbanih JLS-ova po broju zaposlenih. Najveća koncentracija zaposlenih nalazi se u Samoboru i Zaprešiću. Radno aktivno stanovništvo je relativno mlado, u dobi od 30 do 39 godina, a prate ih dobne skupine 25 – 29 te 40 – 44 i 45 – 49, iz čega se vidi da je lagano u porastu starenje radne snage. Udio visokoobrazovanog stanovništva najvećim dijelom živi na području urbanih JLS-a, Zaprešića i Samobora, s udjelom iznad 20 %. Najniži udio visokoobrazovanog stanovništva imaju JLS-ovi Luka (7,5 %) te Dubravica (9,91 %) (Tablica 6).
Prema podacima DZS za 2018. – 2020. (Tablica 7), najviše je zaposlenih prema NKD 2007 u skupinama C, G, P i F. Na području LAG-a ne postoje zaposleni u skupinama T i U, a u skupinama A, B, D i S ih je vrlo malo u odnosu na druge (ispod 200). U drugim NKD djelatnostima broj je zaposlenih ispod 1000 po skupini.

Broj poduzetnika (Tablica 8) u porastu je za period 2018. – 2020. osobito u skupini C po NKD djelatnostima 2007. Druge dvije skupine s najvećim brojem poduzetnika su G i M. Iz Priloga 7 (Tablice 1-3) vidi se da su poduzetničke jezgre na području LAG-a gradovi Samobor, Sveta Nedelja i Zaprešić, a od ruralnih JLS-ova Brdovec i Stupnik. Najmanji se broj poduzetnika nalazi na području JLS-ova Luka i Dubravica. Prilog 7 (Tablice 4-6) pokazuju da je velik udio poduzetnika mikro veličine, s porastom poduzetničkih tvrtki male veličine, koji prati i porast tvrtki srednje veličine, dok broj velikih tvrtki bilježi mali pad u istome periodu. Tablica 8 pokazuje da i broj obrta na području LAG-a također raste, osobito u uslužnim djelatnostima, dok je za proizvodne djelatnosti taj rast mnogo sporiji. U sektoru turizma (Tablica 14) za dio JLS-ova su podaci nedostupni, budući da je riječ o povjerljivim podacima pa ih DZS nije objavio u skladu sa zakonskim propisima (Zakon o službenoj statistici, NN, br. 25/20, itd). Iz podataka koji su javno dostupni, vidljivo je da područje LAG-a SAVA posjećuju pretežito strani turisti koji onda i noće češće od domaćih turista. Najveća koncentracija dolazaka i noćenja je u JLS-ovima Samobor i Sveta Nedelja. Utjecaj pandemije Covid-19 vidljiv je u podacima za 2020. gdje je došlo do naglog pada ukupnog broja dolazaka i domaćih i stranih turista. Za usporedbu, 2020. na području LAG-a ukupan dolazak turista je tek 17,49 % ukupnog broja za 2019., dok je ukupan zbroj noćenja turista za 2020. 22,06 % ukupnog zbroja noćenja turista za 2019. Takav trend u suprotnosti je s očekivanim porastom kad se promatraju godine 2018. i 2019., te se može zaključiti da je pandemija ostavila velikih posljedica na gospodarsku strukturu turizma te popratnih sektora, na poduzetnike i obrtnike, kao i na njihove zaposlenike.

U sektoru poljoprivrede (Tablica 10), udio ekoloških proizvođača je nizak u odnosu na ukupan broj različitih organizacijskih oblika poljoprivrednika. Među tim oblicima dominiraju OPG-ovi, a prate ih SOPG-ovi. Zadruga je tek 4 na cijelom području, a trgovačkih društava neznatno više od obrta. Dominantan broj poljoprivrednika registriran je na području Jastrebarskog i Samobora, a nakon njih slijedi Klinča Sela. Među poljoprivrednim gospodarstvima najveći je udio onih čija je ekonomska veličina do 3.000,00 EUR-a (Tablica 11). Sukladno podacima iz Tablice 10, takvih je gospodarstava najviše na području Jastrebarskog i Samobora. Ovdje treba uzeti u obzir da u skupini gospodarstava do 3.000,00 EUR-a, postoji i velik udio onih koji nikad nisu aplicirali za poticaje pa je njihova ekonomska veličina 0,00 EUR-a. Najmanji je udio gospodarstava veličine iznad 50.000,00 EUR-a i više. Iz pregleda tipa poljoprivrednih površina (Tablica 12) vidljivo je da se poljoprivredna gospodarstva pretežito sastoje od oranica, uz livade. Udio voćnjaka, vinograda i pašnjaka je malen, a maslinici na području LAG-a SAVA ne postoje. Najveći udio poljoprivrednih površina nalazi se na području JLS-ova Jastrebarsko, Klinča Sela, Samobor i Zaprešić. Ostali JLS-ovi imaju manje od 1.000,00 ha ukupne poljoprivredne površine. Šume i šumsko zemljište dominantni su u JLS-u Samobor i Jastrebarsko te Klinča Sela. Zaprešić i Stupnik imaju iznad 1.000,00 ha takvih površina, a preostalih 6 JLS-ova manje od 1.000,00 ha. Poljoprivredna gospodarstva (Tablica 13) pretežito uzgajaju perad i svinje. Perad se dominantno uzgaja na području Jastrebarskog, Klinča Sela, Samobora i Luke. Svinjogojstvo je važan segment poljoprivrednih gospodarstava u JLS-ovima Dubravica, Jastrebarsko i Samobor. Pčelarstvo kao grana u većem je postotku prisutno u Jastrebarskom, Samoboru i Zapršiću. Uzgoj ovaca i goveda su grane u usponu prema dostupnim podacima, a ostale kategorije stoke imaju vrijednost manju od 1.000 grla. Uzgoj magaraca je zanemariv na području LAG-a.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Brdovec	7	106,182	4.364,88	286,14	0,1044	107,03	101,8	0,1453
Dubravica	4	99,604	3.696,73	212,94	0,1437	89,88	137,2	0,0991
Klinča Sela	6	103,979	3.883,65	213,87	0,069	102,62	109,9	0,1207
Luka	6	102,376	3.657,64	413,16	0,1295	101,35	118,5	0,0752
Marija Gorica	6	104,371	4.101,37	274,40	0,0931	101,1	135,9	0,1493
Pušća	7	105,438	4.452,80	294,26	0,1204	103,61	107,1	0,1404
Stupnik	8	108,139	4.077,27	552,34	0,1266	110,16	87,8	0,1588
Jastrebarsko	7	105,052	4.272,18	341,21	0,0913	96,15	124	0,1612
Samobor	8	110,923	5.433,59	523,51	0,1002	102,2	108,6	0,2338
Sveta Nedelja	8	112,07	5.813,66	533,47	0,0973	109,33	90,5	0,1932
Zaprešić	8	111,546	5.178,40	510,71	0,0911	103,46	93,4	0,2508
Ukupno LAG	**n/p**	**n/p**	**4.694,32**	**394,25**	**0,09**	**102,16**	**107,6**	**0,18**

Izvor: *Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije*

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	172	25	8950	180	706	1988	6487	1881	547	540	282	378	856	575	888	2466	743	258	138	0	0	28.060
2019.	195	23	9305	182	747	2255	6757	1824	556	562	285	367	1144	582	882	2525	959	269	183	0	0	29.602
2020.	236	22	9929	168	786	2461	8313	2005	616	506	321	373	988	585	1149	2605	886	310	230	0	0	32.489

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020.na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj poduzetnika ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	52	3	695	16	21	490	1131	186	260	221	10	74	624	133	0	57	40	46	129	0	0	4190
2019.	54	3	718	17	22	544	1128	198	260	240	8	80	650	142	0	59	42	46	143	0	0	4354
2020.	54	3	746	18	22	590	1119	210	261	256	8	84	640	142	0	59	46	47	148	0	0	4453

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	470	1168	1638
2019.	472	1336	1808
2020.	476	1483	1959

Izvor: *Hrvatska obrtnička komora*

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Brdovec	165	21	1	3	0	0	3
Dubravica	174	11	1	3	0	0	0
Klinča Sela	413	32	4	3	1	0	3
Luka	98	9	3	0	0	0	2
Marija Gorica	86	13	1	1	0	0	1
Pušća	80	12	1	2	0	0	4
Stupnik	119	13	0	0	0	0	8
Jastrebarsko	1014	75	23	19	1	1	33
Samobor	761	96	14	18	2	1	27
Sveta Nedelja	246	26	0	11	0	0	16
Zaprešić	306	41	4	8	0	2	7
Ukupno LAG	**3462**	**349**	**52**	**68**	**4**	**4**	**104**

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - AGRONET*

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Brdovec	162	18	3	4	1	2
Dubravica	112	43	18	7	4	5
Klinča Sela	292	118	25	13	3	2
Luka	78	17	6	6	1	2
Marija Gorica	78	14	4	4	0	1
Pušća	70	11	4	7	0	3
Stupnik	93	26	7	6	0	0
Jastrebarsko	800	230	52	42	6	3
Samobor	731	123	24	9	4	1
Sveta Nedelja	234	32	7	7	2	1
Zaprešić	295	44	13	3	6	0
Ukupno LAG	**2945**	**676**	**163**	**108**	**27**	**20**

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju*

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište (ha)
Brdovec	812,58	1.608	176,35	17,15	9,12	n/p	6,74	603,22	629,88
Dubravica	692,32	1.904	243,30	7,12	8,23	n/p	2,07	431,60	677,64
Klinča Sela	1.748,74	3.469	414,45	42,21	12,96	n/p	20,45	1.258,67	3.506,63
Luka	378,23	1.124	141,29	9,30	3,11	n/p	10,49	214,04	431,50
Marija Gorica	319,95	908	162,34	12,85	12,69	n/p	8,65	123,42	346,82
Pušća	257	691	124,56	9,14	4,77	n/p	2,57	115,96	492,80
Stupnik	301,73	889	71,45	11,73	0	n/p	1,85	216,70	1.072,55
Jastrebarsko	3.606,57	10.023	890,97	166,36	286,87	n/p	68,7	2.193,67	9.778,48
Samobor	1.323,67	4679	442,69	63,49	20,69	n/p	42,07	754,73	13.116,10
Sveta Nedelja	356,78	1.270	96,59	21,31	3,69	n/p	2,30	232,89	258,43
Zaprešić	1.008,22	1.810	266,02	23,82	9,33	n/p	3,12	705,93	1.245,66
Ukupno LAG	**10.805,79**	**2.8375**	**3.030,01**	**384,48**	**371,46**	**n/p**	**169,01**	**6.850,83**	**31.556,49**

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.*

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo, br. grla	Ovca, br. grla	Koza, br. grla	Konj, br. grla	Svinja, br. grla	Perad, br. grla	Magarac, br. grla	Pčela (pčelinje zajednice)
Brdovec	379	461	33	12	561	6.852	n/p	479
Dubravica	689	3236	n/p	36	3.975	24.248	2	226
Klinča Sela	661	215	52	63	1.704	52.038	1	379
Luka	380	8	n/p	22	418	25.777	n/p	90
Marija Gorica	174	37	6	19	306	2.616	1	115
Pušća	745	101	17	8	311	1537	4	78
Stupnik	141	183	76	2	618	2.665	n/p	214
Jastrebarsko	782	673	284	117	3.276	353.454	5	3.450
Samobor	435	644	93	163	2.982	27.632	14	2.337
Sveta Nedelja	111	145	93	101	841	6.528	1	799
Zaprešić	132	26	24	73	769	6.280	1	1.878
Ukupno LAG	**4.629**	**5.729**	**678**	**616**	**15.761**	**509.627**	**29**	**10.045**

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Brdovec	161	64	97	355	85	270	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Dubravica	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Klinča Sela	153	51	102	368	94	274	242	105	137	490	159	331	130	39	91	276	123	153
Luka	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Marija Gorica	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Pušća	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Stupnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jastrebarsko	17221	3094	14127	25699	4300	21399	27677	3444	24233	34314	4608	29706	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Samobor	13524	4334	9190	24173	7798	16375	17405	4463	12942	34107	8530	25577	5761	2827	2934	11278	4709	6569
Sveta Nedelja	18618	1029	17589	30363	1713	28650	18727	1343	17384	32666	2111	30555	4777	1146	3631	10157	2383	7774
Zaprešić	7070	2428	4642	13291	4494	8797	6355	2078	4277	11202	3934	7268	1649	943	706	3170	1699	1471
Ukupno LAG	56747	11000	45747	94249	18484	75765	70406	11433	58973	112779	19342	93437	12317	4955	7362	24881	8914	15967

Izvor: *Državni zavod za statistiku*[1]

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

[1] *„n/p“ podatak zbog povjerljivosti nije objavljen, „0“ nema pojave*

JLS	Dobna struktura																														
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	
Brdovec	2	2	4	4	5	9	4	7	11	4	3	7	6	5	11	2	10	12	5	6	11	7	8	15	7	12	19	10	3	13	112
Dubravica	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	2	1	0	1	0	1	1	4	1	5	1	0	1	6	1	7	1	0	1	20
Klinča Sela	1	0	1	6	2	8	1	11	12	4	1	5	3	0	3	2	4	6	4	1	5	1	1	2	5	3	8	0	1	1	51
Luka	0	0	0	3	2	5	1	0	1	0	0	0	1	1	2	2	0	2	1	1	2	1	0	1	2	1	3	2	0	2	18
Marija Gorica	0	0	0	1	0	1	4	1	5	2	1	3	1	1	2	1	1	2	1	2	3	2	2	4	2	2	4	5	0	5	29
Pušća	0	0	0	2	2	4	2	2	4	1	2	3	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2	5	7	1	1	2	1	0	1	24
Stupnik	0	0	0	5	2	7	3	10	13	1	5	6	3	5	8	4	4	8	0	4	4	5	6	11	6	4	10	0	3	3	70
Jastrebarsko	5	2	7	10	8	18	9	13	22	3	12	15	5	12	17	11	10	21	8	15	23	13	9	22	13	19	32	11	3	14	191
Samobor	10	2	12	17	38	55	28	34	62	27	36	63	31	37	68	21	25	46	32	38	70	43	40	83	46	46	92	50	23	73	624
Sveta Nedelja	4	2	6	18	8	26	15	21	36	12	11	23	17	16	33	16	20	36	15	17	32	18	13	31	17	18	35	23	9	32	290
Zaprešić	3	2	5	10	12	22	21	21	42	10	17	27	16	20	36	20	13	33	17	10	27	20	15	35	19	18	37	18	12	30	294
Ukupno LAG	25	10	35	76	80	156	88	121	209	65	89	154	84	97	181	80	89	169	87	96	183	113	99	212	124	125	249	121	54	175	1723

Izvor: *Hrvatski zavod za zapošljavanje (https://statistika.hzz.hr/)*

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																															
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60-64			65 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	U	Ž	U	
Brdovec	18	22	40	16	15	31	29	25	55	35	32	67	32	30	63	30	32	62	29	33	62	33	26	59	21	93	31	63	24	87	5	2	7	4471
Dubravica	5	5	10	33	19	52	39	34	73	34	30	64	40	41	81	31	34	65	31	35	66	34	20	54	26	8	34	8	5	13	0	0	0	512
Klinča Sela	28	21	49	23	19	42	39	39	78	44	41	86	41	41	82	40	39	80	44	39	84	43	36	79	36	17	54	12	62	18	39	31	70	6190
Luka	8	9	17	70	57	12	12	10	22	14	14	28	15	14	30	16	14	30	13	12	25	12	89	21	10	40	14	30	7	37	5	2	7	1918
Marija Gorica	3	2	5	26	26	52	35	29	64	40	34	74	39	27	66	26	32	58	42	30	72	30	13	43	14	5	19	4	1	5	1	3	4	462
Pušća	5	1	6	38	27	65	50	47	97	66	65	13	55	61	11	55	49	10	40	49	89	52	51	10	52	23	75	21	6	27	5	4	9	822
Stupnik	5	3	8	41	31	72	64	72	13	90	90	18	95	73	16	81	64	14	60	55	11	64	58	12	57	25	82	27	11	38	3	4	7	1073
Jastrebarsko	79	47	12	52	43	95	97	92	18	11	11	22	12	11	23	10	10	21	10	98	20	88	85	17	73	39	11	28	13	41	57	11	68	15143
Samobor	4	3	7	59	50	10	10	10	20	12	11	23	11	11	23	99	80	17	83	94	17	10	90	19	82	38	12	32	8	40	1	1	2	1498
Sveta Nedelja	20	25	45	24	18	43	46	49	95	65	64	12	64	60	12	52	52	10	49	49	99	39	34	73	33	14	48	11	42	16	14	1	15	7424
Zaprešić	24	33	57	31	29	61	64	69	13	89	83	17	78	81	16	71	73	14	60	70	13	62	67	13	59	37	96	22	11	34	24	9	33	10729
Ukupno LAG	19	17	37	17	14	32	31	31	63	39	38	78	38	37	76	35	34	69	32	32	65	30	28	58	25	13	39	94	41	13	15	68	22	50242

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

1.3. Demografske značajke LAG područja

Na području LAG-a SAVA smješteno je 11 JLS, od čega je 7 ruralnih i 4 urbane. Usporedbom rezultata popisa stanovništva 2011. i 2021. (vidi Prilog 8, Tablica 1.), vidljivo je da je došlo do pada broja stanovnika (-3079 osoba). Tek 2 JLS, Sveta Nedelja i Stupnik bilježe neznatan porast broja stanovnika, dok u svim drugim JLS-ovima na području LAG-a imamo kretanje broja stanovnika u suprotnom smjeru. Usporedba gustoće naseljenosti (st/km2) prati ovo kretanje broja stanovnika.

Iz Tablice 17. vidljivo je da i u ruralnim i u urbanim JLS-ovima pada natalitet u razdoblju 2011. – 2020. Mortalitet varira od JLS-a do JLS-a, a vitalni indeks pokazuje da je najmanji prirodni prirast u JLS-ovima Klinča Sela i Luka koje imaju VI 35,4, odnosno VI 30. Za razliku od 2011. nijedan JLS 2020. više nema VI iznad 100. VI je u padu u svim JLS-ovima osim u Mariji Gorici gdje je u porastu. 2011. je iznosio 45,5 a 2020. 59,3 što svjedoči o pomlađivanju lokalne zajednice tj. o prirodnom prirastu.

Pogleda li se prosječna starost stanovnika 2011. godine, prosječna je vrijednost za područje LAG-a 41,3 godine, iz čega se da zaključiti da je stanovništvo LAG-a bilo prosječno mlado, s relativnim udjelom starijeg stanovništva. Prosječna starost stanovnika u 2021. godini je 44,22 godine iz čega zaključujemo kako stanovništvo stari. Uzroke takvih procesa potrebno je, u tom slučaju, dalje tražiti i vidjeti kako bi se zajednice mogle revitalizirati.

Tablica 18. pokazuje da na područjima LAG-a živi pretežito stanovništvo sa srednjom stručnom spremom (ukupno za LAG 60 309 osoba sa SŠ). Iz toga se da zaključiti da je stanovništvo pretežito zaposleno u obrtničkim i sličnim zanimanjima, ili barem obučeno za takva zanimanja. Udio stanovništva s OŠ nije zanemariv (ukupno za LAG 19 384 osobe), kao ni onaj osoba s diplomom više ili visoke škole (ukupno za LAG 15 737 osoba). Udio žena u odnosu na muškarce je u pravilu nešto viši u svim obrazovnim skupinama osim u kategoriji doktorata, gdje je udio muškaraca viši (158 muškaraca, 107 žena). Prosjek visokoobrazovanog stanovništva za područje LAG-a je 26,09 %.

Iz pregleda obrazovne strukture stanovništva, udio visokoobrazovnog stanovništva je znatno viši u urbanim JLS-ovima nego u ruralnim (vidi Prilog 8, Tablica 2.). Najviši postotak visokoobrazovanog stanovništva ima Grad Zaprešić (26,11 %) nakon čega slijedi Grad Samobor (23,20 %), te Gradovi Sveta Nedelja (18,75 %) i Jastrebarsko (14,90 %). Među ruralnim JLS-ovima, udio visokoobrazovanog stanovništva je najniži u Općini Luka (7,02 %), a najviši u Općini Stupnik (15,03 %).

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.
Brdovec	117	90	70	114	167,14	78,95	40,6
Dubravica	20	13	23	15	86,96	86,67	43
Klinča Sela	41	28	58	79	70,69	35,44	41,7
Luka	18	6	20	20	90,00	30,00	42,1
Marija Gorica	15	16	33	27	45,45	59,26	43,1
Pušća	33	26	23	35	143,48	74,29	41,1
Stupnik	38	32	28	37	135,71	86,49	39,8
Jastrebarsko	147	123	204	242	72,06	50,83	42,7
Samobor	394	346	429	491	91,84	70,47	41,1
Sveta Nedelja	226	177	149	204	151,68	86,76	39,5
Zaprešić	256	219	211	266	121,33	82,33	39,9
Ukupno LAG	**1.305**	**1076**	**1248**	**1530**	**104,57**	**70,33**	**41,33**

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola			Visokoškolsko obrazovanje													Nepoznato
										Svega			Viša i stručni studij			Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij			Magisterij			Doktorat			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	
Brdovec	14	71	85	654	566	1724	3197	2621	5818	459	566	1025	213	271	484	218	281	499	17	7	24	11	7	18	1
Dubravica	2	2	4	163	210	373	366	293	659	42	47	89	20	31	51	21	15	36	0	1	1	1	0	1	0
Klinča Sela	8	35	43	415	746	1161	1357	1016	2373	168	206	374	85	93	178	78	108	186	4	3	7	1	2	3	47
Luka	2	2	4	123	164	287	332	260	592	29	33	62	17	14	31	11	19	30	1	0	1	0	0	0	1
Marija Gorica	5	12	17	179	226	405	624	458	1082	91	120	211	36	56	92	49	62	111	2	1	3	4	1	5	3
Pušća	4	16	20	192	271	463	708	536	1244	113	119	232	44	53	97	57	63	120	9	1	10	3	2	5	43
Stupnik	8	28	36	219	405	624	1040	841	1881	168	214	382	56	70	126	100	133	233	8	9	17	4	2	6	29
Jastrebarsko	16	63	79	1186	1751	2937	4005	3343	7348	729	816	1545	309	334	643	381	463	844	26	11	37	13	8	21	108
Samobor	52	180	232	2266	3426	5692	9612	8145	17757	2537	2958	5495	831	1065	1896	1538	1765	3303	104	85	189	64	43	107	23
Sveta Nedelja	20	81	101	999	1591	2590	4988	3984	8972	1004	1183	2187	376	412	788	569	719	1288	41	38	79	18	14	32	6
Zaprešić	21	104	125	1203	1925	3128	6544	6039	12583	1924	2211	4135	747	869	1616	1062	1253	2315	76	61	137	39	28	67	9
Ukupno LAG	**152**	**594**	**746**	**7599**	**11281**	**19384**	**32773**	**27536**	**60309**	**7264**	**8473**	**15737**	**2734**	**3268**	**6002**	**4084**	**4881**	**8965**	**288**	**217**	**505**	**158**	**107**	**265**	**270**

Izvor: *Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu - https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabsxls.htm)*

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

LAG SAVA započeo je s objavom natječaja na LAG razini 2018. godine. Pri tome treba naglasiti da je provedba LAG natječaja bila moguća tek po dobivanju službenog odobrenja za pojedini tip operacija od strane APPRRR (tzv. Aktivacija) i to tako da se sve odredbe iz natječaja na nacionalnoj razini moraju preslikati na razini LAG natječaja i to tipovi operacija, uvjeti za prihvatljive korisnike, aktivnosti i troškove te minimalne iznose odobrene za pojedini projekt. Od 2018. godine LAG je raspisao ukupno 8 Natječaja iz LRS, ponovljeni su Natječaji za male poljoprivrednike te Natječaj za JLS-ove. Oba Natječaja raspisana su u tri navrata. Od ukupno odobrenih 86 projekta od strane APPRRR-a, u potpunosti je završeno i isplaćeno 39 projekata. Većina završenih projekata, njih 26 predstavljaju projekte malih poljoprivrednika.

Zaposlenici LAG-a, te pojedini članovi partnerstva i volonteri, educirani su putem različitih radionica i edukacija o: LEADER-CLLD metodologiji uključujući monitoring i evaluaciju LRS, poslovanju i financijskom upravljanju udruga, metodama provedbe različitih operacija LRS, provedbi pojedinih operacija PRR RH, Pripremi i provedbi EU projekta, Javnoj nabavi, primjeni legislative različitih tematskih područja a vezano uz rad LAG-a i provedbu LRS (uredsko poslovanje, javna nabava, GDPR i dr.), financiranju projekata putem drugih fondova i programa EU, crowdfunding-u i ostalim temama važnim za redovito poslovanje LAG-a.

Sukladno programskim odredbama LAG SAVA nije mogao financirati projekte posebno namijenjene ranjivim skupinama jer takvih tipova operacija i mjera nije niti bilo u Programu ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014-2020. Za korištenje sredstava na nacionalnoj razini iz Europskog socijalnog fonda ograničavajući faktor prije svega je bio visok stupanj razvijenosti jedinica lokalne samouprave, te ograničeni iznosi za plaće (manje od plaća koje su se za iste ili slične poslove mogle ugovoriti na LAG području), no unatoč tome LAG je u svojstvu partnera sudjelovao u projektu pod nazivom Job College SAVA financiranom iz Europskog socijalnog fonda te je na svom području radio s mladim, nezaposlenim osobama. Osim ovog ESF projekta, u svojstvu nositelja provođeni su i drugi projekti financirani iz ERASMUS+ programa kao i iz drugih izvoda poput Zagrebačke županije, Agencije za elektroničke medije, Mreže za ruralni razvoj i sl. Pandemija je nepovoljno utjecala na provedbu već ugovorenih projekata kao i na Ugovaranje prijavljenih s obzirom na to da je intencija da se sva sredstva preusmjere u spašavanje gospodarstva te zdravstvo, a i ograničavajuće odredbe Stožera civilne zaštite onemogućuju provedbu projektiranih aktivnosti. Za projekte koji nisu financirani iz Mjere 19, već od strane drugih donatora LAG je ostvario sredstva od 86.435,30 EUR-a.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
4.1.1.	1	262.092,08	12	275.058,47	12	274.686,18	7	136.372,21	1	-Rast zaposlenosti u projektima financiranim iz javnih sredstava EFPRR/PRR 2014.-2020. za 1 zaposlenog. - Povećanje broja projekata sufinanciranih iz javnih sredstava PRR 2014.-2020. za 67 projekata - Rast broja gospodarstava koji dobivaju potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava za 53 gospodarstava - Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava za 1.974.732,78 HRK	- Rast zaposlenosti u projektima financiranim iz javnih sredstava EFPRR/PRR 2014.-2020. za 1 zaposlenog. (74.289,47 EUR-a) - Povećanje broja projekata sufinanciranih iz javnih sredstava PRR 2014.-2020. za 67 projekata (konačno isplaćeno 47 projekata – 768.895,17 EUR-a) - Rast broja gospodarstava koji dobivaju potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava za 52 gospodarstava)konačno isplaćeno 37 projekata - 582.648,38 EUR-a) - Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili
6.3.1.	3	800.700,47	54	800.700,47	54	800.700,47	39	582.648,38			
6.4.1.	1	100.230,94	3	135.137,04	2	100.230,94	1	49.874,58	1		

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
											modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava za 1.974.732,78 HRK (konačno isplaćeno 7 projekata 136.372,21 EUR-a)
7.4.1.	3	511.348,04	18	517.427,71	18	516.555,17	9	257.486,08	0	- Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (EPFRR kroz PRR 2014.-2020.) za 19 projekata - 15% ruralnog stanovništva ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura financiranih iz PRR 2014.-2020. putem Mjere 19	- Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (EPFRR kroz PRR 2014.-2020.) za 19 projekata (konačno isplaćeno 9 projekata – 257.486,08 EUR-a) - 15% ruralnog stanovništva ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura financiranih iz PRR 2014.-2020. putem Mjere 19 (konačno isplaćeno 9 projekata – 257.486,08 EUR-a)

Izvor: APPRRR, Interni podaci LAG-a

Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.							
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta [upisati nositelj ili partner ili ostalo]		Rezultati i pokazatelji [upisati rezultat projekta i pokazatelje projekta]
Potpora LAG-u za sufinanciranje njegovog rada u 2016. godini Projekt "Održavanje 12 edukativnih radionica na području LAG-a SAVA"	Zagrebačka Županija	8.268,76 €	0	2016	nositelj		R: 12 edukativnih radionica na području LAG-a SAVA
Promocija i izrada promotivnih materijala	Zagrebačka Županija	232,26 €	0	2016.-2017	nositelj		R: Izrađen 1 promotivni pult za prezentaciju s logom LAG-a SAVA
Provedba edukacijskih i animacijskih aktivnosti na području LAG-a "SAVA"	Zagrebačka Županija	8.268,76 €	0	2018	nositelj		R: Provedene edukacijske i animacijske aktivnosti na području LAG-a
Projekt opremanja multimedijalne učionice	Zagrebačka Županija	796,34 €	0	2018	nositelj		R: Opremljena 1 multimedijalna učionica projektorom
JobCollege SAVA	Europski socijalni fond	23.517,79 €	3.368,55 €	2018-2020.	partner		R: 60 nezaposlenih osoba završilo programe osposobljavanja i sudjelovalo na brojnim aktivnostima projekta

Cyber equality	Agencija za mobilnost i programe EU – erasmus +	17.679,47 €	0	2019	nositelj		R: 37 sudionika iz 6 različitih zemalja
Cyber akademija	Agencija za elektroničke medije (AEM)	1.858,12 €	0	2019	nositelj		R: 50 učenika educirano o medijskoj pismenosti
Inovativni oblici turizma i proizvodnje energije u poljoprivredi	MRR-Mreža za ruralni razvoj	1.566,13 €	0	2019	nositelj		R: 1 studijsko putovanje na kojem je sudjelovalo 40 osoba
Znanje je moć vol.2	Zagrebačka županija	398,17 €	0	2019.	nositelj		R: Provedeno 10 edukaativnih radionica
RURality	Agencija za mobilnost i programe EU - erasmus +	1.112,38 €	0	2022	partner		R: 6 mladih osoba sudjelovalo je na projektu u Italiji
Cyber me, Cyber you	Agencija za mobilnost i programe EU - erasmus +	22.737,11 €	0	2019-2022	nositelj		R: 39 sudionika iz 5 zemalja

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

Ljudski kapaciteti LAG-a uključuju zaposlenike LAG-a koji čine Stručnu službu LAG-a, partnerstvo LAG-a koje uključuje članove LAG-a i njihove predstavnike u Skupštini LAG- a, Upravni i Nadzorni odbor LAG-a te volontere LAG-a.
Na 31. prosinca 2022.g. partnerstvo, odnosno Skupštinu LAG-a čine 43 člana, i to 11 jedinica lokalne samouprave, 6 pripadnika javne interesne skupine (osim JLS), 16 pripadnika gospodarske interesne skupine i 10 pripadnika civilne interesne skupine.
Upravljačko tijelo LAG-a je Upravni odbor koji se od 2021. godine sastoji od 9 članova, a koji je u sklopu svojih zadaća zadužen za odabire projekata dionika u provedbi operacija LRS (LAG natječaji). Zadaće Upravnog odbora definirane su Statutom LAG-a.
Skupština i Upravni odbor održavali su redovite sjednice, sukladno epidemiološkim uputama u elektronskom obliku. Također, Upravni odbor je u razmatranom periodu jednoglasno donosio Odluke o odabiru projekata u provedbi LRS LAG SAVA 2014-2020.
Nadzorni odbor kao kontrolno tijelo i tijelo za prigovore u razmatranom periodu sastao se i kako bi razmotrio žalbe pristigle unutar provedenog LAG Natječaja za TO 1.2.1. ''Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima''.
U odnosu na početak provedbe Projekta smanjen je broj članova Skupštine za 101 član (razlog su većinom bila isključenja članova od strane Skupštine radi neaktivnosti, tj. neodlaska na sjednice Skupštine čime su se stvarali problemi sa zadovoljavanjem postotaka prisutnosti određene interesne skupine te zakonitosti donesenih Odluka), a broj članova Upravnog odbora ostao je nepromijenjen do prosinca 2021. Velik inicijalni broj članova LAG-a generirao se radi dezinformacije kako će se isključivo članovi LAG-a moći javljati na LAG-ove natječaje. Sa stanovišta operativnosti pokazalo se ispravnim smanjiti broj članova Skupštine, ali je i dalje ispoštovana odredba o jednakoj zastupljenosti predstavnika sva tri sektora (javni, poslovni i civilni sektor). S obzirom na to kako je u prosincu 2021. g. Održana izborna Skupštine te se ispostavilo kako je iznimno smanjen interes članova za angažiranjem u tijelima LAG-a (Upravnom i Nadzornom Odboru) predloženo je smanjenje članova ovih odbora i to Upravnog odbora s 13 na 9 članova i Nadzornog s 5 na 3 člana.
U radu LAG-a sudjeluje značajan broj žena i mladih pa je tako u Skupštini od 41 člana 16 ženskih predstavnica te 15 mladih, u Upravnom odboru od 9 članova 4 predstavnice su žene te 4 mlade osobe dok su u Nadzornom odboru samo ženske predstavnice.
Činjenica je da je jednostavnije sakupiti kvorum i održati pravovaljane sjednice Skupštine kad je manji broj njenih članova, ali bilo bi jako dobro povećati broj članova Skupštine kako bi područje LAG-a bilo ravnomjerno pokriveno članovima partnerstva. Kako bi se održala ravnopravnost LAG-a a rad LAG približio svim stanovnicima, u izradu strateških dokumenata uključuju se svi zainteresirani s područja LAG-a, a pozivi za uključivanje upućuje se mahom putem društvenih mreža koje koristi vrlo velik postotak stanovništva kao i putem mail liste koju smo prikupili održavanjem raznih radionica i sl. kao i putem web stranica članova.

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[2]
16	9	16	41	16	15

Izvor: Interni podaci LAG-a

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS

Upravni odbor

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[3]
4	3	2	9	4	4

Izvor: Interni podaci LAG-a

Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[4]

Izvor:

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

U 2022. godini započela je izrada nove Lokalne razvojne strategije sukladno dobivenim smjernicama Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.
Početkom godine LAG je izradio google obrazac koji je distribuiran uz pomoć članova LAG-a (JLS-ova) te putem društvenih mreža, web stranice LAG-a i LAG-ove mail liste kako bi doprli do što većeg broja zainteresiranih dionika te dobili što širu sliku o potrebama stanovnika s područja LAG-a.
Anketa je zaključana sa zadnjim danom 2022. godine te su prikupljeni podaci analizirani u svrhu izrade LRS te kreiranja intervencija. Anketu u online obliku ispunile su 92 osobe, dok je ostatak odgovora prikupljen na radionicama. Vezano uz google anketu, nju je ispunilo 65,2% pripadnika gospodarskog sektora, 21,7 civilnog te 13% pripadnika javnog sektora. Vezano uz pitanja vezana uz novo programsko razdoblje, rezultati ankete pokazali su kako ispitanici smatraju kako je potrebno poticati

[2] osobe do uključujući 40. godina
[3] osobe do uključujući 40. godina
[4] osobe do uključujući 40. godina

projekte mladih i malih poljoprivrednika, obrazovanih, poljoprivrednika u ekološkoj proizvodnji, profesionalnih poljoprivrednika tj. Poljoprivrednika koji si plaćaju doprinose na osnovi poljoprivrede. Više od 50 posto ispitanika smatra kako su mali i mladi poljoprivrednici skupina koju treba dodatno potaknuti što je sukladno i dosadašnjem radu LAG-a SAVA i raspisivanju dosadašnjih Natječaja iz prethodnog razdoblja. Na pitanje smatraju li da je određenu granu poljoprivrede potrebno dodatno poticati, većina ispitanika smatra da je potrebno poticati sve ravnomjerno, nakon čega slijede stočarstvo s 17,6% odgovora, povrćarstvo s 9,9% kao i turizam te voćarstvo 4,4%. Na pitanje kakve vrste projekata vezane uz ruralnu infrastrukturu je potrebno poticati 48,9% ispitanika smatra kako su to projekti namijenjeni djeci, 23,9% da je to turistička infrastruktura, 15,2 projekti za sport i rekreaciju te 12% projekti za izgradnju i uređenje trgova i drugih javnih prostora. Većina ispitanika navela je kako bi putem LAG-ovih mjera nabavila novu mehanizaciju, strojeve i opremu. 34,1% ispitanika smatra da im je za provedbu projekta potrebno od 15.000-30.000 EUR-a, 26,1% da su im potrebna sredstva od 30.000-50.000 EUR-a, 20% smatra da im je potrebno više od 50.000 EUR-a, a 19,3% kako im je potrebno manje od 15.000 EUR-a

Tijekom godine prikupljeno je ukupno 135 odgovora od šire zainteresirane javnosti (uključujući putem online obrazaca i fizički popunjenih obrazaca na predavanjima). Isto tako JLS_ovi su ispunili dodatnu zasebnu anketu u kojoj su definirali svoje razne ciljeve i prioritetne projekte kao i detektirali udruge koje svojim kapacitetom imaju mogućnost provedbe projekata. U svrhu prikupljanja podataka te informiranja javnosti održavane su participativne radionice u svim JLS-ovima LAG-a SAVA. Kako bi omogućili što većem broju zainteresiranih dionika sudjelovanje radionice su održavane u jutarnjem i popodnevnom terminu. Sudionici radionica u fizičkom su obliku imali mogućnost ispunjavanja ankete koja je bila postavljena u online obliku kao i tablica za SWOT analizu. Na radionicama je sudjelovalo ukupno 79 osoba.

U 2023. godini intenzivno se radilo na izradi Strategije koja se temelji na inputima prikupljenima u 2022. godini. Baza za izradu intervencija kao i određivanje postotaka sredstava unutar istih kao i najviših i najnižih iznosa potpore, bili su podaci prikupljeni putem google obrazaca, te anketa koje su ispunjavali sudionici radionica kao i svih pismeno nezabilježenih savjeta, prijedloga i ideja. Održani su i sastanci s predstavnicima Zagrebačke županije te REGEE. Održan je i sastanak s liječnicom iz Pedijatrijske ambulante u Zaprešiću koja je ukazala na potrebu adaptacije pedijatrijske ambulante u Zaprešiću. Prvo predstavljanje intervencija bilo je u ožujku u Gradu Samoboru, a zatim 19. travnja u Zaprešiću na radnom sastanku s predstavnicima JLS-ova. Na participativnim predstavljanjima Strategije sudjelovala je 31 osoba. Prikupljeni su dodatni komentari i sugestije koji su uvršteni u verziju dokumenta koja je objavljena na web stranici LAG-a SAVA 6.7.2023. radi javnog savjetovanja te je konačni dokument usvojen na sjednici Skupštine u rujnu 2023.

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	0	Pušća	9.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	1	Jastrebarsko	10.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	2	Dubravica	11.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	0	Zaprešić	11.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	0	Luka	12.5.2022.

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	2	Dubravica	12.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	1	Stupnik	13.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	0	Jastrebarsko	16.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	6	Marija Gorica	16.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	3	Klinča Sela	17.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	16	Sveta Nedelja	17.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	13	Samobor	18.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	5	Pušća	19.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	2	Marija Gorica	23.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	5	Stupnik	24.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	3	Samobor	25.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	3	Klinča Sela	26.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	2	Luka	26.5.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	3	Sveta Nedelja	1.6.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	1	Brdovec	1.6.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	0	Brdovec	2.6.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	0	Zaprešić	2.6.2022.
Radionica ''Izrada LRS za razdoblje 2023.-2027.''	11	Zaprešić	14.6.2022.
Radionica ''Predstavljanje LRS LAG-a SAVA za razdoblje 2023-2027.''	21	Samobor	13.3.2023.

Izvor: *Interni podaci LAG-a -potpisne liste s radionica*

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura - povoljni klimatski, geološki, hidrološki i pedološki preduvjeti - raznolikost krajolika na malom prostoru - očuvana priroda - velik broj zaštićenih prirodnih lokaliteta te povijesnih građevina - bogatstvo vodnih resursa- rijeke - povoljan geoprometni položaj - visok stupanj pokrivenosti telekomunikacijskom mrežom i komunalnom infrastrukturom - razvijen sustav selekcije i zbrinjavanje otpada - izgrađena energetska mreža visokih kapaciteta i sigurna dobava energenata (struja, plin) - velike površine pod šumama **Gospodarstvo** - povoljni geografski preduvjeti za diversificiranu poljoprivrednu proizvodnju - duga tradicija bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom - intenzivan razvoj dijela gospodarskih zona - korištenje visoke tehnologije u proizvodnji dijela poduzeća, - pozitivna poduzetnička klima (sve više mladih poduzetnika i sve veća prisutnost stranih ulagača) - povoljni geografski preduvjeti za obavljanje brojnih gospodarskih djelatnosti **Društvene djelatnosti** - Pokrivenost područja mrežom primarnih odgojno-obrazovnih institucija, visokoobrazovna ustanova (Veleučilište Baltazar) - osigurana primarna zdravstvena i socijalna skrb - programi potpore učenicima (stipendije, besplatan prijevoz)	**Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura** - nedovoljna razina znanja i svijesti o očuvanju okoliša-onečišćenje prirode - neadekvatno razgranata mreža javnog prijevoza (povezanost centra mjesta i rubnih dijelova) - neiskorišten potencijal javnog prijevoza (željeznica, autobusi) - nedovoljno korištenje obnovljivih izvora energije - poplavna područja - velika površina zapuštenog i neobrađenog zemljišta, rascjepkanost zemljišta **Gospodarstvo** - nedostatak financijskih sredstava za modernizaciju i visoki troškovi proizvodnje što dovodi do niske profitabilnosti - nedovoljna educiranost poljoprivrednika i nedostatak inicijative za bavljenje poljoprivredom kao primarnom djelatnošću - velik broj nositelja OPG-a starije životne dobi - nedovoljno znanje o tehnologiji proizvodnje za poljoprivrednu proizvodnju s višom dodanom vrijednošću - nedovoljna informacijska pismenost poljoprivrednika i nedovoljno znanja o administraciji - nedovoljna povezanost poljoprivrednih proizvođača međusobno, ali i s ugostiteljima - usitnjenost parcela te parcele na brdovitim terenima i nepovezanost proizvođača kroz udruživanja u zadruge - nedovoljno iskorišteni turistički potencijali (prirodna i kulturna

- udruge civilnog društva širokog raspona djelatnosti (kultura, potporne udruge, opći interes, gospodarske udruge) - organizacije civilnog društva aktivno rade na očuvanju nematerijalnih kulturnih dobara - potpore JLS-a i Županije programski orijentiranim udrugama **Upravljanje razvojem** - pogranično područje kao potencijal za prekogranične i međuregionalne projekte i suradnju - iskustvo u provođenju EU projekata	baština) - nedostatak smještajnih kapaciteta i promocije **Društvene djelatnosti** - neodgovarajući upravljački kapaciteti kod organizacija civilnog društva, nedovoljno razvijene mentorske vještine za učinkovito uključivanje mladih te prevelika financijska ovisnost o proračunima JLS **Upravljanje razvojem** - nedostatni ljudski potencijal te nedostatna upravljačka znanja i vještine - neravnomjerno razvijena i održavana društvena infrastruktura u pojedinim naseljima (uključujući - nedovoljnu energetsku učinkovitost): vrtići, škole, društveni domovi, ambulante, vatrogasni domovi, sportska igrališta, školska igrališta… - nedostatak financijskih sredstava za očuvanje kulturne i povijesne baštine
- PRILIKE	- PRIJETNJE
Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura - dostupnost EU fondova za provedbu strateških i infrastrukturnih projekata te monitoring i očuvanje Natura 2000 područja - dobra prometna povezanost - blizina Grada Zagreba - bogatstvo voda - programi poticanja korištenja obnovljivih izvora energije: subvencije s nacionalne razine i EU fondova - razvoj i unapređenje infrastrukture kroz EU i nacionalne fondove pomoći - porast potražnje za proizvodima iz poznatog izvora odnosno skraćivanje lanca distribucije - poljoprivredne površine na brdovitom području gdje je limitirana upotreba mehanizacije (očuvanost tala i prilika za ekološku proizvodnju) - **Gospodarstvo**	**Prirodni resursi, okoliš, infrastruktura** - klimatske promjene i devastacija prirodnih resursa: ekstremne suše i poplave te izrazito neravnomjeran raspored oborina - devastacija prirodnih resursa uslijed nestanka tradicijske poljoprivrede: zapuštanje, sukcesija, požari, nestanak staništa, ugroza i smanjenje populacija te nestanak vrsta - smanjenje ukupne krajobrazne, stanišne i biološke raznolikosti, uključujući agrobioraznolikost - nedostatak financijskih sredstava za provođenje projekata poboljšanja kvalitete života - povećanje količine padalina i poplavljenih površina te otvaranje daljnjih klizišta - povećanje zagađenja zraka, vode i tla - energetska kriza (redukcija plino-opskrbe i ostalih fosilnih goriva) -

- dolazak novih tvrtki visoko-dohodovnih djelatnosti - mogućnost širenja tvrtki na strana tržišta uz pomoć inozemnih partnera - programi poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja - programi poticaja i razvoja seoskih domaćinstava kroz EAFRD - brendiranje, promocija i posljedično povećanje potražnje na tržištu za zdravim, domaćim i lokalnim tradicijskim poljoprivrednim proizvodima i prerađevinama - umrežavanje malih i srednjih OPG-ova i povezivanje s razvijenom procesnom industrijom u okruženju - stvaranje prepoznatljivog turističkog područja sa zaokruženom ponudom, kroz umrežavanje dionika razvoja turizma - povećanje interesa na svjetskoj razini za selektivnim oblicima turizma - blizina Grada Zagreba Društvene djelatnosti - dostupnost programa teritorijalne suradnje za prijenos dobrih praksi iz susjednih regija - dostupnost fondova za obnovu društvene infrastrukture - povećane mogućnosti za mobilnosti u obrazovnom sektoru - programi prekvalifikacije i cjeloživotnog obrazovanja - dostupnost EU fondova za obnovu i očuvanje kulturne baštine Upravljanje razvojem - mogućnost primjene dobre prakse upravljanja razvojem susjednih država članica EU – prekogranični utjecaj - financiranje razvojnih programa i projekata kroz nacionalne i EU fondove - poboljšanje sposobnosti i znanja lokalne zajednice za upravljanje razvojem - LEADER pristup upravljanja razvojem - umrežavanje dionika razvoja za lakše upravljanje regijom	Gospodarstvo - neprikladno Zakonodavstvo: mnoštvo propisa i naknada koje destimuliraju ulagače; - stagnacija neto plaća i recesija na globalnoj razini - razvoj industrijske poljoprivrede u široj regiji i gubitak interesa potrošača za tradicijske proizvode - sve zahtjevniji gosti u smislu kvalitete usluge - daljnje parceliranje ionako usitnjenih poljoprivrednih čestica uslijed nedostatka nacionalne strategije i propisa okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta - povećanje poreza i nameta u poljoprivredi i turizmu - smanjenje poljoprivrednih površina pod trajnim nasadima - smanjenje broja grla stoke - povećanje broja divljih životinja Društvene djelatnosti - daljnji egzodus stručne radne snage i iseljavanje obitelji- sporost birokracije - centralizacija fiskalnih sredstava - nedovoljna fleksibilnost obrazovnog sustava - proračunska ograničenja - nedovoljno sredstava za velike projekte obnove kulturne baštine Upravljanje razvojem - nedostatna sredstva državnog proračuna za financiranje razvoja manjih sredina - nedostatna sredstva JLS-a za provođenje razvojnih programa - neuravnotežen razvoj područja. Gradovi se razvijaju brže od Općina

SWOT analiza (akronim od strenghts-prednosti, weaknesses-slabosti, opportunities-prilike i threats-opasnosti) je dijagnostička metoda kojom se analiziralo trenutno stanje na području LAG-a SAVA. Analiza nam daje uvid u trenutnu situaciju te na što se možemo osloniti, a na što trebamo obratiti pozornost prilikom razvoja područja LAG-a u budućnosti. SWOT analiza pomaže nam kod planiranja prioriteta, ciljeva i mjera razvoja. Riječ je o multidisciplinarnom pristupu gdje se primjenom induktivnog, deduktivnog, intuitivnog i umreženog mišljenja interpretira trenutno stanje.

SWOT analiza izrađena je koristeći participativni pristup u prilikom izrade Strategije na način da su u determiniranju snaga, slabosti, prilika i prijetnji sudjelovali sudionici participativnih radionica koje su se održale u svim jedinicama LAG-a SAVA. Na participativnim radionicama prikupljani su podaci koji su u suradnji s Upravnim odborom pretočeni u SWOT analizu. Pri izradi analize, vodili smo se načelima sveobuhvatnosti (SWOT se odnosi na sva područja obuhvaćena osnovnom analizom kao temeljem za utvrđivanje trenutnog stanja razvijenosti LAG-a SAVA) te svrsishodnosti (SWOT je izrađen ciljano kako bi se istaknule sve prednosti i nedostatci, pri čemu, sukladno CLLD pristupu, LAG SAVA cilja maksimizirati svoje prednosti kako bi se postigla viša razina društveno-gospodarskog razvoja

Osim radionica sa zainteresiranom javnosti na kojoj su sudjelovali predstavnici gospodarske, civilne i javne interesne skupine, održani su sastanci sa svim načelnicima i gradonačelnicima te s pročelnikom Upravnog odjela za poljoprivredu, ruralni razvitak i šumarstvo Zagrebačke županije, mr.sc. Josipom Kraljičkovićem kao i pomoćnicom ravnatelja Regionalne energetsko-klimatske agencije Sjeverozapadne Hrvatske dr.sc. Slavicom Robić.

Zajednička SWOT analiza podijeljena je u 5 kategorije zbog velikog broja prikupljenih podataka: opće značajke, gospodarstvo, poljoprivreda, turizam i društvene djelatnosti i civilno društvo. Nakon održanih radionica i sastanaka, zaposlenici LAG-a „SAVA“ u suradnji sa Upravnim odborom prikupili su sve inpute te su na temelju realnih i konkretnih prikupljenih podataka izradili zajedničku SWOT analizu područja LAG-a SAVA. Podaci SWOT analize analizirani su u Prilogu 9. gdje je prikazano Problemsko stablo koje nam pomaže identificirati probleme, ograničenja i mogućnosti te odrediti uzročno-posljedične veze, te Stablo ciljeva dobiveno zrcaljenjem problemskog stabla. Problemskim stablom te stablom ciljeva determinirani su opći i specifični ciljevi.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
P1: Modernizacija društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture	P1: Na participativnim radionicama kao i putem odgovora u anketi koju je LAG provodio, više od 50% ispitanika i sudionika navelo je kako žele da se ulaže u projekte koji su namijenjeni djeci. Svjesni financijskih mogućnosti koje LAG može ponuditi za projekte ovog tipa, unatoč potrebama za raznim velikim infrastrukturnim projektima, kao potreba na koju LAG može odgovoriti je upravo potreba za modernizacijom i izgradnjom sadržaja namijenjenih djeci. Kao prijedlozi i dalje se navode velika potreba za dodatnim sadržajima prvenstveno, no ne isključivo namijenjenima djeci, poput izgradnje/rekonstrukcije/održavanja i/ili opremanja: dječjih igrališta, različitih vanjskih i unutarnjih prostora namijenjenih djeci, također i djeci s posebnim odgojno obrazovnim potrebama, objekata društveno kulturne namjene, sportsko-rekreativnih unutarnjih i vanjskih prostora te drugih prostora javne namjene bilo da je riječ o zatvorenim ili otvorenim prostorima. Visoka cijena energenata ukazala je i na potrebu uvođenja obnovljivih izvora energije na objekte javne namjene.	OC1: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA	SC1: Modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture
P2: Razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje. Ulaganje u nabavu nove mehanizacije, strojeva i opreme, rekonstrukciju, održavanje i opremanje objekata te digitalizaciju	P2: Analizom podataka prikupljenih tijekom 2022. godine kroz google ankete te putem izravne komunikacije s poljoprivrednicima na participativnim radionicama, kao potreba pokazala se modernizacija OPG-ova u smislu nabave nove mehanizacije, strojeva i opreme. Podaci ukazuju na strukturu u kojoj prevladavaju mali poljoprivredni proizvođači orijentirani na nisko dohodovne kulture i nedovoljno tehnološki opremljeni koje je potrebno potaknuti na ulaganja u modernizaciju tehnologije i proširenje kapaciteta. Isto tako poljoprivrednici su ukazali na potrebu izgradnje/rekonstrukcije/održavanja objekata za poljoprivrednu proizvodnu kao i ulaganja u poljoprivredne potencijale čime bi se razvila primarna poljoprivredna proizvodnja. Ukazalo se i na sve veće izdatke za energente te potrebu za olakšavanjem određenih segmenata poslovanja putem digitalizacije i uvođenja		SC2: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
poljoprivredne proizvodnje	obnovljivih izvora energije. Povećanje konkurentnosti moguće je ostvariti smanjenjem troškova proizvodnje, povećanjem produktivnosti i učinkovitosti uvođenjem novih tehnologija i inovativnih rješenja kao i obnovljivih izvora energije.	OC1: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA	
P3: Modernizacija poljoprivrednih subjekata koji se uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju bave preradom te na taj način ostvaruju dodatnu vrijednost svojih poljoprivrednih proizvoda	P3: Na isti način kao što su detektirane druge potrebe, determinirana je i potreba za modernizacijom poljoprivrednih subjekata koji su svoju primarnu poljoprivrednu proizvodnju odveli na viši nivo te se uz nju bave i preradom svojih proizvoda. Korisnici su također ukazali na potrebu za modernizacijom u vidu opremanja, izgradnje/rekonstrukcije/održavanja prostora, nabave nove mehanizacije, strojeva i opreme, uvođenje obnovljivih izvora energije te digitalizacije poslovanja.		SC2: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi
P4:Modernizacija i obogaćivanje turističke ponude	P4: Uza sve detektirane turističke vrijednosti i potencijale, područje LAG-a i dalje nedovoljno iskorištava svoje turističke resurse. Blizina Grada Zagreba pruža velike turističke mogućnosti s obzirom na to da se turistima koji dolaze u Grad Zagreb mogu ponuditi razni sadržaji. Analizom stanja LAG područja utvrđeno je kako značajni potencijal za razvoj LAG-a leži u ruralnom turizmu. Osim duge tradicije u poljoprivrednoj proizvodnji LAG karakterizira bogata resursna osnova u prirodnoj i kulturnoj baštini te je prepoznata potreba održivog korištenja istih u svrhu razvoja posebnih vrsta turizma. Nedostatan broj smještajnih kapaciteta jedan je od najvećih problema i smještaj na poljoprivrednim gospodarstvima omogućio bi povećanje broja smještajnih kapaciteta kao i obogaćivanje turističke ponude čitave Zagrebačke županije s obzirom na to da sve više turista traži specifične oblike turizma i od svog putovanja očekuju doživljaj što se na ruralnom području itekako može ponuditi. Subjekti koji se već bave ruralnim turizmom ukazali su na potrebu za sredstvima kako bi proširili svoje kapacitete, modernizirali ih, uložili u održavanje i rekonstrukcije unutarnjih i vanjskih prostora koje mogu koristiti za pružanje usluga u turizmu.		SC3: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu

P1: Modernizacija društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture : Analizom stanja područja LAG-a, koje se, kao što je već ranije navedeno, temelji na prikupljenim anketama šire zainteresirane javnosti, determinirana je potreba za modernizacijom i izgradnjom sadržaja namijenjenih djeci. Projekti ovog tipa financirali su se i iz Lokalne strategije LAG-a u prošlom programskom razdoblju te su se kao takvi pokazali iznimno uspješni. Na području LAG-a postoji velika potreba za dodatnim sadržajima prvenstveno, no ne isključivo namijenjenima djeci, poput izgradnje/rekonstrukcije/održavanja i/ili opremanja: dječjih igrališta, različitih vanjskih i unutarnjih prostora namijenjenih djeci, također i djeci s posebnim odgojno obrazovnim potrebama, objekata društveno kulturne namjene, sportsko-rekreativnih unutarnjih i vanjskih prostora te drugih prostora javne namjene bilo da je riječ o zatvorenim ili otvorenim prostorima. Razvoj i unaprjeđenje infrastrukture povećati će kvalitetu života i stvoriti daljnje preduvjete za razvoj LAG područja te smanjiti depopulaciju LAG-a. Obzirom da investicijske aktivnosti nužno ne utječu na povećanje socijalne interakcije stanovnika određenog područja, potrebno je poticati aktivnosti koje će potaknuti stanovnike ruralnog područja na međusobnu interakciju.

P2: Razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje. Ulaganje u nabavu nove mehanizacije, strojeva i opreme, rekonstrukciju i opremanje objekata i digitalizaciju poljoprivredne proizvodnje

Podaci iz analize stanja u poljoprivredi pokazuju kako je na području LAG-a ukupno 3939 poljoprivredna subjekta od čega prednjači OPG kao organizacijski oblik. Više od polovice poljoprivrednih subjekata ima ekonomsku veličinu manju od 3.000,00 EUR-a. Voćarstvo, stočarstvo, ratarstvo i vinogradarstvo jedne su od najzastupljenijih oblika poljoprivredne proizvodnje iako se mali OPG-ovi nerijetko bave mješovitom poljoprivrednom proizvodnjom.

U SWOT analizi su kao razvojne slabosti istaknute mala veličina zemljišnog posjeda i njihova velika rascjepkanost, nedovoljno znanja za uvođenje inovativnih procesa u proizvodnju, staračkI OPG-ovi te nedovoljno poljoprivrednih gospodarstava s profesionalnim poljoprivrednicima. Isto tako problematika je u nedovoljno financijskih sredstava za modernizaciju mehanizacije, strojeva i opreme. Sve navedeno upućuje kako je neophodno povećati konkurentnost poljoprivrede na LAG području kako bi poljoprivredni proizvođači dugoročno opstali te kako je potrebno poticati obrazovanje u sektoru poljoprivrede, preuzimanje OPG-a od strane mlađih generacija kao i poticanje zapošljavanja na OPG-u. Prilikom izrade strategije nekolicina poljoprivrednih subjekata izrazila je želju za provođenjem partnerskih projekata stoga će se posebna pozornost prilikom postavljanja kriterija odabira usmjeriti na partnerske projekte. U proteklom razdoblju 65 projekata ostvarilo je financiranje LAG-a uza ulaganje u razvoj primarne proizvodnje. U ovom programskom razdoblju naglasak ćemo staviti na povećanje poljoprivrednog potencijala za sve prijavitelje koji su u proteklom programskom razdoblju ostvarili financiranje LAG-a, a kod kriterija bodovanja prednost će imati projekti koji do sada nisu ostvarili sredstva LAG-a.

P3: Modernizacija poljoprivrednih subjekata koji se uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju bave preradom te na taj način ostvaruju dodatnu vrijednost svojih poljoprivrednih proizvoda

Prerađeni poljoprivredni proizvodi predstavljaju dodanu vrijednost poljoprivrednog gospodarstva, povisuju dohodak te obogaćuju ponudu. Prerada osigurava ponudu tokom većeg dijela godine te mogućnost redovitijih primanja. Prilikom provedbe participativnih postupaka kao i SWOT analize te analize pomoću Problemskog stabla, ukazuje se potreba za modernizacijom subjekata koji se uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju bave preradom. Visoki troškovi proizvodnje, energenata te drugi opći troškovi ne ostavljaju puno prostora za nova ulaganja. Modernizacija prerađivača omogućila bi ulaganja u postojeće proizvodne procese kao i uvođenje novih te i uslužnu preradu a samim time i razvoj manjih poljoprivrednih gospodarstava koji nemaju financijske mogućnosti i ljudske kapacitete za uvođenje prerade na vlastitom gospodarstvu. Analizom potreba utvrđeno je kako je potrebno ulagati u izgradnju/rekonstrukciju/održavanje unutarnjih i vanjskih prostora koji se koriste u preradi poljoprivrednih proizvoda, kao i da je potrebno ulagati u opremanje unutarnjih i vanjskih prostora, nabavu nove mehanizacije, strojeva i opreme, digitalizacija poslovanja te uvođenje obnovljivih izvora energije.

P4:Modernizacija i obogaćivanje turističke ponude

Na svjetskom tržištu već je nekoliko godina trend ''vraćanja korijenima'' u sektoru turizma te su ponude koje uključuju kontinentalni, ruralni turizam, turizam doživljaja, aktivni turizam i sl. sve popularnije. Poljoprivredni proizvođači koji se bave segmentom turizma susreću se s brojnim izazovima tj. sve zahtjevnijim gostima koji imaju visoka očekivanja. Analizom stanja ustanovljeno je kako je u pred pandemijskim godinama postojao rast dolazaka i noćenja turista dok je tokom pandemije taj broj bio višestruko manji. Na području LAG-a nedostaju smještajni kapaciteti te dobro osmišljena turistička ponuda čiji je potencijal neminovan obzirom na bogatstvo kulturno-povijesne baštine, prirodnih ljepota te materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara. Ulaganje u modernizaciju i obogaćivanje turističke ponude omogućit će razvoj poljoprivrednih i ugostiteljskih te drugih popratnih sadržaja i osigurat će dugoročan razvoj područja. Obzirom da investicijske aktivnosti nužno ne utječu na povećanje socijalne interakcije stanovnika određenog područja, ili organizaciju raznih aktivnosti i događanja kojima se promiče prepoznatljivost područja, potrebno je poticati aktivnosti koje će potaknuti stanovnike ruralnog područja na međusobnu interakciju te provedbu aktivnosti očuvanja kulturne i prirodne baštine, i promociju ukupne prepoznatljivosti područja.

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC 1: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA	Opći cilj temelji se na analizi proizašloj iz SWOT-ice koja je analizirana uz pomoć primjene logike problemskog stabla i stabla ciljeva – Prilog 9. Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA postići će se putem 3 Specifična cilja	SC1: Modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture	Modernizacija društvenih sadržaja na ruralnom prostoru omogućit će raznim dionicima na ruralnom prostoru osmišljavanje projekata koji će imati dugogodišnju društvenu korist.
		SC2: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi	Specifični cilj jačanja konkurentnosti i modernizacije subjekata u poljoprivredi postići će se provođenjem 2 intervencije od kojih je jedna za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju dok će druga intervencija obuhvatiti preradu poljoprivrednih proizvoda.
		SC3: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu	Jačanje konkurentnosti i modernizaciji subjekata u ostvarit će se putem intervencije kojom će se financirati ulaganja u ruralnom turizmu.

OC 1: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA

Nakon održavanja brojnih participativnih radionica, prikupljanja podataka putem google obrazaca te održanih sastanaka, svi prikupljeni podaci analizirani su te je izrađena SWOT analiza na temelju koje se do općih i specifičnih ciljeva stiglo primjenom Problemskog te zrcaljenog problemskog stabla (Prilog 9).

Opći cilj obuhvaća jačanje konkurentnosti i modernizaciju subjekata u poljoprivredi i turizmu (izgradnja/rekonstrukcija/održavanje sa ili bez opremanja vanjskih i unutarnjih prostora). kao i modernizaciju i izgradnju društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture (izgradnja/rekonstrukcija/održavanje sa ili bez opremanja vanjskih i unutarnjih prostora). Općem cilju se doprinosi i to pomoću ostvarenja 3 specifična cilja putem kojih će se zadovoljiti detektirane potrebe na koje LAG svojom strategijom te svojim limitiranim sredstvima može odgovoriti.

SC1: Modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture.

Specifični cilj modernizacije i izgradnje društvenih sadržaja postići će se putem provođenja Intervencije za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru(izgradnja/rekonstrukcija/održavanje sa ili bez opremanja vanjskih i unutarnjih prostora) te provođenje ne investicijskih aktivnosti.

Planirano je kako će najmanje 2.220 korisnika tj. 1,77% ukupnog stanovništva imati korist od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu LAG-a. Cilj je usmjeren na unapređenje društvene infrastrukture kroz modernizaciju; izgradnju/rekonstrukciju/održavanje i/ili opremanje vanjskih i unutarnjih prostora i revitalizaciju postojećih objekata i otvorenih javnih površina s ciljem poboljšanja kvalitete života lokalne zajednice a s naglaskom na projekte koji su namijenjeni prvenstveno, no ne isključivo djeci. Smatramo da će modernizacija i izgradnja društvene infrastrukture stvoriti nove mogućnosti za razvoj lokalnih zajednica, civilnog društva, kao i privlačenje novih stanovnika i investicija. U konačnici, ovaj cilj ima za cilj osigurati održivi razvoj i bolji životni standard za lokalnu zajednicu, kroz poboljšanje društvene infrastrukture koja će povećati kvalitetu života, razvoj te društvenu inkluziju cijele zajednice na način da će se poticati ulaganja koja doprinose modernizaciji i izgradnji društvenih sadržaja i ruralnoj infrastrukturu, naročito povećanju socijalnog (društvenog) kapitala tj. provođenju aktivnosti kojima se postiže dodana vrijednost LEADER-a.

SC2: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi

SC 2 ima za cilj unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda na području LAG-a "SAVA" kroz modernizaciju postojeće mehanizacije, strojeva , opreme, proizvodnih i prerađivačkih procesa te primjenu modernih tehnologija, razvoj novih proizvoda i usluga s ciljem povećanja konkurentnosti na tržištu.

Specifični cilj postići će se putem provođenja dvije intervencije. Jedna intervencija biti će za projekte poljoprivrednika koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom dok će druga intervencija biti za poljoprivrednike koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda.

SC3: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu

SC 3 postići će se provedbom jedne intervencije namijenjene razvoju postojeće turističke ponude na ruralnom prostoru. Specifični cilj zamišljen je kako bi se unaprijedila turistička ponuda na području LAG-a "SAVA" i tako privukao veći broj turista. Fokus ovog cilja je na modernizaciji postojeće turističke infrastrukture i usluga, što će doprinijeti razvoju područja. Turizam kao gospodarska grana ima iznimno velik potencijal na području LAG-a SAVA dok su mogućnosti osmišljavanja selektivnih oblika turizma vrlo velike i trenutno iznimno tražene od strane inozemnih kao i domaćih turista. Poticati će se aktivnosti kojima se promiče prepoznatljivost područja, međusobna interakcija dionika ruralnog područja te provedba aktivnosti očuvanja kulturne i prirodne baštine, i promocija ukupne prepoznatljivosti područja.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC1: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA	SC1: Modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture	P1: Modernizacija društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture	1. Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru
	SC2: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi	P2: : Razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje. Ulaganje u nabavu nove mehanizacije, strojeva i opreme, rekonstrukciju i opremanje objekata i digitalizaciju poljoprivredne proizvodnje	2. Intervencija za ulaganja u razvoj poljoprivredne proizvodnje
		P3: Modernizacija poljoprivrednih subjekata koji se uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju bave preradom te na taj način ostvaruju dodatnu vrijednost svojih poljoprivrednih proizvoda	3. Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda
	SC3: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu	P4: Modernizacija i obogaćivanje turističke ponude	4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma

1. **Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru**
   kao cilj ima modernizirati postojeće društvene sadržaje na području LAG-a ili izgraditi nove u područjima na kojima postoji specifična potreba za istima. Područje LAG-a obuhvaća geografsku cjelinu koja se izrazito razlikuje po svojim potrebama, stoga se ostavlja mogućnost financiranja projekata raznih namjena no s naglaskom na projekte čiji će korisnici prvenstveno, no ne isključivo biti djeca. Putem ove intervencije postići će se dodana vrijednost te će se doprinijeti provedbi koncepta Pametnih sela. Opis intervencije slijedi u nastavku dok će svi detalji biti propisani LAG Natječajem

2. **Intervencija za ulaganja u razvoj poljoprivredne proizvodnje**
   modernizirati će poljoprivredna gospodarstva koja se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom s obzirom na to da je i dalje mehanizacija na poljoprivrednim gospodarstvima stara, najčešće naslijeđena i mladi ljudi koji bi se i bavili poljoprivredom za istu nemaju adekvatnu mehanizaciju, strojeve i opremu, a radi današnje situacije u svijetu, inflacije te brojnih drugih razloga nemaju hrabrosti ulagati značajna sredstva u modernizaciju, rekonstrukciju ili opremanje kako bi svoju poljoprivrednu proizvodnju podigli na viši nivo. Ovaj problem jednako je zastupljen kod poljoprivrednika manje kao i kod poljoprivrednika veće ekonomske veličine. U ovom programskom

razdoblju naglasak ćemo staviti na povećanje poljoprivrednog potencijala za sve prijavitelje koji su u proteklom programskom razdoblju ostvarili financiranje LAG-a, a kod kriterija bodovanja prednost će imati projekti koji do sada nisu ostvarili sredstva LAG-a. Provedbom ove intervencije doprinosi se konceptu Pametnih sela obzirom da će se kroz kriterije bodovanja poticati digitalizacija i zelena tranzicija. Opis intervencije slijedi u nastavku dok će svi detalji biti propisani LAG Natječajem.

3. Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda

Modernizirat će poljoprivredna gospodarstva koja se bave preradom što uključuje izgradnju/rekonstrukciju/održavanje unutarnjih i vanjskih prostora koji se koriste u preradi poljoprivrednih proizvoda kao i nabavu novih strojeva, mehanizacije i opreme. U intervenciji će se putem kriterija odabira poticati digitalizacija poslovanja te uvođenje obnovljivih izvora energije. Opis intervencije slijedi u nastavku dok će svi detalji biti propisani LAG Natječajem.

4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma

Modernizirati će turističke sadržaje i smještajne kapacitete s obzirom na to da područje LAG-a ima visok turistički potencijal no izrazito malo smještajnih kapaciteta te je potrebno uložiti izrazite napore u ovom segmentu isto kao i u osmišljavanju raznih turističkih sadržaja koji će osigurati da se turisti što više vremena zadrže na našem području. Intervencijom će se poticati aktivnosti koje će potaknuti stanovnike ruralnog područja na međusobnu interakciju te provedbu aktivnosti očuvanja kulturne i prirodne baštine, i promociju ukupne prepoznatljivosti područja. Opis intervencije slijedi u nastavku dok će svi detalji biti propisani LAG Natječajem.

PROJEKT SURADNJE

Planirana su dva projekta suradnje i to međuteritorijalni i/il jedan transnacionalni. Cilj je potaknuti poljoprivredne proizvođače na diverzifikaciju poljoprivredne proizvodnje, korištenje obnovljivih izvora energije i primjenu novih tehnologija u vlastitim proizvodnim procesima.

Posjet primjerima dobre prakse putem kojih poljoprivredni subjekti s područja LAG-a imaju priliku uživo vidjeti primjenu novih tehnologija, načina proizvodnje, prerade i diverzifikacije poljoprivredne djelatnosti, pokazali su se kao najbolji poticaj za unapređenje postojeće poljoprivredne proizvodnje na području LAG-a. Iskustvo drugih korisnika, te osobno upoznavanje (umrežavanje) kao i mogućnost uvida u cjelokupan proces koji je bilo potrebo proći kako bi se ostvarili određeni rezultati pomažu poljoprivrednicima da prošire ili unaprijede vlastitu proizvodnju.

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	**Indikativna visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupni iznos alokacije koje će LAG ostvariti u razdoblju 2023.-2027.)**
transnacionalni	Poljoprivreda, turizam, obnovljivi izvori energije	Najmanje 30 sudionika u animacijskim i edukacijskim aktivnostima, Izgrađena minimalno jedna solarna elektrana	3%
međuteritorijalni	Poljoprivreda, turizam, obnovljivi izvori energije	Najmanje 30 poljoprivrednika koji će sudjelovat u aktivnostima - studijska putovanja	1%

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	1. Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a SAVA
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Intervencija odgovara na ***P1: Modernizacija društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture*** Intervencija za ulaganje u modernizaciju (izgradnju/rekonstrukciju/održavanje i/ili opremanja vanjskih i unutarnjih prostora tj. javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru kao što su objekti - kulturno-društvene namjene (društveni dom, kulturni centar, knjižnica, muzej, javni prostori na otvorenom tipa park, trg, groblje, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave kulturno društvenim aktivnostima) - obrazovno-odgojne namjene (dječji vrtić, škola, ustanove i udruge za djecu s posebnim odgojno obrazovnim potrebama, ustanove za nezbrinutu djecu, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave obrazovno-odgojnim aktivnostima) - sportsko-rekreativnu (sportska građevina, sportska borilišta, sportski tereni, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima) - rekreacijsku namjenu (dječje igralište, rekreacijski parkovi, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave rekreacijskim aktivnostima) Lista prihvatljivih ulaganja definirati će se prilikom objave Natječaja a proizašla je iz podataka SWOT analize, stabla problema i ciljeva te definirane Potrebe 1. Prilikom provedbe participativnog postupka za definiranje potreba ukazalo se na potrebu za unapređenjem kvalitete postojeće lokalne infrastrukture ili izgradnju nove sa ili bez opremanja, namijenjenu prvenstveno, no ne isključivo djeci. Provedbom ove intervencije doprinosi se: ***- općem cilju LRS:*** '' Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA'' Obrazloženje: Ova intervencija odnosi se na javno dostupne sadržaje obuhvaćene SC1. Logika determinacije intervencija i povezivanje SWOT analize i ciljeva navedena je u Prilogu 9. ***-ostvarenju SC1 ove LRS:*** Modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture'',

	Obrazloženje: Provedbom ove intervencije planira se modernizirati ili izgraditi društvene sadržaje koje će koristiti minimalno 2.200 stanovnika LAG područja. Sukladno analizi prikupljenih podataka putem google obrasca i na participativnim radionicama, prednost će ostvariti sadržaji namijenjeni djeci. -*Specifičnom cilju ZPP-a: SO8:* Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo. Obrazloženje: Intervencija doprinosi ostvarenju SO8 ZPP-a u segmentu lokalnog razvoja u ruralnim područjima s obzirom na to da ulaganje u javnu infrastrukturu izravno utječe na kvalitetu života te razvoj ruralnog područja. Pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115: Intervencija je usklađena s člankom 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. *Provedbom ove intervencije doprinosi se pokazateljima ZPP-a i to:* - R41-Povezivanje ruralnih područja Europe (broj osoba- ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a) - R37-Rast i radna mjesta u ruralnim područjima Obrazloženje: Očekuje se da će minimalno 2200 korisnika tj. 1,77% ukupnog stanovništva LAG-a, imati koristi od Intervencije za ulaganje u modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom području. Provedbom ove intervencije ne očekuje se doprinos rastu i radnih mjesta u ruralnim područjima. Provedbom intervencije doprinosi se Pametnoj tranziciji ruralnog gospodarstva s obzirom na to da će se kroz intervenciju, točnije bodovanje, poticati digitalizacija i zelena tranzicija (obnovljivi izvori energije) koje spadaju u domenu ''Pametnih sela''. Dodatne vrijednost intervencije u provedbi LEADER pristupa vidljiva je kod kreiranja cjelokupne LRS, pa tako i ove intervencije s obzirom na to da se intervencije, kao i iznosi koji su potrebni za provedbu projekata i područja koja je potrebno dodatno poticati, iščitavaju iz anketa prikupljenih putem google obrazaca i putem participativnih radionica koje su održane u 22 navrata na cjelokupnom području LAG-a kako bi se doprlo do što više stanovnika LAG-a te kako bi se osmislile intervencije koje stanovnici smatraju najpotrebnijima za financiranje putem LAG-a SAVA. Intervencija će sukladno iskazanim potrebama biti fokusirana na modernizaciju i izgradnju (s ili bez opremanja) javnih sadržaja namijenjenih djeci.

	Dodana vrijednost LEADER-a očituje se i kroz: - jačanje ljudskih kapaciteta prijavitelja za pripremu i provedbu EU projekata. -najviša ukupna vrijednost projekta smije biti do 300.000 EUR-a (bez PDV-a) -najviši iznos potpore po projektu je do 100.000 EUR-a - u odnosu na intervenciju iz SP ZPP, ova intervencija se ciljano fokusira na ulaganja namijenjena djeci Dodanoj vrijednosti Leadera pridonosi se i prilikom provedbe projekata koji uključuju sljedeće aktivnosti: -socijalna interakcija stanovnika (zajedničko djelovanje) -jačanje kapaciteta lokalnih razvojnih dionika (stanovnika) -očuvanje kulturnih vrijednosti i jačanje zajedničkog identiteta područja -inovativnost-društvene (socijalne) inovacije na LAG razini -volontiranje i mobilizacija resursa zajednice Dodana vrijednost LEADER-a koja će se ukomponirati u kriterije bodovanja je: -partnerski projekt Obavezne aktivnosti prilikom provođenja projekta koje također doprinose dodanoj vrijednosti Leadera su : -promotivne aktivnosti -aktivnosti koje pridonose zajedničkoj prepoznatljivosti područja LAG-a
Ciljani korisnici	Korisnici u intervenciji su: -jedinice lokalne samouprave, -udruge, -javne ustanove kojima su osnivači jedinice lokalne i regionalne samouprave.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Korisnik na LAG natječaju kumulativno mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete: -imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; -imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; -ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Prihvatljive vrste projekata su izgradnja/rekonstrukcija/održavanje i/ili opremanja vanjskih i unutarnjih prostora javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru:

	- kulturno-društvene namjene (društveni dom, kulturni centar, knjižnica, muzej, javni prostori na otvorenom tipa park, trg, groblje, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave kulturno društvenim aktivnostima) - obrazovno-odgojne namjene (dječji vrtić, škola, ustanove i udruge za djecu s posebnim odgojno obrazovnim potrebama, ustanove za nezbrinutu djecu, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave obrazovno-odgojnim aktivnostima) - sportsko-rekreativnu (sportska građevina, sportska borilišta, sportski tereni, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima) - rekreacijsku namjenu (dječje igralište, rekreacijski parkovi, vanjski i unutarnji prostori neprofitnih organizacija koje se bave rekreacijskim aktivnostima) Napomena: detaljan opis prihvatljivih ulaganja i projekata definirat će se LAG natječajem U sklopu građevina prihvatljivo je ulaganje u sustav za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastite potrebe, s pripadajućom opremom i infrastrukturom. Temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta su: -biti usklađen s ciljevima navedenima u LRS -biti usklađen s ciljem ZPP-a: SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo -ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) -biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo -biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt -projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata -aktivnosti vezane uz projekt ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu, osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi, stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati ulaganje, ishođenje građevinskih i drugih dozvola) -građevina/zemljište na kojem se provodi ulaganje mora biti u vlasništvu korisnika ili korisnik mora dokazati pravni interes nad građevinom/zemljištem koja je predmet ulaganja u LAG intervencijama namijenjenim temeljnim uslugama i infrastrukturi u ruralnim područjima, - projekt se mora provoditi u naselju s najviše 25.000 stanovnika
Načela kriterija odabira	Načela odabira projekata se temelje na: *Osnovnim kriterijima:*

	1.prioritetno ulaganje (projekti namijenjeni djeci smatraju se prioritetom) 2.tip projekta (prioritetni projekti su projekti koji uključuju opremanje i održavanje) *Pametna sela:* 3. pozitivan utjecaj na okoliš (Zelena tranzicija) (Prednost ostvaruju projekti koji ulažu u aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš (minimalno 10 % ukupne vrijednosti projekta)) 4. digitalizacija (Prednost ostvaruju projekti u kojima više od 10 % ukupne vrijednosti projekta uključuje aktivnosti koje uključuju digitalizaciju) *Dodana vrijednost Leadera* 5. partnerski projekt (Prednost ostvaruju partnerski projekti)
Najniža ukupna vrijednost projekta	30.000,00 EUR
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	30.000,00 EUR-a
Najviši iznos potpore po projektu	Do 100.000 EUR-a .Točan iznos definirat će se LAG Natječajem
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova projekta. Detaljan intenzitet potpore definirat će se natječajem LAG-a.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	0

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R41- Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj stanovnika
	Ciljna vrijednost	2200 stanovnika (1,77% stanovništva LAG-a)

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenjima u selima	/
2.	Digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Prednost ostvaruju projekti koji ulažu u aktivnosti koje obuhvaćaju aktivnosti digitalizacije (minimalno 10% ukupne vrijednosti projekta
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	Prednost ostvaruju projekti koji ulažu u aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš (minimalno 10% ukupne vrijednosti projekta)

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose dodanoj vrijednosti Leadera

Kriteriji koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera
partnerski projekti	partnerski projekti

Naziv i kod intervencije	2. Intervencija za ulaganje razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a SAVA
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti	Intervencija odgovara na ***P2: Razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje. Ulaganje u nabavu nove mehanizacije, strojeva i opreme, rekonstrukciju i opremanje objekata i digitalizaciju poljoprivredne proizvodnje*** Intervencijom za ulaganje u razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje, obuhvatit će se dvije skupine poljoprivrednika koji se bave proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda koji se nalaze na Prilogu 1. dodatka EU. Intervencija je namijenjena za razvoj poljoprivrednika ekonomske veličine od 3.000-15.000 EUR-a , te poljoprivrednika od 15.000+ EUR-a. U okviru intervencije predviđena su ulaganja u povećanje kapaciteta, modernizaciju i opremanje koja će doprinijeti smanjenju troškova proizvodnje, povećanju produktivnosti i učinkovitosti proizvodnje. Posebno će se poticati primjena zelenih i inovativnih tehnologija. Provedbom ove intervencije doprinosi se:

intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	- *općem cilju LRS: '' Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA''* Obrazloženje: Ova intervencija odnosi se na jačanje konkurentnosti i modernizaciju subjekata u poljoprivredi što je SC2. Logika determinacije intervencija i povezivanje SWOT analize i ciljeva navedena je u Prilogu 9. Ulaganja u povećanje kapaciteta, rekonstrukciju, modernizaciju i nove tehnologije unaprijedit će primarnu poljoprivrednu proizvodnju -*ostvarenju SC2 ove LRS: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi* , Obrazloženje: Provedbom intervencije financirat će se projekti poljoprivrednika koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom te će se osim nabave mehanizacije, strojeva i oprema financirati i povećanje SO tj podizanje trajnih nasada i sl (sve prihvatljive aktivnosti dodatno će se determinirati prilikom objave Natječaja) što omogućuje poljoprivrednicima manje troškove, veću iskoristivost poljoprivrednog potencijala i samim time modernizaciju i jačanje njihove konkurentnosti. *-Specifičnom cilju ZPP-a: SO2: Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava.* Obrazloženje: Kako bi se poljoprivrednici mogli bolje usmjeriti na tržište i povećati svoju konkurentnost moraju biti u mogućnosti odgovoriti na zahtjeve tržišta što će im biti lakše ako raspolažu s tehnološki naprednijim, strojevima, mehanizacijom i opremom čime se ujedno i smanjuju troškovi proizvodnje i samim time postiže se povećanje konkurentnosti. Isto to omogućuje se i povećanjem poljoprivrednih potencijala. Pripadnost intervencije: Intervencija je usklađena s člankom 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. *Provedbom ove intervencije doprinosi se pokazateljima ZPP-a i to:* - R9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava (Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa) - R37-Rast i radna mjesta u ruralnim područjima Obrazloženje: očekuje se da će minimalno 24 poljoprivredna subjekata biti korisnici ove mjere (Minimalno 18 poljoprivrednika ekonomske veličine od 3.000-15.000 te minimalno 8 poljoprivrednika ekonomske veličine veće od 15.000 EUR-a) Provedbom ove intervencije ne očekuje se doprinos rastu i radnih mjesta u ruralnim područjima.

	Provedbom intervencije doprinosi se Pametnoj tranziciji ruralnog gospodarstva s obzirom na to da će se kroz intervenciju, točnije bodovanje, poticati digitalizacija i zelena tranzicija (obnovljivi izvori energije) koje spadaju u domenu ''Pametnih sela''. *Dodatne vrijednost intervencije u provedbi LEADER pristupa* vidljiva je kod kreiranja cjelokupne LRS, pa tako i ove intervencije s obzirom na to da se intervencije, kao i iznosi koji su potrebni za provedbu projekata i područja koja je potrebno dodatno poticati, iščitavaju iz anketa prikupljenih putem google obrazaca i putem participativnih radionica koje su održane u 22 navrata na cjelokupnom području LAG-a kako bi se doprlo do što više stanovnika LAG-a te kako bi se osmislile intervencije koje stanovnici smatraju najpotrebnijima za financiranje putem LAG-a SAVA. Intervencija će sukladno iskazanim potrebama biti putem kriterija odabir usmjerena na mlade, obrazovane, profesionalne i ekološke poljoprivrednike. Isto tako s obzirom na to da su se na participativnim sastancima javile ideje partnerstva dodatno će se bodovati partnerski projekti. Dodana vrijednost intervencije u provedbi LEADER-a očituje se i kroz sljedeće: -potporom za povećanje konkurentnosti poljoprivrednika povećava se i konkurentnost LAG područja -potporom za nabavu novih, zelenih tehnologija smanjuje se utjecaj na okoliš i podiže svijest stanovnika LAG-a o prednostima i važnosti primjene novih zelenih tehnologija u poljoprivredi te time direktno doprinosi konceptu „Pametnih sela“. -najviša ukupna vrijednost projekta smije biti do 100.000 EUR-a (bez PDV-a) -najviši iznos potpore po projektu je do 30.000 EUR-a - u odnosu na intervenciju iz SP ZPP, ova intervencija daje prednost mladim, obrazovanim, profesionalnim poljoprivrednicima, prioritetan sektor su stočarstvo, povrćarstvo i voćarstvo a potiču se i zajednički projekti. -U odnosu na intervencije iz SP ZPP, ova intervencija je kompleksnija jer objedinjuje dvije skupine poljoprivrednika – poljoprivrednike ekonomske veličine od 3.000 do 15.000 EUR-a te one s ekonomskom veličinom iznad 15.000 EUR-a što omogućuje maksimalnu iskoristivost alociranih sredstava Dodana vrijednost LEADER-a koja će se ukomponirati u kriterije bodovanja je: -broj novih korisnika koji u proteklom razdoblju nisu primili potporu iz LEADER-a -partnerski projekti Obavezne aktivnosti prilikom provođenja projekta koje također doprinose dodanoj vrijednosti Leadera su : -promotivne aktivnosti
Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika

Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Korisnik na LAG natječaju kumulativno mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete: -imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; -imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; -ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. -mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u skladu s nadležnim propisima te imati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva (EVPG) od najmanje 3.000 EUR kod podnošenja Zahtjeva za isplatu -biti u rangu mikro ili malog poduzeća, ako je korisnik poduzeće
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Prihvatljive vrste projekata su: -ulaganje u izgradnju/rekonstrukcija/održavanje i/ili opremanja vanjskih i unutarnjih prostora u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda iz priloga Dodatka I Ugovora o EU, osim proizvoda ribarstva -ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme -ulaganje u podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada -ulaganje u uređenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje -ulaganje u izgradnju/rekonstrukciju/održavanje sa ili bez opremanja objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe vlastitih poljoprivrednih proizvoda Napomena: detaljan opis prihvatljivih ulaganja i projekata definirat će se LAG natječajem Prijavitelji koji su ostvarili sredstva LAG-a za provedbu projekata iz Programa ruralnog razvoja 2014-2023, mogu prijavljivati projekte povećanja poljoprivrednih potencijala (što rezultira povećanjem SO) i/ili digitalizacije i/ili obnovljivih izvora energije. Temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta su: -biti usklađen s ciljevima navedenima u LRS -biti usklađen s ciljem ZPP-a: SO2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju -ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) -biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo

	-biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt -projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata -aktivnosti vezane uz projekt ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu, osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi, stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati ulaganje, ishođenje građevinskih i drugih dozvola) -u slučaju ulaganja u navodnjavanje, isto mora biti usklađeno s člankom 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115, mora se provoditi na poljoprivrednom gospodarstvu, biti sastavni dio projekta kojim se ulaže u poljoprivredno gospodarstvo i odnositi se isključivo na nove sustave -građevina/zemljište na kojem se provodi ulaganje mora biti u vlasništvu korisnika ili korisnik mora dokazati pravni interes nad građevinom/zemljištem koja je predmet ulaganja
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira su: *Osnovni kriteriji:* 1. prioritetni sektor ulaganja (prioritetni sektori su: stočarstvo, povrćarstvo i voćarstvo) 2. pozitivan utjecaj na okoliš (prioritet ekološka poljoprivreda) 3. ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (prednost imaju prijavitelji s većom SO) 4. godine nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju prijavitelji mlađe životne dobi) 5. obrazovanje nositelja i članova poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju korisnici poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog usmjerenja; 1. VŠS ili VSS, 2. SS 3. radno iskustvo-uplaćivanje doprinosa) 6. status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet korisnik zaposlen na poljoprivrednom gospodarstvu) Pametna sela: 7. pozitivan utjecaj na okoliš (Zelena tranzicija) (Prednost ostvaruju projekti koji ulažu u aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš (minimalno 10 % ukupne vrijednosti projekta)) 8. digitalizacija (Prednost ostvaruju projekti u kojima više od 10 % ukupne vrijednosti projekta uključuje aktivnosti koje uključuju digitalizaciju) Dodana vrijednost Leadera: 9. partnerski projekti (Prednost ostvaruju partnerski projekti) 10. korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a (Prednost ostvaruju projekti koji u proteklom razdoblju nisu ostvarili potporu iz LEADER-a) Detaljni kriteriji odabira propisat će se LAG Natječajem.

Najniža ukupna vrijednost projekta	5,882,35 EUR
Najviša ukupna vrijednost projekta	100.000,00 EUR-a
Najniži iznos potpore po projektu	5.000,00 EUR-a
Najviši iznos potpore po projektu	30.000,00 EUR-a
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 65% prihvatljivih troškova projekta, najviše 80% kada je korisnik mladi poljoprivrednik kako je definirano u SP ZPP, najviše 85% za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava kako su definirana u SP ZPP

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	0

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R9- Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstava
	Ciljna vrijednost	Minimalno 24 poljoprivredna gospodarstva koji su ostvarili potporu kroz intervenciju

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenjima u selima	/
2.	Digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Minimalno 10% ukupne vrijednosti projekta poljoprivrednih gospodarstava ekonomske veličine veće od 15.000 EUR-a mora se odnositi na aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš ili se odnose na digitalizaciju.
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose dodanoj vrijednosti Leadera

Kriteriji koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera
broj novih korisnika koji u proteklom razdoblju nisu primili potporu iz LEADER-a	korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a
partnerski projekti	partnerski projekti

Naziv i kod intervencije	3. Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a SAVA
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	*Predmetna intervencija direktno doprinosi rješavanju potrebe P3:* Modernizacija poljoprivrednih subjekata koji se uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju bave preradom te na taj način ostvaruju dodatnu vrijednost svojih poljoprivrednih proizvoda Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda omogućava ulaganja u poljoprivredna gospodarstva čiji se izlazni proizvod nalazi na Dodatku 1 Ugovora u EU. Intervencija je namijenjena za razvoj poljoprivrednika minimalne ekonomske veličine 3.000 EUR-a koji najkasnije kod podnošenja konačnog Zahtjeva za isplatu moraju biti registrirani za preradu poljoprivrednih proizvoda iz Priloga I. Ugovora, odnosno imati rješenje/odgovarajući akt izdan od strane nadležnog tijela kojim se dokazuje da korisnik ima odgovarajuća rješenja za bavljenje preradom poljoprivrednih proizvoda koji su predmet prijave na LAG Natječaj. Provedbom ove intervencije doprinosi se: - *općem cilju LRS:* '' Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA'' Obrazloženje: Ova intervencija odnosi se na jačanje konkurentnosti i modernizaciju subjekata u poljoprivredi što je SC2. Logika determinacije intervencija i povezivanje SWOT analize i ciljeva navedena je u Prilogu 9. *-ostvarenju SC2 ove LRS:* Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi , Obrazloženje: Ulaganjem u preradu poljoprivrednih proizvoda poljoprivredna gospodarstva potaju konkurentnija na tržištu te mogu ponuditi širi asortiman svojih proizvoda. Isto tako omogućava se veća iskoristivost poljoprivrednih proizvoda. Provedbom intervencije omogućit će se ulaganje u razne segmente koje uključuje prerada proizvoda čime će se ona modernizirati.

	-*Specifičnom cilju ZPP-a: SO2:* Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. Obrazloženje: Kako bi se poljoprivrednici mogli bolje usmjeriti na tržište i povećati svoju konkurentnost moraju biti u mogućnosti odgovoriti na zahtjeve tržišta što će im biti lakše ako raspolažu s tehnološki naprednijim, strojevima, mehanizacijom i opremom čime se ujedno i smanjuju troškovi proizvodnje i samim time postiže se povećanje konkurentnosti. SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo Obrazloženje: Provedbom aktivnosti koje su dio Intervencije 3. za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda, modernizirati će se poljoprivredni subjekti koji se uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju bave preradom te na taj način ostvaruju dodatnu vrijednost svojih poljoprivrednih proizvoda što će dovesti do dugoročnog povećanja konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava čime će se povećati lokalni razvoj ruralnog područja što direktno doprinosi ostvarenju specifičnog cilja ZPP S08. Pripadnost intervencije: Intervencija je usklađena s člankom 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. *Provedbom ove intervencije doprinosi se pokazateljima ZPP-a i to:* - R39- Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava (Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa) - R37-Rast i radna mjesta u ruralnim područjima Obrazloženje: očekuje se da će minimalno 4 poljoprivredna subjekata biti korisnici ove mjere. Provedbom ove intervencije očekuje se doprinos rastu i radnih mjesta u ruralnim područjima i to za 1 novostvoreno radno mjesto. Provedbom intervencije doprinosi se Pametnoj tranziciji ruralnog gospodarstva s obzirom na to da će se kroz intervenciju, točnije bodovanje, poticati digitalizacija i zelena tranzicija (obnovljivi izvori energije) koje spadaju u domenu ''Pametnih sela''.

	Dodatne vrijednost intervencije u provedbi LEADER pristupa vidljiva je kod kreiranja cjelokupne LRS, pa tako i ove intervencije s obzirom na to da se intervencije, kao i iznosi koji su potrebni za provedbu projekata i područja koja je potrebno dodatno poticati, iščitavaju iz anketa prikupljenih putem google obrazaca i putem participativnih radionica koje su održane u 22 navrata na cjelokupnom području LAG-a kako bi se doprlo do što više stanovnika LAG-a te kako bi se osmislile intervencije koje stanovnici smatraju najpotrebnijima za financiranje putem LAG-a SAVA. Intervencija će sukladno iskazanim potrebama biti putem kriterija odabir usmjerena na mlade, obrazovane, profesionalne i ekološke poljoprivrednike. Isto tako s obzirom na to da su se na participativnim sastancima javile ideje partnerstva dodatno će se bodovati partnerski projekti. Dodana vrijednost intervencije u provedbi LEADER-a očituje se i kroz sljedeće: -potporom za povećanje konkurentnosti poljoprivrednika povećava se i konkurentnost LAG područja -potporom za nabavu novih, zelenih tehnologija smanjuje se utjecaj na okoliš i podiže svijest stanovnika LAG-a o prednostima i važnosti primjene novih zelenih tehnologija u poljoprivredi te time direktno doprinosi konceptu „Pametnih sela“. -najviša ukupna vrijednost projekta smije biti do 100.000 EUR-a (bez PDV-a) -najviši iznos potpore po projektu je do 50.000 EUR-a - u odnosu na intervenciju iz SP ZPP, ova intervencija daje prednost mladim, obrazovanim, profesionalnim poljoprivrednicima a prioritetan sektor su stočarstvo, povrćarstvo i voćarstvo. Dodana vrijednost LEADER-a koja će se ukomponirati u kriterije bodovanja je: -broj novih korisnika koji u proteklom razdoblju nisu primili potporu iz LEADER-a -partnerski projekti Obavezne aktivnosti prilikom provođenja projekta koje također doprinose dodanoj vrijednosti Leadera su : -promotivne aktivnosti
Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Korisnik na LAG natječaju kumulativno mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete: - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116;

	- imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. - mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u skladu s nadležnim propisima te imati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva (EVPG) od najmanje 3.000 EUR kod podnošenja Zahtjeva za isplatu - biti u rangu mikro ili malog poduzeća, ako je korisnik poduzeće
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Prihvatljive vrste projekata su: - izgradnja/rekonstrukcija /održavanje i/ili opremanje objekata za preradu poljoprivrednih proizvoda iz Priloga I. Ugovora o EU s pripadajućom infrastrukturom - izgradnja/rekonstrukcija /održavanje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih prerađenih poljoprivrednih proizvoda, isključujući kušaonice - izgradnja/rekonstrukcija /održavanje i/ili opremanje objekata za obradu otpadnih voda u preradi i trženju, filtriranje zraka i rashladne sustave s pripadajućom infrastrukturom - nova gospodarska vozila, strojevi i oprema - izgradnja/rekonstrukcija/održavanje i/ili opremanje laboratorija na gospodarstvu za vlastite potrebe - kupnja zemljišta i objekata radi realizacije projekta, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta - nematerijalni troškovi: kupnja ili razvoj računalnih programa, kupnja prava na patente i licence, autorska prava, robni žigovi i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem. Napomena: detaljan opis prihvatljivih ulaganja i projekata definirat će se LAG natječajem Temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta su: - biti usklađen s ciljevima navedenima u LRS - biti usklađen s ciljem ZPP-a: SO2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) - biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo - biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata

	- aktivnosti vezane uz projekt ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu, osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi, stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati ulaganje, ishođenje građevinskih i drugih dozvola) - građevina/zemljište na kojem se provodi ulaganje mora biti u vlasništvu korisnika ili korisnik mora dokazati pravni interes nad građevinom/zemljištem koja je predmet ulaganja
Načela kriterija odabira	*Osnovni kriteriji:* 1. prioritetni sektor ulaganja (prioritetni sektori su: stočarstvo, povrćarstvo i voćarstvo) 2. pozitivan utjecaj na okoliš (prioritet ekološka poljoprivreda) 3. ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (prednost imaju prijavitelji s većom SO) 4. godine nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju prijavitelji mlađe životne dobi) 5. obrazovanje nositelja i članova poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju korisnici poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog usmjerenja; 1. VŠS ili VSS, 2. SS 3. radno iskustvo-uplaćivanje doprinosa) 6. status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet korisnik zaposlen na poljoprivrednom gospodarstvu) Pametna sela: 7. pozitivan utjecaj na okoliš (Zelena tranzicija) (Prednost ostvaruju projekti koji ulažu u aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš (minimalno 10 % ukupne vrijednosti projekta)) 8. digitalizacija (Prednost ostvaruju projekti u kojima više od 10 % ukupne vrijednosti projekta uključuje aktivnosti koje uključuju digitalizaciju) Dodana vrijednost Leadera: 9. partnerski projekti (Prednost ostvaruju partnerski projekti) 10. korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a (Prednost ostvaruju korisnici koji u proteklom razdoblju nisu primili potporu iz LEADER-a) Detaljni kriteriji odabira propisat će se LAG Natječajem.
Najniža ukupna vrijednost projekta	15.384,62 EUR
Najviša ukupna vrijednost projekta	100.000,00 EUR-a
Najniži iznos potpore po projektu	10.000,00 EUR-a
Najviši iznos potpore po projektu	50.000,00 EUR-a
Intenzitet potpore	65% prihvatljivih troškova projekta

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	1
Broj sačuvanih radnih mjesta	0

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R39-Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	Minimalno 4 poljoprivredna gospodarstva koji su ostvarili potporu kroz intervenciju

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenjima u selima	/
2.	Digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Minimalno 10% ukupne vrijednosti projekta mora se odnositi na aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš ili se odnose na digitalizaciju.
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose dodanoj vrijednosti Leadera

Kriteriji koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera
broj novih korisnika koji u proteklom razdoblju nisu primili potporu iz LEADER-a	korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a
partnerski projekti	partnerski projekti

Naziv i kod intervencije	4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a SAVA
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Predmetna intervencija direktno doprinosi rješavanju potrebe ***P4:*** Modernizacija i obogaćivanje turističke ponude. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma omogućava ulaganja u turističkom sektoru s naglaskom na povećanje smještajnih kapaciteta, ali i ulaganjima u ostale turističke sadržaje. Analizom područja, podataka dobivenih putem google ankete i informacija prikupljenih na participativnim radionicama, ispostavilo se kako područje LAG-a obiluje brojnim materijalnim i nematerijalnim kulturnim dobrima, poljoprivrednim i prirodnim resursima te ima iznimno velik turistički potencijal koji nije u dovoljnoj mjeri iskorišten te ono što je iznimno važno ima iznimno nizak postotak smještajnih kapaciteta. Provedbom ove intervencije doprinosi se: - ***općem cilju LRS:*** '' Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA'' Obrazloženje: Općem cilju doprinosi se ostvarivanjem SC 3 koji je Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu. -***ostvarenju SC3 ove LRS:*** je Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu , Obrazloženje: Provedbom intervencije financirat će se projekti namijenjeni razvoju turizma s naglaskom na povećanje broja smještajnih kapaciteta ali i obogaćivanje turističke ponude. -***Specifičnom cilju ZPP-a:*** SO8: Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. Obrazloženje: Poljoprivredna gospodarstva razvojem turističke djelatnosti proširuju svoju ponudu, otvaraju im se nove mogućnosti zarade i samim time postaju konkurentniji na tržištu. Provedbom ove intervencije doprinosi se pokazateljima ZPP-a i to: - R39-Razvoj ruralnog gospodarstva (Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a) - R37-Rast i radna mjesta u ruralnim područjima

	Obrazloženje: : očekuje se da će 4 poljoprivredna subjekata biti korisnici ove mjere. Provedbom ove intervencije ne očekuje se doprinos rastu i radnih mjesta u ruralnim područjima. Pripadnost intervencije: Intervencija je usklađena s člankom 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Provedbom intervencije doprinosi se Pametnoj tranziciji ruralnog gospodarstva s obzirom na to da će se kroz intervenciju, točnije bodovanje, poticati digitalizacija i zelena tranzicija (obnovljivi izvori energije) koje spadaju u domenu ''Pametnih sela''. Dodatne vrijednost intervencije u provedbi LEADER pristupa vidljiva je kod kreiranja cjelokupne LRS, pa tako i ove intervencije s obzirom na to da se intervencije, kao i iznosi koji su potrebni za provedbu projekata i područja koja je potrebno dodatno poticati, iščitavaju iz anketa prikupljenih putem google obrazaca i putem participativnih radionica koje su održane u 22 navrata na cjelokupnom području LAG-a kako bi se doprlo do što više stanovnika LAG-a te kako bi se osmislile intervencije koje stanovnici smatraju najpotrebnijima za financiranje putem LAG-a SAVA. Intervencija će sukladno iskazanim potrebama biti putem kriterija odabir usmjerena na mlade, obrazovane, profesionalne i ekološke poljoprivrednike. Isto tako s obzirom na to da su se na participativnim sastancima javile ideje partnerstva dodatno će se bodovati partnerski projekti. Dodana vrijednost ove intervencije u provedbi LEADER-a očituje se i kroz sljedeće: - potporom za povećanje konkurentnosti poljoprivrednika povećava se i konkurentnost LAG područja - potporom za pokretanje i modernizaciju turističkih djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima podiže svijest stanovnika LAG-a o važnosti turizma kad dohodovne grane te time direktno doprinosi samozapošljavanju i očuvanju radnih mjesta - najviša ukupna vrijednost projekta smije biti do 100.000 EUR-a (bez PDV-a) - najviši iznos potpore po projektu je do 50.000 EUR-a - U odnosu na intervenciju iz SP ZPP, ova intervencija se ciljano fokusira na ulaganja u tradicijske obrte i razvoj ruralnog turizma s naglaskom na povećanje smještajnih kapaciteta. - očuvanje kulturnih vrijednosti i jačanje zajedničkog identiteta područja Dodana vrijednost LEADER-a koja će se ukomponirati u kriterije bodovanja je: - korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a - partnerski projekti

Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Korisnik na LAG natječaju kumulativno mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete: -imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; -imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; -ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. -mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u skladu s nadležnim propisima te imati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva (EVPG) od najmanje 3.000 EUR kod podnošenja Zahtjeva za isplatu - biti u rangu mikro ili malog poduzeća, ako je korisnik poduzeće
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Prihvatljive vrste projekata su: - ulaganje u tradicijske i umjetničke obrte, u skladu s propisima koji uređuju ovo područje - ulaganje u turizam u ruralnom području, u skladu s propisima koji uređuju ovo područje Temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta su: - biti usklađen s ciljevima navedenima u LRS - biti usklađen s ciljem ZPP-a: SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) - biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo - biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata - aktivnosti vezane uz projekt ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu, osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi, stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati ulaganje, ishođenje građevinskih i drugih dozvola) - građevina/zemljište na kojem se provodi ulaganje mora biti u vlasništvu korisnika ili korisnik mora dokazati pravni interes nad građevinom/zemljištem koja je predmet ulaganja - projekt se mora odnositi na nepoljoprivredne djelatnosti, odnosno izlazni proizvod mora biti proizvod koji nije obuhvaćen Prilogom I. Ugovora. Napomena: detaljan opis prihvatljivih ulaganja i projekata definirat će se LAG natječajem
Načela kriterija odabira	Kriteriji koji će se raspisati su:

	-godine nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju prijavitelji mlađe životne dobi) -obrazovanje nositelja i članova poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju korisnici poljoprivrednog, prehrambenog, veterinarskog, hotelijersko-turističkog ili ugostiteljskog usmjerenja 1. VŠS ili VSS, 2. SS 3. radno iskustvo) -status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet korisnik zaposlen na poljoprivrednom gospodarstvu) -zelena i digitalna tranzicija (prioritet ulaganje u obnovljive izvore energije i digitalizaciju) Detaljna pojašnjenja kriterija odabira propisat će se LAG Natječajem. *Osnovnim kriterijima:* 1.prioritetno ulaganje (prioritetno povećanje smještajnih kapaciteta) 2.tip projekta (prioritetni projekti su projekti koji uključuju opremanje i održavanje) 3. godine nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju prijavitelji mlađe životne dobi) 4. obrazovanje nositelja i članova poljoprivrednog gospodarstva (prioritet ostvaruju korisnici poljoprivrednog, prehrambenog, veterinarskog, hotelijersko-turističkog ili ugostiteljskog usmjerenja; 1. VŠS ili VSS, 2. SS 3. radno iskustvo-uplaćivanje doprinosa) 5. status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet korisnik zaposlen na poljoprivrednom gospodarstvu) *Pametna sela:* 3. pozitivan utjecaj na okoliš (Zelena tranzicija) (Prednost ostvaruju projekti koji ulažu u aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš (minimalno 10 % ukupne vrijednosti projekta)) 4. digitalizacija (Prednost ostvaruju projekti u kojima više od 10 % ukupne vrijednosti projekta uključuje aktivnosti koje uključuju digitalizaciju) *Dodana vrijednost Leadera* 5.Partnerski projekti (Prednost ostvaruju partnerski projekti) 6.korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a (Prednost ostvaruju korisnici koji u proteklom razdoblju nisu ostvarili potporu iz LEADER-a)
Najniža ukupna vrijednost projekta	15.384,62 EUR
Najviša ukupna vrijednost projekta	100.000,00 EUR-a
Najniži iznos potpore po projektu	10.000,00 EUR-a
Najviši iznos potpore po projektu	50.000,00 EUR-a
Intenzitet potpore	65% prihvatljivih troškova projekta

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	0

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R39-Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	4

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenjima u selima	/
2.	Digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Minimalno 10% ukupne vrijednosti projekta mora se odnositi na aktivnosti koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš ili se odnose na digitalizaciju.
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	

Kriteriji koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose dodanoj vrijednosti Leadera
broj novih korisnika koji u proteklom razdoblju nisu primili potporu iz LEADER-a	korisnik koji u proteklom razdoblju nije primio potporu iz LEADER-a
partnerski projekti	partnerski projekti

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazateljima rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
1.Intervencija za modernizaciju i izgradnju	R41- Povezivanje ruralnih područja Europe	Broj stanovnika	R.41	0	0	0	0	2200	0	0	2200

javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru											
2. Intervencija za ulaganje razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje	R9- Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Broj poljoprivrednih gospodarstava	R.9	0	0	0	0	15	9	0	24
3. Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda	R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (EPRV)	R.37	0	0	0	0	0	1	0	1
3. Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda	R39-Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj poduzeća	R.39	0	0	0	0	0	4	0	4
4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma	R39-Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj poduzeća	R.39	0	0	0	0	0	4	0	4

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

Interne procedure LAG-a za odabir projekata na LAG natječajima bit će regulirane Pravilnikom o provedbi Lokalne razvojne strategije LAG-a SAVA za razdoblje 2023.-2027. Pravilnik mora biti izrađen i odobren od Upravnog odbora LAG-a, prije objave prvog LAG natječaja.

Iz pravilnika se mogu izdvojiti sljedeće procedure:

Prilikom raspisivanja natječaja Upravni odbor LAG-a (dalje u tekstu UO) imenuje:

1. najmanje dva člana Povjerenstva za otvaranje prijava (dalje u tekstu: Povjerenstvo)
2. najmanje dva administratora (dalje u tekstu: Administratori) koji ne mogu biti članovi niti jednog tijela LAG-a koje sudjeluje u donošenju odluka o odabiru projekata koji obavljaju Analizu 1.
3. najmanje dva člana Povjerenstva za ocjenjivanje projekata (dalje u tekstu: Ocjenjivači). Ocjenjivači ne mogu biti članovi niti jednog tijela LAG-a koje sudjeluje u donošenju odluka o odabiru projekata koji obavljaju Analizu 2.
   Članovi pod br. 1., 2. i 3 mogu biti zaposlenici LAG-a
4. Utvrđuje Povjerenstvo za Prigovore sukladno Statutu LAG-a

Prilikom odlučivanja o odabiru osoba koje sudjeluju u procesu odabira niti jedna pojedinačna interesna skupina ne smije posjedovati više od 50% glasačkih prava sukladno članku 31. Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Prilikom zaprimanja Zahtjeva za potporu LAG administrator svakom pristiglom Zahtjevu za potporu dodjeljuje jedinstveni identifikacijski broj. Zaprimljeni Zahtjevi za potporu ne smiju se otvarati te ih LAG administrator predaje Povjerenstvu. Zahtjevi za potporu zaprimljeni nakon isteka roka za zaprimanje prijava također se evidentiraju na opisani način i predaju Povjerenstvu.

Nakon što je Povjerenstvo otvorilo Zahtjeve i utvrdilo inicijalnu rang listu, započinje 1. faza postupka odabira projekata: Administrativna kontrola projekata (dalje u tekstu: Analiza 1).

Nakon završetka Analize 1, za sve pozitivne projekte odabrani LAG provodi 2. fazu u postupku odabira projekata: Ocjenjivanje projekata (dalje u tekstu: Analiza 2). Analizu 2 provode imenovani članovi Ocjenjivači po principu „četiri oka“. Ocjenjivači obavljaju Analizu 2 na pošten, savjestan i odgovaran način posebice osiguravajući načelo nepristranosti i transparentnosti. U Analizi 2 Ocjenjivači vrše ocjenjivanje projekata prema unaprijed određenim kriterijima za pojedinačni tip operacije i dodatnim kriterijima odabira – Kriteriji odabira projekata po tipovima operacija. Ocjenjivači provjeravaju usklađenost projekta s uvjetima prihvatljivosti i kriterijima odabira iz LRS-a, utvrđuju prihvatljivost troškova/aktivnosti i iznosa, intenzitet i iznos javne potpore te broj bodova po projektu.

Nakon što su Zahtjevi za potporu pozitivno ocijenjeni nakon Analize 2 ili isključeni iz Analize 1/Analize 2, LAG saziva sjednicu Upravnog odbora LAG-a kako bi članovi UO za svaki pozitivno i/ili negativno ocijenjen projekt mogli provesti glasovanje i time započinje 3. faza u postupku odabira projekata:

1. Ako je Zahtjev za potporu negativno ocijenjen u Analizi 1/Analizi 2, izdaje se Odluka o odbijanju projekta, na koju korisnik ima pravo podnijeti prigovor.
2. Ako su zatraženi bodovi i/ili potpora smanjeni tijekom Analize 1 ili Analize 2, a projekt je pozitivno ocijenjen, izdaje se Odluka o rezultatu administrativne kontrole. U suprotnome, odnosno ako istom nisu smanjeni bodovi i/ili potpora te je pozitivno ocijenjen u Analizi 2, obavlja se test dostatnosti sredstava. Ako se testom dostatnosti sredstava utvrdi dovoljno raspoloživih sredstava izdaje se Odluka o odabiru projekta. Za Zahtjeve za potporu koji su pozitivno ocijenjeni, a nema dovoljno raspoloživih sredstava izdaje se Obavijest o odbacivanju prijave zbog nedovoljno raspoloživih sredstava.

Na odluke koje donosi LAG, korisnik ima pravo podnijeti prigovor Povjerenstvu za prigovore.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost s specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)
1.Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi i turizmu te modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture na području LAG-a SAVA	SC 1 : Modernizacija i izgradnja društvenih sadržaja i ruralne infrastrukture	1. Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru	SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
	SC 2: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u poljoprivredi	2. Intervencija za ulaganja u razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje	SO2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
		3: Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda	
	SC 3: Jačanje konkurentnosti i modernizacija subjekata u turizmu	4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma	SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo

Lokalna razvojna strategija LAG-a SAVA usklađena je sa ZPP-om, naročito s ciljevima SO8 '' Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo'' te SO2 '' Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju''.

SO2 ZPP-a doprinose intervencije obuhvaćene unutar SC 2 ove LRS a to su intervencije za ulaganje u razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje te intervencija 3. za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda.

Lokalna razvojna strategija usklađena je s Planom razvoja Zagrebačke županije za period 2021. - 2027.g. , a posebice: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo – kroz ulaganja u povećanje konkurentnosti poduzeća na teritoriju županije ulaganjem u njihov tehnološki razvoj, internacionalizaciju te razvoj znanja i vještina putem mreže kvalitetnih poduzetničkih potpornih institucija, direktno će se doprinijeti povećanju inovativnosti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, posebice imajući u vidu da se brojna značajna poduzeća nalaze upravo na teritoriju Zagrebačke županije. Dodatno, osnaživanjem turističkog sektora u županiji i usmjeravanjem turističke ponude prema održivom i inovativnom turizmu, taj će se sektor također transformirati u jedan od motora podizanja konkurentnosti županije.

Isto tako LRS LAG-a usklađena je sa SC 5 Plana razvoja Zagrebačke županije za period 2021.-2027. Zdrav, aktivan i kvalitetan život – Plan razvoja Zagrebačke županije koncipiran je tako da se integrirano bavi temom unaprjeđenja kvalitete života i rada na njenom teritoriju. Očekuju se paralelni napori na unaprjeđenju zdravstvenih, odgojno-obrazovnih i socijalnih usluga, promociji zdravog života ali i unaprjeđenju učinkovitosti javne uprave kao i razvoju pametnih gradova i sela, čime se ostvaruju preduvjeti za visoku kvalitetu života njenih stanovnika.

S obzirom na to da se putem strategije pridonosi i konceptu ''Pametnih sela'' te promicanju obnovljivih izvora energije i digitalizacije, LRS je usklađena i sa SC 8 Plana razvoja ZŽ 2021.-2027.. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost – Bez obzira na činjenicu da se vrlo malo „prljavih“ industrija nalazi na njenom teritoriju, Zagrebačka županija planira velika ulaganja u stvaranje preduvjeta za potpunu dekarbonizaciju javnog i privatnog sektora u županiji kroz ulaganja u obnovljive izvore energije, prilagodbe na učinke klimatskih promjena, razvijenu prometnu i komunalnu infrastrukturu koja će podržavati održivi razvoj te s posebnom pažnjom posvećenom zaštiti prirode i okoliša koji predstavljaju izuzetnu vrijednost županije.

Jedinice lokalne samouprave (JLS), u skladu s odredbama članka 25. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske , nemaju obvezu izrade planova razvoja.

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

Ljudski kapaciteti LAG-a uključuju zaposlenike LAG-a koji čine Stručnu službu LAG-a, partnerstvo LAG-a koje uključuje članove LAG-a i njihove predstavnike u Skupštini LAG- a, Upravni i Nadzorni odbor LAG-a te volontere LAG-a.

LAG je u prosincu 2022 godine imao dvije stalno zaposlene djelatnice koje u LAG-u rade od 2016. godine. Obje djelatnice završile su Agronomski fakultet, dok je voditeljica dodatno završila i Rudarsko geološko naftni fakultet. U toku rada u LAG-u obje djelatnice su se dodatno educirale u segmentu Pripreme i provedbe EU projekata na Učilištu EU Projekti te je voditeljica na istom učilišta završila edukaciju za Javnu nabavu.

LAG SAVA u 2022. godini ostvario je prihode od članarina u iznosu od 170.000 Kn (22.562,88 EUR). Članarine uplaćuju Gradovi i Općine te se iznosi prikupljeni iz članarina koriste za predfinanciranje projekata koje LAG provodi te za namirenje troškova koji nisu prihvatljivi unutar provedbe projekata. U toku provedbe Programa ruralnog razvija i M19, suočili smo se u nekoliko navrata s problemom predfinanciranja projekata što smo premostili pozajmicama. Vrlo često do problema je došlo radi dugog perioda obrade zahtjeva za isplatu te u slučaju provedbe projekta suradnje radi perioda od godine dana u kojoj je trebalo provoditi projekt prije traženja iskorištenih sredstava. U novom programskom razdoblju LAG i dalje planira prema potrebi koristiti mehanizme pozajmica kada će to biti potrebno ili iskoristiti mogućnost predujma ako će biti omogućen. LAG će pisati i prijavljivati i druge projekte no s obzirom na to da nije moguće dugoročno planirati sredstva, zaposlenja i sl. temeljem drugih Fondova, u ovoj LRS navode se izvori financiranja za koje sa sigurnošću znamo da će se realizirati.

Pripremu i provedbu Natječaja u LAG-u u toku provedbe Programa ruralnog razvoja, M 19, provodile su djelatnice LAG-a te je za svaki Natječaj angažiran vanjski suradnik kao 3. Ocjenjivač. Djelatnice su pripremile i raspisale ukupno 8 Natječaja te su obradile ukupno 141 prijavu od čega je njih 87 ostvarilo potporu LAG-a.

U svibnju 2018. godine, zbog povećanja efikasnosti rada Stručne službe LAG SAVA seli ured u centar Grada Zaprešića na adresu bana Josipa Jelačića 48. Novi uredski prostori omogućili su veću slobodu u osmišljavanju raznih aktivnosti te fleksibilnost u radu sa strankama čime se maksimalno pogodovalo potencijalnim korisnicima. U novim uredima osim uredskih prostorija uz sufinanciranje Zagrebačke županije uređena je i predavaonica u kojoj se održavaju radionice i predavanja. Osim LAG-a prostor za održavanje radionica redovito koriste i djelatnici Ministarstva poljoprivrede (bivša Savjetodavna služba) za održavanje stručnih radionica. Sve ove aktivnosti, naročito u pogledu predavanja i radionica uvelike su pripomogle kod animacije poljoprivrednika koju namjeravamo i dalje provoditi. Ono što se pokazalo kao najuspješnije je organiziranje kraćih informativnih predavanja u vrijeme kada Ministarstvo poljoprivrede održava svoja obavezna predavanja za poljoprivrednike. Poljoprivrednici na predavanja Ministarstva obavezno dolaze s obzirom na to da su obavezna za korisnike izravnih plaćanja, stoga je predavanje nakon što svoje predavanje završe djelatnici Ministarstva, najlakši način informiranja velikog broja poljoprivrednika o radu LAG-a, Natječajima koji se provode ili su u Najavi te općenito o provedbi LEADER-a na našem području.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	2	22.562,88 EUR	0	22.562,88 EUR
2024.	2	22.562,88 EUR	0	22.562,88 EUR
2025.	2	37.000,00 EUR	0	37.000,00 EUR
2026.	2	37.000,00 EUR	0	37.000,00 EUR
2027.	2	37.000,00 EUR	0	37.000,00 EUR
2028. (n+2)	2	37.000,00 EUR	0	37.000,00 EUR
2029. (n+2)	2	37.000,00 EUR	0	37.000,00 EUR

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

Praćenje provedbe LRS LAG-a SAVA obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, kriterije ocjenjivanja te indikatore za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti projekata. Praćenje i vrednovanje sastavni je dio redovnih aktivnosti LAG-a. Statut LAG-a te interni pravilnici o radu LAG-a, definirali su zadaće LAG-a, koje, između ostalog, obuhvaćaju zadaće praćenja, izvješćivanja i ocjenjivanja učinkovitosti rada LAG-a odnosno, provedbe strategije koja je dala smjernice i okvir za rad LAG-a. Zadaće su raspoređene između Upravnog i Nadzornog odbora, Skupštine te operativnih tijela, odnosno, zaposlenika LAG-a (LAG administratora). Za implementaciju provjere učinka i relevantnosti LRS LAG će uspostaviti bazu podataka o korisnicima i projektima od raspisivanja natječaja i zaprimanja do odobrenja i realizacije. Baza će sadržavati podatke o odobrenim/neodobrenim projektima po natječajima, s podacima o korisniku, vrsti i iznosu ulaganja, intenzitetu ulaganja, realizaciji provedbe. Baza će imati uspostavljeni sustav praćenja prema indikatorima LRS (kako bi se pratio doprinos ciljevima) te vrstama korisnika, lokacijama provedbe i sl. Baza je elektronička s mogućnostima pripreme analitičkog izvješćivanja kvalitativnog i kvantitativnog, odnosno narativnog i indikatorsko-financijskog.. Strategija je predmet redovitog praćenja, minimalno na godišnjoj razini, kako bi se procijenio napredak u provedbi te identificirale sve potencijalne razlike između planiranih i provedenih aktivnosti. Redovito praćenje će se provoditi putem pripreme i usvajanja interne evaluacije LRS koja će između ostalog sadržavati izvješće o provedbi strategije i postizanju ciljeva. Interna evaluacija izrađuje se jednom godišnje, te usvaja na redovitoj godišnjoj Skupštini krajem kalendarske godine.

Ocjenu aktivnosti LAG-a i provedbe LRS potrebno je provoditi na godišnjoj razini u svrhu ocjene: prikladnosti odabranih intervencija i aktivnosti; napretka u ispunjavanju ciljeva; prikladnosti ključnih pokazatelja uspješnosti (indikatora) i izvješćivanja u smislu praćenja i vrednovanja provedbe strategije i akcijskog plana LAG-a; primjerenosti, učinkovitosti, transparentnosti implementacije LRS i aktivnosti LAG-a te kako bi se ocijenila uloga i doprinos pojedinih upravnih i operativnih tijela LAG-a, njihova rada i adekvatnosti određenih načina njihova angažiranja za rad na provedbi strategije (procedure, usklađenost sa zakonskim okvirom, sredstva i dr.). Ako Upravno tijelo, temeljem dostavljenog izvješća o provedbi LRS-

a ustvrdi kako je došlo do promjene mogućnosti provedbe kako je zadano strategijom, donosi se odluka o revidiranju strategije i njezinoj prilagodbi promijenjenim uvjetima. Vrednovanje LRS, detaljnije, podrazumijeva primjenu mehanizama interne i eksterne (vanjske) kontrole provedbe i upravljanja LRS, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti, odnosno sukladnosti realiziranom provedbom sukladno planiranoj. Sam proces vrednovanja podrazumijeva provjeru zadanih prijelomnih točki definiranih u ovom poglavlju s ciljem izrade izvješća o kvaliteti LRS, njezinom planiranom izvršavanju ili izradi prijedloga i argumenata za njezinu reviziju. Ciljevi vrednovanja LRS su: Unapređenje sustava upravljanja LRS; Identifikacija novih mogućnosti financiranja kroz LRS; Usklađivanje s nacionalnom politikom i SP ZPP Republike Hrvatske i Priprema za novo programsko razdoblje, od 2027. godine. Vrednovanje provedbe Strategije provodi se na dvije razine: Interno vrednovanje provodi se na razini svake godine kroz pripremu Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu te izradu interne evaluacije provedbe Lokalne razvojne strategije. Ovom vrstom postupka na provedbenoj razini se prati uspješnost realizacije Strategije kroz identificirane indikatore te se daje osvrt na sam proces provedbe s aspekta LAG-a kao upravljačkog tijela. Vanjsko vrednovanje provodi neovisni stručnjak, minimalno 1x tijekom provedbe LRS koristeći metode: Analize dokumenta LRS, Analize godišnjih izvješća provedbe, Razgovor s korisnicima i lokalnim partnerstvom te Izrada preporuka. Godišnja interna evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije objavljuju se javno na stranicama LAG-a.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Pokazatelji rezultata ZPP	Intervencija LRS[5] (naziv i/ili kod)	Mjerna jedinica	Ciljna vrijednost po godinama							
			2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R.9. Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju investicijsku potporu za restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	2.	Broj poljoprivrednih gospodarstava					15	9	0	24
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima: Nova radna mjesta podržana u ZPP projektima	1.	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (EPRV))								0
	2.									0
	3.							1		1
	4.									0
R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva: Broj ruralnih poduzeća, uključujući i bio-ekonomske tvrtke, razvijenih uz podršku ZPP-a	3.	Broj poduzeća						4		8
	4.	Broj poduzeća						4		
R.41 Povezivanje ruralne Europe: Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz podršku ZPP	1.	Broj stanovnika					2200			2200

[5] 1. Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru
2. Intervencija za ulaganja u razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje
3: Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda
4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

U ovom poglavlju prikazuju se potrebna sredstva za provedbu pojedine intervencije u relativnom postotku od ukupnih sredstava koja će biti ugovorena za provedbu Lokalne razvojne strategije LAG SAVA. Postoci su navedeni obzirom da nije razvidan egzaktan iznos za dodjelu. Financijskim planom provedbe LRS detaljno se prikazuje kako će se financijski resursi koristiti da bi se postigli ciljevi strategije i kako će se pratiti i napredak trošenja sredstava po godinama te sukladno tome i usklađivati potrebne promjene. Nadalje, Financijski plan provedbe LRS prikazuje alokaciju sredstava prema prioritetima te koristi za planiranje tekućih troškova i animacije.

Prikaz financijskog plana i potrebe financijskih sredstava za provedbu odabranih projekata nalazi se u tablici 34. Financijski udio za projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela je prikazan kao postotni udio od ukupnih sredstava.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)								
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1 Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru					21%			21%	0,20%
2. Intervencija za ulaganja u razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje					19%	9%	0	28%	2,84%
Intervencija 3: Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda						11%		11%	1,07%
4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma						11%		11%	1,07%
Tekući troškovi i animacija		5%	4%	4%	4%	4%	4%	25%	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje					1%	3%		4%	n/p
UKUPNO (intervencije)		**5%**	**4%**	**4**	**45%**	**38%**	**4%**	**100%**	**5,18%**

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

LAG planira u toku 2 godine (2025.-2026. godine) raspisati sve Natječaje namijenjene korisnicima sa svog područja. Dinamika raspisa je 3 Natječaja godišnje. Jedini Natječaj koji se planira ponavljati je natječaj za poljoprivrednike ekonomske veličine od 3.000-15.000 EUR-a, koji se planira u 2025. te u 2026. godini. Ostale intervencije planiraju se raspisati samo jednom u programskom razdoblju.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
1 Intervencija za modernizaciju i izgradnju javno dostupnih sadržaja na ruralnom prostoru			1					1
2. Intervencija za ulaganja u razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje			1		1			2
Intervencija 3: Intervencija za ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda				1				1
4. Intervencija za ulaganje u razvoj turizma				1				1
UKUPNO			2	2	1			5

8. PRILOZI

Prilog 1. Tablični prikazi podataka o naseljima i broju stanovnika na području LAG-u SAVA

Tablica 1. Naselja i broj stanovnika u Općinama na području LAG-a SAVA

Naselja u Općini Brdovec	Broj stanovnika u naselju	Muškarci	Žene
Brdovec	2.848	1.366	1.482
Donji Laduč	814	410	404
Drenje Brdovečko	587	291	296
Gornji Laduč	788	401	387
Harmica	245	121	124
Javorje	655	324	331
Ključ Brdovečki	548	265	283
Prigorje Brdovečko	1.340	653	687
Prudnice	655	316	339
Savski Marof	16	7	9
Šenkovec	664	320	344
Vukovo Selo	408	209	199
Zdenci Brdovečki	1.169	558	611
Brdovec ukupno	**10737**	**5.241**	**5.496**
Naselja u Općini Dubravica	**Broj stanovnika u naselju**	**Muškarci**	**Žene**
Bobovec Rozganski	343	181	160
Donji Čemehovec	29	16	13
Dubravica	117	53	59
Kraj Gornji	139	69	70
Lugarski Breg	68	31	35
Lukavec Sutlanski	102	50	51
Pologi	70	36	35
Prosinec	85	46	39
Rozga	117	61	57
Vučilčevo	128	61	69
Dubravica ukupno	**1198**	**604**	**588**
Naselja u Općini Klinča Sela	**Broj stanovnika u naselju**	**Muškarci**	**Žene**
Beter	163	73	90
Donja Purgarija	124	57	67
Donja Zdenčina	934	454	480
Goli Vrh	270	127	143
Gonjeva	42	23	19
Gornja Purgarija	69	36	33

Gornja Zdenčina	138	64	74
Klinča Sela	1.809	884	925
Kozlikovo	130	69	61
Kupinec	796	382	414
Novo Selo Okićko	112	62	50
Poljanica Okićka	5	3	2
Repišće	351	160	191
Tržić	101	49	52
Klinča Sela ukupno	**5044**	**2443**	**2601**
Naselja u Općini Luka	**Broj stanovnika u naselju**	**Muškarci**	**Žene**
Krajska Ves	131	60	71
Luka	420	205	215
Pluska	191	98	93
Vadina	169	81	88
Žejinci	354	178	176
Luka ukupno	**1265**	**622**	**643**
Naselja u Općini Marija Gorica	**Broj stanovnika u naselju**	**Muškarci**	**Žene**
Bijela Gorica	146	82	64
Celine Goričke	119	53	66
Hrastina	144	77	67
Kraj Donji	438	227	211
Kraj Gornji	150	75	75
Marija Gorica	228	111	117
Oplaznik	75	38	37
Sveti Križ	397	190	207
Trstenik	335	175	160
Žlebec Gorički	62	33	29
Marija Gorica ukupno	**2094**	**1061**	**1033**
Naselja u Općini Pušća	**Broj stanovnika u naselju**	**Muškarci**	**Žene**
Bregovljana	139	68	71
Donja Pušća	846	423	423
Dubrava Pušćanska	196	100	96
Gornja Pušća	541	257	284
Hrebine	289	139	150
Hruševec Pušćanski	222	107	115
Marija Magdalena	220	110	110
Žlebec Pušćanski	111	54	57
Pušća ukupno	**2564**	**1258**	**1306**

Naselja u Općini Stupnik	Broj stanovnika u naselju	Muškarci	Žene
Donji Stupnik	1.447	717	730
Gornji Stupnik	2.087	995	1.092
Stupnički Obrež	352	158	194
Stupnik ukupno	**3886**	**1870**	**2016**

Izvor*: Državni zavod za statistiku, 2021.*

Tablica 2. Naselja i broj stanovnika u Gradu Jastrebarsko

Naselja u Gradu Jastrebarsko	Broj stanovnika u naselju	Muškarci	Žene
Belčići	70	36	34
Brebrovac	70	35	35
Brezari	64	28	36
Breznik Plešivički	124	52	72
Bukovac Svetojanski	74	35	39
Celine	66	33	33
Crna Mlaka	23	13	10
Cvetković	549	269	280
Čabdin	112	57	55
Čeglje	353	154	199
Črnilovec	98	46	52
Dolanjski Jarak	23	9	14
Domagović	483	234	249
Donja Reka	327	173	154
Donji Desinec	737	349	388
Draga Svetojanska	121	58	63
Dragovanščak	66	29	37
Goljak	46	21	25
Gorica Svetojanska	114	55	59
Gornja Kupčina	139	70	69
Gornja Reka	335	162	173
Gornji Desinec	600	277	323
Grabarak	3	1	2
Gračac Slavetićki	-	-	-
Guci Draganički	262	122	140
Hrastje Plešivičko	193	102	91
Hrašća	70	36	34
Ivančići	145	68	77
Izimje	195	90	105
Jastrebarsko	5.312	2.506	2.806
Jurjevčani	79	37	42
Kupeć Dol	85	37	48
Lanišće	-	-	-
Lokošin Dol	95	51	44
Malunje	161	77	84
Miladini	50	23	27
Novaki Petrovinski	272	132	140

Orešje Okićko	36	20	16
Paljugi	6	3	3
Pavlovčani	292	139	153
Pesak	5	4	1
Petrovina	208	94	114
Plešivica	269	134	135
Prhoć	256	118	138
Prilipje	182	81	101
Prodin Dol	85	43	42
Rastoki	100	50	50
Redovje	26	12	14
Slavetić	57	31	26
Srednjak	29	16	13
Stankovo	296	140	156
Špigelski Breg	-	-	-
Tihočaj	1	-	1
Toplice	70	24	46
Vlaškovec	94	57	37
Volavje	374	176	198
Vranov Dol	117	59	58
Vukšin Šipak	255	133	122
Zdihovo	288	147	141
Jastrebarsko ukupno	**14562**	**6958**	**7604**

Izvor: *Državni zavod za statistiku, 2021.*

Tablica 3. Naselja i broj stanovnika u Gradu Samobor

Naselja u Gradu Samobor	Broj stanovnika u naselju	Muškarci	Žene
Beder	68	40	28
Bobovica	258	120	138
Braslovje	302	161	141
Bratelji	11	6	5
Bregana	2.198	1.056	1.142
Breganica	59	31	28
Brezovac Žumberački	21	12	9
Budinjak	10	6	4
Bukovje Podvrško	25	15	10
Celine Samoborske	324	157	167
Cerje Samoborsko	338	176	162
Cerovica	4	3	1
Dane	7	4	3
Dolec Podokićki	77	35	42
Domaslovec	903	447	456
Draganje Selo	77	36	41
Dragonoš	13	6	7
Drežnik Podokićki	247	115	132

Dubrava Samoborska	247	126	121
Falašćak	106	53	53
Farkaševec Samoborski	467	236	231
Galgovo	698	345	353
Golubići	6	2	4
Gornja Vas	21	9	12
Gradna	541	270	271
Grdanjci	318	150	168
Gregurić Breg	106	48	58
Hrastina Samoborska	854	422	432
Jarušje	48	23	25
Javorek	39	24	15
Kladje	888	449	439
Klake	226	111	115
Klokočevec Samoborski	326	159	167
Konšćica	264	128	136
Kostanjevec Podvrški	69	36	33
Kotari	72	34	38
Kravljak	2	2	-
Lug Samoborski	937	470	467
Mala Jazbina	489	251	238
Mala Rakovica	604	301	303
Mali Lipovec	111	53	58
Manja Vas	76	34	42
Medsave	206	101	105
Molvice	659	320	339
Noršić Selo	89	51	38
Novo Selo Žumberačko	18	8	10
Osredek Žumberački	13	6	7
Osunja	8	6	2
Otruševec	292	145	147
Pavučnjak	518	236	282
Petkov Breg	254	123	131
Podgrađe Podokićko	137	73	64
Podvrh	537	256	281
Poklek	22	12	10
Prekrižje Plešivičko	16	7	9
Rakov Potok	1.089	544	545
Rude	1.087	560	527
Samobor	16.911	7.900	9.011
Samoborski Otok	611	287	324
Savršćak	214	104	110
Selce Žumberačko	3	-	3
Sječevac	8	4	4
Slani Dol	169	80	89
Slapnica	11	8	3

Slavagora	74	38	36
Smerovišće	108	55	53
Stojdraga	48	22	26
Sveti Martin pod Okićem	253	114	139
Šimraki	5	2	3
Šipački Breg	33	18	15
Tisovac Žumberački	-	-	-
Velika Jazbina	264	119	145
Velika Rakovica	507	252	255
Veliki Lipovec	72	35	37
Višnjevec Podvrški	30	19	11
Vratnik Samoborski	93	51	42
Vrbovec Samoborski	263	120	143
Vrhovčak	356	175	181
Samobor ukupno	**37435**	**18013**	**19422**

Izvor: *Državni zavod za statistiku, 2021.*

Tablica 4. Naselja i broj stanovnika u Gradu Sveta Nedelja

Naselja u Gradu Sveta Nedelja	Broj stanovnika u naselju	Muškarci	Žene
Bestovje	2.236	1.094	1.142
Brezje	1.468	719	749
Jagnjić Dol	468	230	238
Kalinovica	409	206	203
Kerestinec	1.489	755	734
Mala Gorica	612	303	309
Novaki	2.001	1.004	997
Orešje	1.097	553	544
Rakitje	2.239	1.089	1.150
Srebrnjak	148	75	73
Strmec	4.250	2.058	2.192
Sveta Nedelja	1.363	635	728
Svetonedeljski Breg	179	98	81
Žitarka	262	128	134
Sveta Nedelja ukupno	**18221**	**8947**	**9274**

Izvor*: Državni zavod za statistiku, 2021.*

Tablica 5. Naselja i broj stanovnika u Gradu Zaprešić

Naselja u Gradu Zaprešić	Broj stanovnika u naselju	Muškarci	Žene
Hruševec Kupljenski	428	202	226
Ivanec Bistranski	887	430	457
Jablanovec	1.301	639	662
Kupljenovo	692	333	359
Lužnica	27	11	16
Merenje	117	52	65
Pojatno	1.154	555	599
Šibice	759	370	389
Zaprešić	18.768	8.842	9.926
Zaprešić ukupno	**24133**	**11434**	**12699**

Izvor*: Državni zavod za statistiku, 2021.*

Prilog 2. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) na području LAG-a SAVA

Tablica 1. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Općinama na području LAG-a SAVA

Općina	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
Brdovec	1.Crkva sv. Vida
	2. Zgrada Muzeje Brdovec (kuća Janeković)
	3. Dvorac Janušević
	4. Zgrada stare škole
	5. Dvorac Vraniczany
	6. Grob zaprešićkih žrtava poginulih u narodnom pokretu 1903.
	7. Kompleks stare tvornice žeste i pjenice
	8. Kapela sv. Leonarda
	9. Stambena građevina
Dubravica	1. Tradicijska okućnica
	2. Kapela Majke Božje Lušačke na groblju
	3. Crkva sv. Ane
	4. Kurija staroga župnog dvora
Luka	1. Zgrada škole
	2. Crkva sv. Roka i župni dvor
Klinča Sela	1. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije
	2. Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije
Marija Gorica	1. Kurija
	2. Kuća Krulc
	3. Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije

Općina	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
	4. Tradicijska okućnica
	5. Tradicijska okućnica
	6. Kapela sv. Križa u Križu Brdovečkom
Pušća	1. Zgrada stare škole
	2. Crkva sv. Katarine
	3. Kapela sv. Marije Magdalene
	4. Kurija Rauch
Stupnik	1. Crkva sv. Benedikta
	2. Tradicijska kuća

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 2. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Jastrebarsko

Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
Jastrebarsko	1. Dvorac Zwilling
	2. Kapela sv. Mirka
	3. Crkva sv. Katarine
	4. Crkva sv. Ane
	5. Kapela sv. Margarete
	6. Crkva sv. Ivana Krstitelja
	7. Planinarska piramida na Japetiću u Samoborskom gorju
	8. Kapela sv. Roka
	9. Napoleonova bolnica
	10. Crkva sv. Duha
	11. Crkva Srca Isusovog
	12. Kapela sv. Pavla
	13. Crkva sv. Franje Ksaverskog
	14. Crkva sv. Jurja
	15. Crkva sv. Antuna Pustinjaka
	16. Crkva Blažene Djevice Marije Volavske (Snježne)
	17. Crkva sv. Nikole
	18. Franjevački samostan s crkvom Uznesenja Blažene Djevice Marije
	19. Dvorac Erdödy
	20. Dvorac Oršić
	21. Crkva sv. Petra Apostola
	22. Zgrada ljekarne
	23. Grob grofa Stjepana Erdődyja na gradskom groblju u Jastrebarskom
	24. Kapela Svetog Tijela Kristova

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 3. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Samobor

Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
Samobor	1. Kapela sv. Petronile
	2. Crkva i samostan sv. Leonarda
	3. Crkva sv. Duha
	4. Dvorac Reiser
	5. Zgrada
	6. Zgrada
	7. Zgrada
	8. Zgrada
	9. Balagovi dvori
	10. Kapela sv. Ane
	11. Kapela sv. Jurja
	12. Kurija Mirnovec
	13. Zgrada
	14. Stari grad Okić
	15. Crkva sv. Martina pod Okićem
	16. Kapela sv. Vida
	17. Kurija Levičar
	18. Zgrada
	19. Zgrada
	20. Kurija Praunsperger - Bošnjak
	21. Franjevački samostan s crkvom Uznesenja Blažene Djevice Marije
	22. Kapela sv. Mihalja
	23. Crkva sv. Anastazije
	24. Kapela sv. Križa
	25. Crkva sv. Barbare
	26. Kapela Presvetog Trojstva
	27. Kapela sv. Roka
	28. Dvorac Livadić
	29. Stari grad Samobor
	30. Zgrada
	31. Zgrada
	32. Vila Allnoch
	33. Zgrada
	34. Zgrada
	35. Vila Šojka
	36. Zgrada
	37. Zgrada
	38. Vila Wagner
	39. Zgrada
	40. Zgrada
	41. Zgrada
	42. Kurija Špigelski
	43. Tradicijska okućnica
	44. Vapnenica - tradicijska peć za pečenje kamena od kojeg se dobiva vapno

Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
	45. Kuća
	46. Kurija Bistrac
	47. Rudnik sv. Barbara
	48. Mlin vodenica "Mirko Lehpamer"
	49. Crkva sv. Antuna

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 4. Nepokrenta kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Sveta Nedelja

Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
Sveta Nedelja	1. Kurija Gluck - Hafner
	2. Crkva sv. Marije Magdalene
	3. Kapela sv. Roka
	4. Kurija župnog dvora
	5. Stari župni dvor (crkvenjak)
	6. Crkva Presvetog Trojstva
	7. Dvorac Kerestinec

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 5. Nepokretna kulturna dobra (pojedinačna) u Gradu Zaprešić

Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra (pojedinačnog)
Zaprešić	1. Kompleks Novi dvori
	2. Tradicijska kuća
	3. Dvorac Lužnica
	4. Kapela sv. Ivana Krstitelja
	5. Crkva sv. Petra
	6. Tvornica Karbon

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Prilog 3. Nepokretna kulturna dobra (kulturno-povijesne cjeline i arheologija) na području LAG-a SAVA

Tablica 1. Kulturno-povijesne cjeline i arheologija u Općinama i Gradovima u LAG-u SAVA

Općina/Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra	vrsta
Brdovec	1. Arheološko nalazište antičkog ladanjsko-gospodarskog kompleksa Laduč-Drenje	arheologija
Marija Gorica	1. Kulturno-povijesna cjelina Marija Gorica	kulturno-povijesna cjelina
	2. Arheološka zona Sveti Križ	arheologija
Pušća	1. Kulturno-povijesna cjelina naselja Donja Pušća	kulturno-povijesna cjelina

Općina/Grad	Naziv nepokretnog kulturnog dobra	vrsta
Jastrebarsko	1. Kulturno-povijesna urbanistička cjelina Jastrebarsko	kulturno-povijesna cjelina
	2. Kulturno-povijesna ruralna cjelina Slavetić	kulturno-povijesna cjelina
Samobor	1. Kulturno-povijesna cjelina Samobor	kulturno-povijesna cjelina
	2. Zaseoci Brezovac i Pavkovići	kulturno-povijesna cjelina
	3. Arheološko nalazište Budinjak	arheologija
	4. Stari grad Tušćak	arheologija
	5. Arheološka zona sv. Helena	arheologija
Sveta Nedelja	1. Kulturno-povijesna cjelina Sveta Nedelja	kulturno-povijesna cjelina

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Prilog 4. Pokretna kulturna dobra na području LAG-a SAVA

Tablica 1. Pokretna kulturna dobra u Općinama na području LAG-a SAVA

Općina	Naziv pokretnog kulturnog dobra	Vrsta
Brdovec	1. inventar crkve sv. Leonarda	zbirka
	2. liturgijska oprema iz Župe sv. Vida mučenika	zbirka
	3. pozitiv orgulja u crkvi sv. Leonarda	pojedinačno
Klinča Sela	1. orgulje u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije	pojedinačno
Luka	1. inventar crkve sv. Duha	zbirka
	2. orgulje u crkvi sv. Roka	pojedinačno
Marija Gorica	1. inventar crkve sv. Križa	zbirka
	2. orgulje u crkvi Pohoda Blažene Djevice Marije	pojedinačno
Pušća	1. inventar crkve Blažene Djevice Marije Čiselske	zbirka
	2. oltar sv. Katarine Aleksandrijske	pojedinačno
Stupnik	1. inventar crkve sv. Benedikta	zbirka

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 2. Pokretna kulturna dobra u Gradu Jastrebarsko

Grad	Naziv pokretnog kulturnog dobra	Vrsta
Jastrebarsko	1. harmonij tvrtke "Heferer i sin"	pojedinačno
	2. glavni oltar u crkvi Tijela Kristova	pojedinačno
	3. transportna volovska kola	pojedinačno
	4. stara vatrogasna kola	pojedinačno
	5. stara drvena kočija	pojedinačno
	6. orgulje u crkvi sv. Antuna Pustinjaka	pojedinačno
	7. etnografska zbirka Etno udruge „Sveta Jana“	zbirka
	8. sakralni inventar crkve sv. Antuna Pustinjaka	zbirka
	9. bačvarska zbirka obitelji Golub	zbirka
	10. inventar crkve Majke Božje Snježne/Volavske	zbirka
	11. inventar u crkvi sv. Vida	zbirka
	12. inventar u crkvi sv. Franje Ksaverskog	zbirka
	13. inventar u crkvi sv. Pavla	zbirka
	14. inventar u crkvi sv. Katarine Aleksandrijske	zbirka
	15. inventar u crkvi sv. Ane	zbirka
	16. inventar u župnoj crkvi sv. Jurja	zbirka

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 3. Pokretna kulturna dobra u Gradu Samobor

Grad	Naziv pokretnog kulturnog dobra	Vrsta
Samobor	1. inventar u crkvi sv. Jurja	zbirka
	2. vlačna kompozicija (parna lokomotiva Jung Jungenthal 10129 i dva putnička vagona)	pojedinačno
	3. bočni oltar sv. Jošta u crkvi sv. Barbare	pojedinačno
	4. etnografska zbirka udruge Ekosspiritus i obitelji Librić	zbirka
	5. zbirka stranih rijetkih knjiga iz 16. stoljeća u knjižnici franjevačkog samostana	zbirka
	6. zbirka inkunabula u knjižnici franjevačkog samostana	zbirka
	7. sakralni inventar crkve sv. Filipa i Jakova (Gradišće)	zbirka
	8. inventar crkve sv. Ane	zbirka
	9. orgulje u crkvi sv. Anastazije	pojedinačno
	10. inventar u crkvi Presvetoga Trojstva	zbirka
	11. inventar crkve sv. Vida	zbirka
	12. inventar crkve sv. Mihovila	zbirka
	13. glavni oltar sv. Križa	pojedinačno
	14. orgulje u crkvi sv. Roka	pojedinačno
	15. pozitiv orgulja u crkvi sv. Leonarda	pojedinačno
	16. orgulje u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije	pojedinačno
	17. sakralni inventar crkve sv. Leonarda u Kotarima	zbirka

Grad	Naziv pokretnog kulturnog dobra	Vrsta
	18. bočni oltar sv. Ivana Nepomuka u franjevačkoj crkvi Uznesenja Marijina u Samoboru	pojedinačno
	19. inventar u crkvi sv. Antuna	zbirka
	20. glavni oltar u franjevačkoj crkvi Uznesenja Marijina	pojedinačno

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Tablica 4. Pokretna kulturna dobra u Gradu Sveta Nedelja

Grad	Naziv pokretnog kulturnog dobra	Vrsta
Sveta Nedelja	1. sakralni inventar u crkvi Presvetoga Trojstva	zbirka
	2. inventar crkve sv. Roka	zbirka
	3. oltar u crkvi sv. Marije Magdalene	pojedinačno
	4. orgulje u crkvi sv. Roka	pojedinačno

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Prilog 5. Nematerijalna kulturna dobra na području LAG-a SAVA

Tablica 1. Nematerijalna kulturna dobra u Općinama i Gradovima u LAG-u SAVA

Općina/Grad	Naziv nematerijalnog kulturnog dobra
Brdovec	1. Kajkavski donjosutlanski (ikavski) dijalekt
Dubravica	1. Kajkavski donjosutlanski (ikavski) dijalekt
	2. Govor Dubravice
Marija Gorica	1. Kajkavski donjosutlanski (ikavski) dijalekt
Pušća	1. Kajkavski donjosutlanski (ikavski) dijalekt
Jastrebarsko	1. Umijeće izrade ogrlice pletene koladre
Samobor	1. Priprema kolača rudarske greblice
	2. Znanje i umijeće proizvodnje živog vapna na tradicijski način
	3. Umijeće izrade samoborskog kraluša - pleteni kraluš i kraluš na košic
	4. Samoborska kremšnita: prenošenje umijeća, praksi i tradicije slastičarskog obrta
Sveta Nedelja	1. Umijeće izrade ogrlice svetonedeljski kraluš
Zaprešić	1. Umijeće izrade bistranskog tradicijskog nakita

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

Prilog 6. Komunalna i društvena infrastruktura na području LAG-a SAVA

Tablica 1. Stanje komunalne infrastrukture u JLS na području LAG-a SAVA

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Ukupno
Autocesta	Km	n/p	n/p	5	n/p	n/p	n	n/p	9,23	7	25,16	6	52,39
Državna cesta	Km	8	n/p	5,3	n/p	n/p	n/p	4,95	21,08	43,9	2,9	15	101,13
Županijska cesta	Km	14	7,87	7	9,03	28	13,118	3,35	41,84	47,1	21,35	50	242,658
Lokalna cesta	Km	8	5,728	18,5	4,53	7,9	5,099	3,26	45,06	101,9	10,36	6,52	216,857
Nerazvrstana cesta	Km	90	17,97	7,68	30,64	51,43	81	46,2	252,83	523	117,89	116,86	1335,5
Željeznička pruga	Km	9	5	3	4,77	n/p	n/p	3,24	11,4	1,3	n/p	16	53,71
Biciklističke staze	Km	7	n/p	n/p	n/p	u izgradnji	Preko 5 km (u fazi raspisivanja natječaja za izvođenje radova na istoj)	4,2	256	3,4	5,72	14,1	290,42
Međunarodne zračne luke	Broj	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Ostale zračne luke	Broj	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Morske luke	Broj	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Riječne luke	Broj	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Elektr.ener.kablovi	Km	65	74,5	n/p	35,65	83,793	1566,1	29,5	553,98	1050,4	n/p	330,42	3789,343
Telekom.kablovi	Km	237,3028	55,466	156,602	59,811	83,285	85,661	130,472	677,99	865,298	384,745	325,68	3062,3128
Plinovod	Km	90	24,19	5,03	35,6	57	63	36,5	31,75	200	130	110	783,07
Vodovod	Km	102	36	84,074	35,65	53	52	43,22	480	650	144	192	1871,944
Kanalizacija	Km	96	0, radovi na izgradnji kanalizacijske mreže u tijeku	16,365	n/p	u izgradnji	5,17	11,16	110	226,1	92,37	76,78	633,949

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Ukupno
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	1	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	1	n/p	n/p	1	3
Centri za gospod.otpadom	Broj	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	0
Pretovarni centri	Broj	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave i javni isporučitelji, lipanj 2022.*

Tablica 2. Stanje društvene infrastrukture u JLS na području LAG-a SAVA

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Ukupno LAG
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	3	34	10	7	11	0	2	1	5	1	1	75
Kazališta	Broj	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Kino dvorane	Broj	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4
Knjižnice	Broj	1	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	6
Muzeji	Broj	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4
Vatrogasni dom	Broj	20	19	4	1	9	4	6	1	3	1	1	69
Ambulanta	Broj	13	46	15	34	7	1	1	1	2	2	1	123
Dom zdravlja	Broj	1	1	4	2	0	0	0	0	0	0	0	8
Bolnica	Broj	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Vrtići	Broj	1	8	5	10	3	1	2	1	1	2	1	35
Ostali predškolski objekti	Broj	3	8	0		0	0	0	0	0	0	0	11
Osnovne škole	Broj	1	5	2	3	3	1	1	1	1	1	1	20
Srednje škole	Broj	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6
Sportske građevine (zatvorene) ne	Broj	12	1	5	4	0	0	0	1	0	0	0	23

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Ukupno LAG
uključujući školske dvorane													
Sportske građevine (otvorene)	Broj	30	20	9	6	11	1	4	0	1	1	1	84
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	0	5	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6
Dom za starije i nemoćne	Broj	7	11	3	4	1	0	1	1	0	3	2	33
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave i javni isporučitelji, lipanj 2022.*

Tablica 3. Informacijsko-komunikacijska infrastruktura u JLS na području LAG-a SAVA

JLS	bakrena parica	koaksijalni kabel	svjetlovod	ukupno priključaka	broj adresa za JLS	bakrenih parica na broj adresa (%)	koaksijalnih kabela na broj adresa (%)	svjetlovoda na broj adresa (%)	priključaka na broj adresa (%)
Brdovec	3552	0	23	3575	4510	78,76%	0,00%	0,51%	79,27%
Dubravica	527	0	1	528	758	69,53%	0,00%	0,13%	69,66%
Jastrebarsko	4023	26	1485	5534	7941	50,66%	0,33%	18,70%	69,69%
Klinča Sela	1669	7	2	1678	2213	75,42%	0,32%	0,09%	75,82%
Luka	502	0	0	502	717	70,01%	0,00%	0,00%	70,01%
Marija Gorica	710	0	0	710	1333	53,26%	0,00%	0,00%	53,26%
Pušća	913	0	0	913	1286	71,00%	0,00%	0,00%	71,00%
Samobor	9342	311	1643	11296	15243	61,29%	2,04%	10,78%	74,11%
Stupnik	202	0	1418	1620	1426	14,17%	0,00%	99,44%	113,60%
Sveta Nedelja	3666	102	1609	5377	6070	60,40%	1,68%	26,51%	88,58%
Zaprešić	4974	452	497	5923	5807	85,66%	7,78%	8,56%	102,00%
LAG SAVA ukupno	**30080**	**898**	**6678**	**37656**	**47304**	**62,74%**	**1,10%**	**14,97%**	**78,82%**

Izvor: HEP, HT

Prilog 7. Gospodarske značajke područja LAG-a SAVA

Tablica 1. Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007 po pojedinim JLS 2018.

2018	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Ukupno
A	2	3	4	0	0	1	1	13	11	10	7	52
B	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3
C	43	4	18	5	3	12	41	54	235	179	101	695
D	0	0	0	0	0	0	3	2	7	3	1	16
E	2	0	3	0	0	0	1	4	6	2	3	21
F	37	2	9	3	10	4	38	51	112	104	120	490
G	65	10	19	5	6	13	73	88	356	256	240	1131
H	11	4	5	4	2	2	12	21	53	43	29	186
I	16	2	4	1	4	2	7	30	91	39	64	260
J	11	0	3	0	1	0	9	22	91	48	36	221
K	0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	3	10
L	3	1	1	0	0	1	9	4	21	18	16	74
M	33	2	13	1	3	6	19	43	253	110	141	624
N	10	2	3	0	1	2	3	9	51	27	25	133
O	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P	4	0	1	0	1	0	1	3	21	8	18	57
Q	0	0	2	0	0	2	2	9	11	5	9	40
R	2	0	1	0	0	0	1	11	19	6	6	46
S	13	4	4	2	1	2	4	9	45	19	26	129
T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Ukupno po JLS	252	34	90	21	32	47	224	376	1389	880	845	4190

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 2. Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007 po pojedinim JLS 2019.

2019	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Ukupno
A	1	2	6	1	0	2	1	12	11	10	8	54
B	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3
C	43	5	20	6	3	11	42	53	247	184	104	718
D	0	0	0	0	0	0	3	2	7	4	1	17
E	2	0	3	0	0	0	1	3	6	4	3	22
F	45	1	9	5	10	6	43	59	129	105	132	544
G	65	11	20	4	6	14	65	93	357	265	228	1128
H	12	3	8	5	1	3	10	24	57	44	31	198
I	20	2	5	1	3	1	7	26	94	42	59	260
J	10	0	3	1	1	3	7	21	100	55	39	240
K	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1	3	8
L	3	1	1	0	0	0	9	3	23	22	18	80
M	33	2	13	3	3	6	20	54	256	110	150	650
N	10	3	4	0	0	2	4	11	55	28	25	142
O	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P	4	0	1	0	1	0	1	3	23	10	16	59
Q	0	0	2	0	0	2	2	9	12	6	9	42
R	2	0	1	0	0	0	2	11	19	7	4	46
S	13	4	3	2	2	2	5	11	46	21	34	143
T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno po JLS	**263**	**34**	**99**	**28**	**30**	**52**	**222**	**397**	**1446**	**919**	**864**	**4354**

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 3. Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007 po pojedinim JLS 2020.

2020	Brdovec	Dubravica	Klinča Sela	Luka	Marija Gorica	Pušća	Stupnik	Jastrebarsko	Samobor	Sveta Nedelja	Zaprešić	Ukupno
A	1	2	3	1	0	2	1	12	10	14	8	54
B	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3
C	44	6	21	5	4	11	43	60	258	185	109	746
D	0	0	0	0	0	0	3	1	8	4	2	18
E	2	0	3	0	0	0	0	4	6	4	3	22
F	46	2	11	5	9	7	40	66	152	109	143	590
G	65	12	18	4	6	12	68	92	349	264	229	1119
H	13	3	9	4	1	3	12	23	59	49	34	210
I	20	2	5	2	2	1	8	27	95	42	57	261
J	15	0	3	1	3	3	7	23	103	55	43	256
K	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	4	8
L	3	1	1	0	0	1	7	3	27	22	19	84
M	34	2	10	3	3	10	20	54	255	107	142	640
N	9	3	2	0	0	2	4	15	53	28	26	142
O	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P	4	0	1	0	2	0	1	3	23	8	17	59
Q	0	0	2	0	0	2	2	8	16	6	10	46
R	2	0	2	0	0	0	3	11	21	4	4	47
S	14	3	4	2	1	2	6	12	45	22	37	148
T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno po JLS	**272**	**36**	**95**	**27**	**31**	**56**	**225**	**416**	**1484**	**924**	**887**	**4453**

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 4. Broj poduzetnika prema veličini tvrtke – 2018.

2018	Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno u JLS
Brdovec	231	18	1	2	252
Dubravica	31	3	0	0	34
Klinča Sela	76	14	0	0	90
Luka	17	2	2	0	21
Marija Gorica	30	2	0	0	32
Pušća	40	6	1	0	47
Stupnik	164	42	13	5	224
Jastrebarsko	337	34	5	0	376
Samobor	1251	122	14	2	1389
Sveta Nedelja	706	137	34	3	880
Zaprešić	772	62	8	3	845
Ukupno LAG SAVA	3655	442	78	15	4190

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 5. Broj poduzetnika prema veličini tvrtke – 2019.

2019	Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno u JLS
Brdovec	246	14	1	2	263
Dubravica	31	1	2	0	34
Klinča Sela	86	13	0	0	99
Luka	22	4	2	0	28
Marija Gorica	28	2	0	0	30
Pušća	46	6	0	0	52
Stupnik	166	40	12	4	222
Jastrebarsko	353	39	5	0	397
Samobor	1295	134	14	3	1446
Sveta Nedelja	736	141	38	4	919
Zaprešić	785	69	7	3	864
Ukupno LAG SAVA	3794	463	81	16	4354

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 6. Broj poduzetnika prema veličini tvrtke – 2020.

2020	Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno u JLS
Brdovec	251	18	1	2	272
Dubravica	32	2	2	0	36
Klinča Sela	81	14	0	0	95
Luka	22	3	2	0	27
Marija Gorica	29	2	0	0	31
Pušća	48	7	1	0	56
Stupnik	166	45	11	3	225
Jastrebarsko	367	43	6	0	416
Samobor	1317	150	15	2	1484
Sveta Nedelja	734	144	42	4	924
Zaprešić	796	81	7	3	887
Ukupno LAG SAVA	3843	509	87	14	4453

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Prilog 8. Demografske značajke područja LAG-a SAVA

Tablica 1. Usporedba broja stanovnika i gustoće naseljenosti 2011. i 2021.

JLS	Broj stanovnika 2011.	Gustoća naseljenosti 2011.(st/km^2]	Broj stanovnika 2021.	Gustoća naseljenosti 2021.(st/km^2]
Brdovec	11.134	296,85	10.780	289,78
Dubravica	1.437	70,22	1.198	58,73
Jastrebarsko	15.866	70,02	14.657	64,71
Klinča Sela	5.231	67,66	5.078	65,78
Luka	1.351	78,65	1.274	74,07
Marija Gorica	2.233	130,57	2.112	123,51
Pušća	2.700	158,21	2.554	150,24
Samobor	37.633	150,18	37.481	149,51
Stupnik	3.735	150,09	3.896	157,10
Sveta Nedelja	18.059	457,29	18.307	464,64
Zaprešić	25.223	470,21	25.223	470,58
LAG ukupno	**124.602,00**	**159,37**	**124.602**	**159,52**

Izvor*: Državni zavod za statistiku, 2011. i 2021.*

Tablica 2. Udio visokoobrazovanog stanovništva na području LAG-a SAVA

Naziv JLS	Osobe s drugim stupnjevima obrazovanja	Osobe s visokoškolskim obrazovanjem	Udio osoba s visokoškolskim obrazovanjem (%)
Brdovec	7627	1025	13,439098
Dubravica	1036	89	8,5907336
Klinča Sela	3577	374	10,455689
Luka	883	62	7,0215176
Marija Gorica	1504	211	14,029255
Pušća	1727	232	13,4337
Stupnik	2541	382	15,033451
Jastrebarsko	10364	1545	14,907372
Samobor	23681	5495	23,204257
Sveta Nedelja	11663	2187	18,751608
Zaprešić	15836	4135	26,111392
Ukupno LAG	**80439**	**15737**	**19,563893**

Izvor: *Državni zavod za statistiku.*

Prilog 9. Problemsko stablo

Problemsko stablo je alat koji nam pomaže identificirati probleme, ograničenja i mogućnosti te odrediti uzročno-posljedične veze. Problemsko stablo izrađeno je na temelju prikupljenih podataka uvrštenih u SWOT analizu.

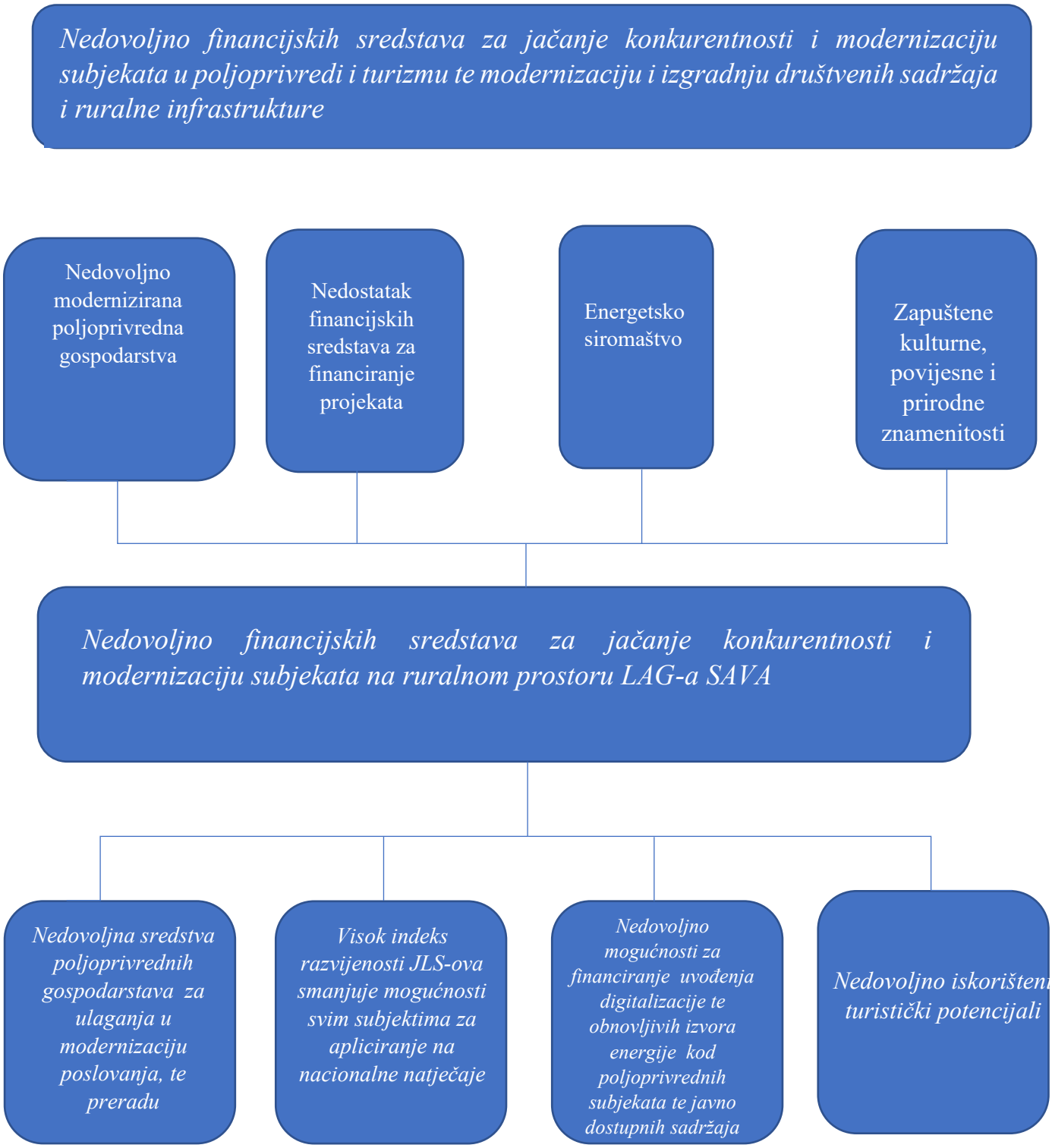

Uzrok 1 – Nedovoljna sredstva poljoprivrednih gospodarstava za ulaganja u modernizaciju poslovanja, te preradu

Na području LAG-a SAVA nalazi se ukupno 3.939 subjekta upisana u Upisnik poljoprivrednika/OPG a (Tablica 10.) Jedinice lokalne samouprave koje se nalaze u sastavu LAG-a razvrstane su u 4 kategorije sukladno indeksu razvijenosti. 4 JLS svrstane su u najvišu 8. kategoriju, 3 JLS svrstane su u kategoriju 7, 3JLS u kategoriju 6 te jedna u kategoriju 4. Obzirom na navedeno te činjenicu kako su u dosadašnjim raspisima Natječaja koji se financiraju iz sredstava EU, kao kriterij bodovanja uveli indeks razvijenosti, većina poljoprivrednika s područja LAG-a SAVA imala je manje šanse za ostvarivanje sredstava potrebnih za modernizaciju svog poslovanja putem Natječaja koji su se provodili kroz Program ruralnog razvoja.

Mladi bavljenje poljoprivredom vide kao zadnju opciju (ukoliko barataju potrebnim poljoprivrednim resursima) ili kao hobi uz postojeći posao te će svoje zaposlenje primarno pokušati pronaći u ''sigurnijim'' granama gospodarstva. Nedovoljna educiranost mladih osoba o poljoprivredi te širokom spektru djelatnosti u sektoru poljoprivrede, rezultira podcjenjivanjem i zanemarivanjem poljoprivrede kao zanimanja i budućeg segmenta poslovanja. Ovom razmišljanju uvelike pridonosi i činjenica kako su ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju visoka obzirom na stanje na tržištu te cijene koje su trenutno za poljoprivrednu mehanizaciju, strojeve i opremu kao i za repromaterijale. Povrat ulaganja nije brz kao u drugim djelatnostima naročito ukoliko se ulaže u podizanje trajnih nasada te je potrebna stimulacija poljoprivrednicima kao bi iskorištavali poljoprivredne potencijale koji su im na raspolaganju.

Uzrok 2- Visok indeks razvijenosti JLS-ova smanjuje mogućnosti svim subjektima za apliciranje na nacionalne natječaje

Kao što je opisano i u uzroku 1, indeks razvijenosti JLS, uvelike smanjuje mogućnosti ostvarivanja sredstava subjektima s područja LAG-a obzirom da se indeks razvijenosti bodovao unutar Natječaja koji su se do sada raspisivali unutar Programa ruralnog razvoja. U sastavu LAG-a SAVA, Gradovi Samobor, Sveta Nedelja i Zaprešić te Općina Stupnik spadaju u 8 skupinu razvijenosti, Grad Jastrebarsko, Općina Pušća i Brdovec spadaju u 7 skupinu, Općina Klinča Sela, Luka i Marija Gorica spadaju u 6 skupinu dok Dubravica spada u 4 skupinu razvijenosti. Indeks razvijenosti ne odražava pravo stanje na terenu te su primjerice na području Grada Samobora vidljive izrazito velike razvojne mogućnosti i razlike unutar područja koje se nalazi uz samo sjedište Grada od područja koje se nalazi na periferiji naročito naselja koja se nalaze unutar Samoborskog Gorja.

Uzrok 3- Nedovoljno mogućnosti za financiranje uvođenja digitalizacije te obnovljivih izvora energije kod poljoprivrednih subjekata te javno dostupnih sadržaja

Uvođenje obnovljivih izvora energije te digitalizacija ključni su za smanjenje troškova energenata, radne snage te poboljšanje procesa proizvodnje. Mogućnosti financiranja projekata ovog tipa i dalje su nedovoljne za namirenje potreba naročito sada kada je u tijeku energetska kriza te nije poznato koliko vremena će Vlada RH biti u mogućnosti putem svojih paketa mjera cijene energenata držati u razmjerima koji su prihvatljivi stanovništvu. Visoka potrošnja električne i toplinske energije naročito u određenim sektorima poljoprivrede te u određenim procesima proizvodnje, uz vjerojatnost povećanja cijena energenata dovodi u opasnost opstanak poljoprivrednih gospodarstava koji ne će uspjeti ostvariti energetsku neovisnost.

Uzrok 4: Nedovoljno iskorišteni turistički potencijali

LAG SAVA obiluje materijalnim i nematerijalnim kulturnim dobrima te velikim brojem kulturnih, povijesnih i prirodnih znamenitosti (Prilog 8). Blizina Grada Zagrba pruža ovom području iznimnu

prednost u odnosu na ostatak kopnenog dijela RH obzirom da turiste koji ciljano dolaze u Zagreb možemo privući na naše područje. Isto tako osim turista koji ciljano dolaze u Grad Zagreb velik je broj tranzitnih turista koji su također potencijalni gosti. Nedovoljno razvijeni turistički sadržaji, naročito u segmentu smještaja ali i marketinga uzrokuju nedovoljno iskorištene turističke potencijale.

Ključni problem: Nedovoljno financijskih sredstava za jačanje konkurentnosti i modernizaciju subjekata na ruralnom prostoru

Povećanje mogućnosti financiranja projekata na području LAG-a omogućilo bi povećanje konkurentnosti i modernizaciju subjekata i to u vidu opremanja, rekonstrukcije, adaptacije, uvođenja novih tehnologija i obnovljivih izvora energije. Isto tako potrebno je poticati mlade na profesionalno bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom, preuzimanje staračkih gospodarstava, ekološku poljoprivredu te obrazovanje u segmentu poljoprivredne proizvodnje i prerade.

Posljedica 1 : Nedovoljno modernizirana poljoprivredna gospodarstva

Ukoliko se navedeni uzroci zanemare kao posljedica javit će se nedovoljno modernizirana poljoprivredna gospodarstva. Broj poljoprivrednika na području LAG-a nije velik te postoji realna opasnost dodatnog smanjenja ukoliko poljoprivrednik ne posjeduje adekvatnu mehanizaciju, strojeve i opremu za bavljenje svojom djelatnošću. Ulaganja su visoka, povrat investicije je dugotrajan te se kao uzrok javlja opasnost od prestanka bavljenja poljoprivrednom djelatnošću što za sobom kao posljedicu povlači zapuštanje poljoprivrednik površina.

Posljedica 2: Nedostatak financijskih sredstava za financiranje projekata

Financijska sredstva potrebna su subjektima na području LAG-a za provedbu projekata kojim će se omogućiti njihova modernizacija, digitalizacija, uvođenje obnovljivih izvora energija i samim time povećanje konkurentnosti na tržištu.

Posljedica 3: Energetsko siromaštvo

Na ruralnom i periurbanom području LAG-a SAVA izrađeno je energetsko siromaštvo koje je prisutno i kod poljoprivrednih subjekata a znanstvene studije pokazale su kako nepovoljno utječu na fizičko i mentalno zdravlje te smanjuju kvalitetu života. Nedostatak sredstava kojima bi se financirala obnova gospodarskih zgrada i kućanstava prisutan je na području LAG-a koji ujedno sudjeluje i u projektu nazive Renewety financiranom iz LIFE-a putem kojeg će se izraditi studija na temelju koje će se identificirati potrebe i dati prijedlozi za obnovu kako bi se smanjilo energetsko siromaštvo.

Posljedica 4: Zapuštene kulturne, povijesne i prirodne znamenitosti

Prihodi od turizma mogli bi se iskoristiti za obnovu, zaštitu i promociju kulturne, povijesne i prirodne baštine. Posljedica zanemarivanja sektora turizma i nedostatak ulaganja kao posljedicu može imati zapuštanje tih znamenitosti obzirom na druge prioritete koje upravitelji tim dobrima (Najčešće JLS-ovi) imaju u vremenima u kojima smo te koja nam tek slijede.

Zrcaljeno Problemsko stablo– Stablo ciljeva

Stablo ciljeva dobiva se zrcaljenjem problemskog stabla te se putem njega ispostave Opći i Specifični ciljevi te aktivnosti putem kojih će se oni ostvariti. Opći i specifični ciljevi kao i intervencije koje su proizašle iz SWOT analize, te pretakanjem podataka u stablo problema i zrcaljenjem u ovo stablo ciljeva opisani su unutar Poglavlja 5 ove strategije.

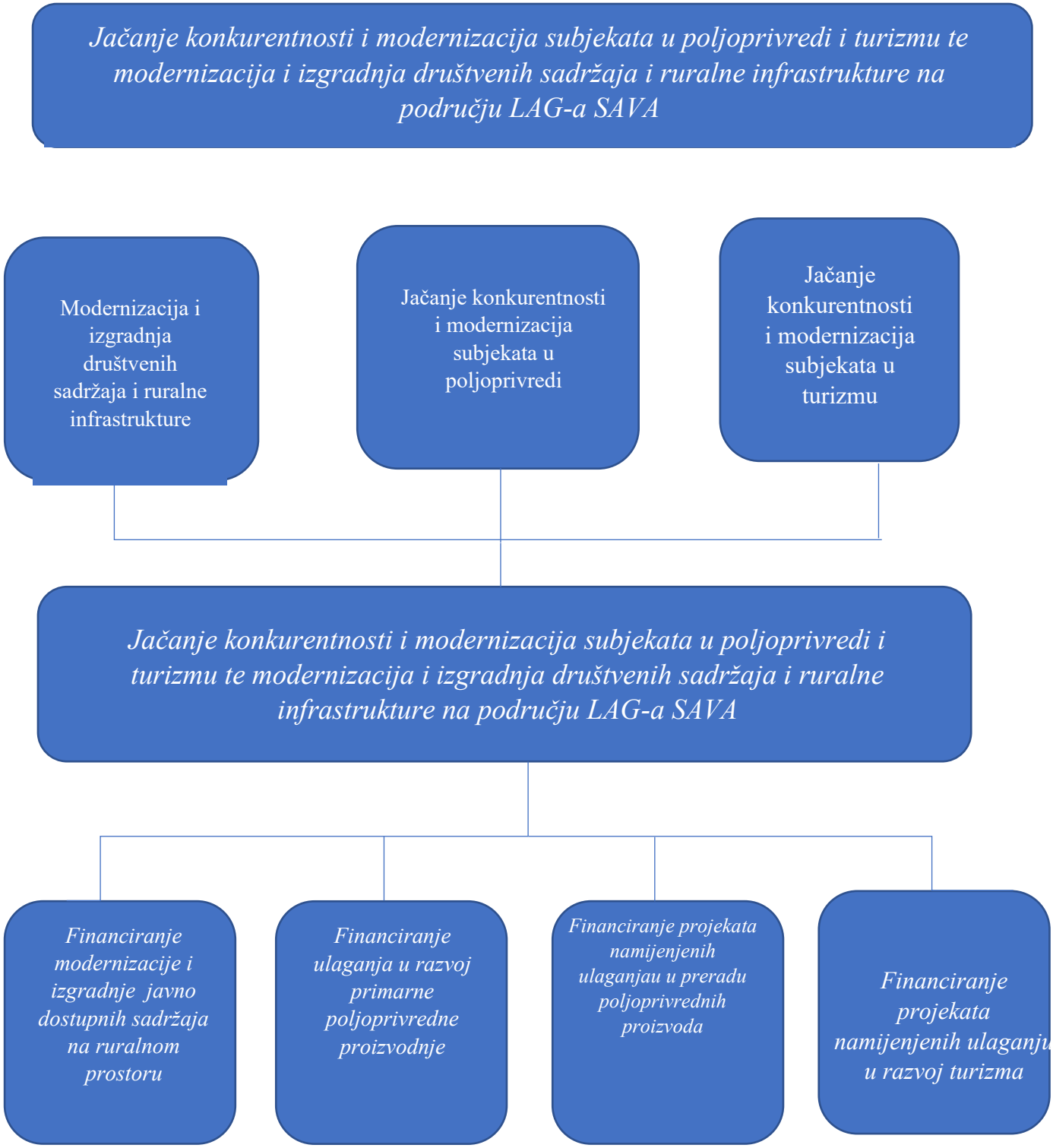

Bibliografija

Magaš, Damir. 2013. GEOGRAFIJA HRVATSKE. Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju i Izdavačka kuća Meridijani.